

poročevalec

DRŽAVNEGA SVETA REPUBLIKE SLOVENIJE

Ljubljana, 13. marec 2004

Letnik XII

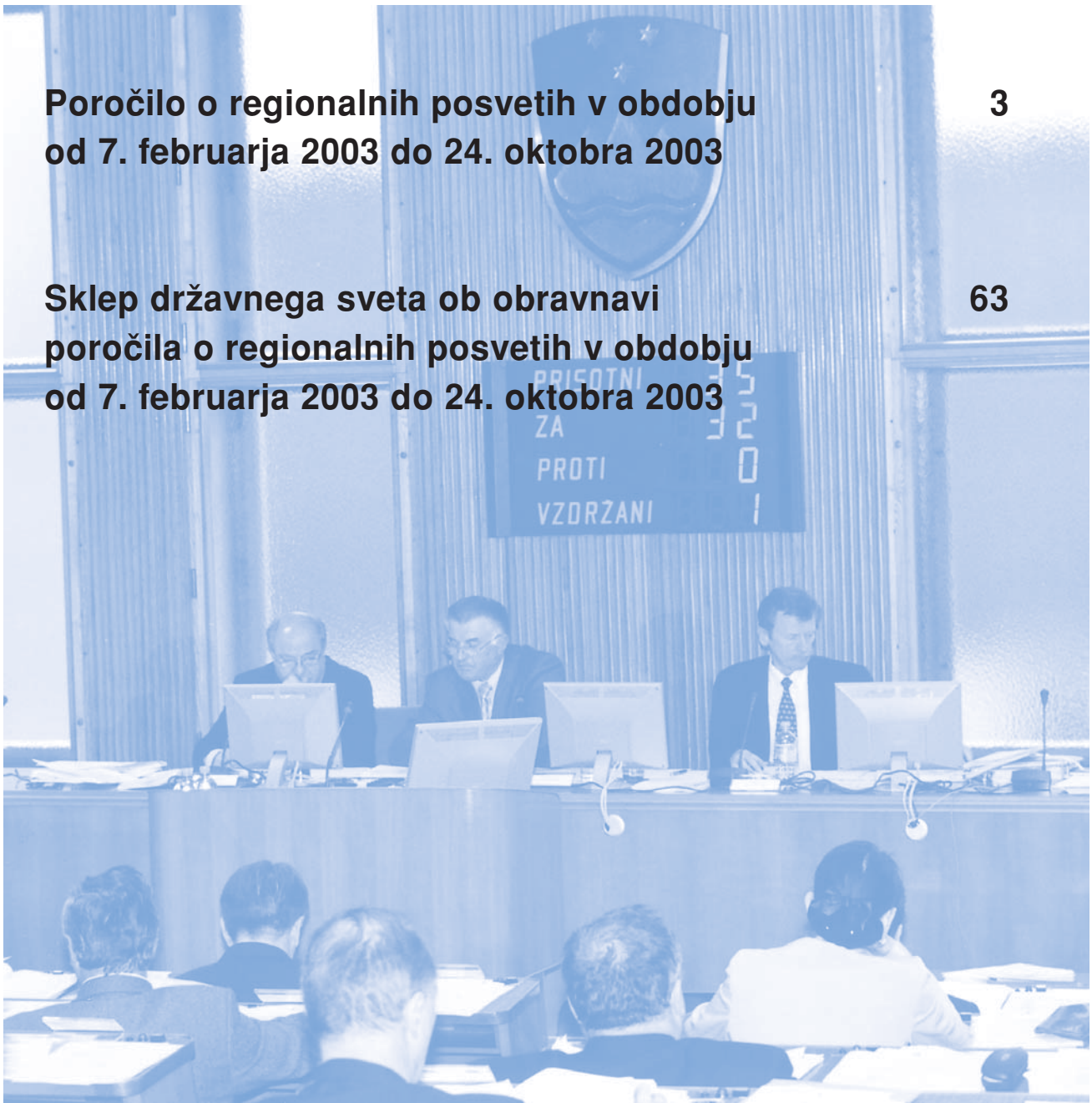
Št. 3

**Poročilo o regionalnih posvetih v obdobju
od 7. februarja 2003 do 24. oktobra 2003**

3

**Sklep državnega sveta ob obravnavi
poročila o regionalnih posvetih v obdobju
od 7. februarja 2003 do 24. oktobra 2003**

63

POROČILO O REGIONALNIH POSVETIH

7. 2. 2003 – 24. 10. 2003

Ljubljana, 1. 12. 2003

KAZALO

UVOD	5
1. VLOGA DRŽAVNEGA SVETA	6
2. AKTUALNI PROBLEMI V LOKALNIH OKOLJIH	7
2.1. Odnos državnih organov do občin in njihovo delovanje	7
2.2. Sprejemanje zakonov in podzakonskih aktov	9
2.3. Prenašanje nalog z državnega nivoja na lokalne skupnosti	10
2.4. Financiranje občin	12
2.5. Javni razpisi	14
2.6. Razvojna sredstva in sredstva evropskih strukturnih skladov	14
2.7. Regionalizacija Slovenije	16
Kakšne pokrajine in kako priti do njih	17
Kdaj do pokrajin	20
Pokrajina kot instrument inovacijskih elit	20
Katere pokrajine	20
2.8. Reforma državne uprave in lokalne samouprave	23
2.9. Skladen regionalen razvoj	25
2.10. Demografski trendi in problemi brezposelnosti	28
2.11. Volilna zakonodaja	32
2.12. Gospodarstvo in malo gospodarstvo	32
2.13. Področje šolstva, kulture in športa	38
Povezanost gospodarstva in izobraževalnih ustanov	39
Poklicno izobraževanje	39
Izobraževalni centri	40
Kultura in šport	40
2.14. (Avto)cestna infrastruktura	41
2.15. Varstvo okolja in infrastruktura	45
2.16. Kmetijstvo	47
2.17. Turizem	49
2.18. Schengenska meja in drugi obmejni problemi	51
2.19. Romska problematika	52
2.20. Reorganizacija carinske službe	52
ZAKLJUČEK	53
3. Volilne enote	59
4. Svetniške pisarne	60

UVOD

Pri uveljavljanju ustavne vloge Državnega sveta Republike Slovenije in njegovem delovanju je pomembno povezovanje državnih svetnic in državnih svetnikov z volilno bazo. Z namenom, da bi bila vzpostavitev neposrednih stikov županov in drugih predstavnikov lokalnih skupnosti z vodstvom državnega sveta in z izvoljenim državnim svetnikom in državno svetnico (v nadaljevanju: državni svetnik) v volilni enoti čim boljša, se je predsednik državnega sveta odločil obiskati vseh 22 volilnih enot, v katerih so bili izvoljeni predstavniki lokalnih interesov. Ker je delovanje lokalnih skupnosti tesno povezano z gospodarstvom in regionalnimi agencijami so bili regionalni posveti namenjeni tudi vzpostavitvi odnosov z nosilci regionalnega in gospodarskega razvoja. Poleg tega so bili posveti namenjeni predstavitvi dela državnega sveta, ki si s svojimi aktivnostmi prizadeva približati tudi lokalnim skupnostim, ter seznanitvi z aktualnimi problemi, s katerimi se župani in drugi nosilci razvoja v lokalnih okoljih vsakodnevno srečujejo, na katere mora biti pozoren tudi državni svet.

Posveti so bili organizirani v času od 7. 2. 2003 do 24. 10. 2003:

7. 2. 2003 v Tolminu (Jurij Kavčič),
7. 3. 2003 v Semiču (Ivan Bukovec),
28. 3. 2003 v Šentjurju pri Celju (Gregor Vovk Petrovski),
4. 4. 2003 v Sevnici (Štefan Teraž),
15. 4. 2003 v Kopru (Branko Kodrič),
25. 4. 2003 v Ptujju (Rober Čeh),
6. 5. 2003 v Kočevju (Vincenc Janša),
9. 5. 2003 v Cerknici (Vincenc Otoničar),
13. 5. 2003 v Velenju (Drago Bahun),
20. 5. 2003 v Novem mestu (mag. Adolf Zupan),
22. 5. 2003 na Jesenicah (Boris Janez Bregant),
30. 5. 2003 v Mariboru (prof. dr. Alojz Križman),
3. 6. 2003 v Žalcu (Gregor Vovk Petrovski),
6. 6. 2003 v Kamniku (Marko Juvančič),
10. 6. 2003 v Ajdovščini (David Nabergoj),
13. 6. 2003 v Dravogradu (Rado Krpač),
17. 6. 2003 v Celju (Gregor Vovk Petrovski),
20. 6. 2003 v Murski Soboti (Marjan Maučec),
1. 7. 2003 v Trziču (Janez Sušnik),
4. 7. 2003 v Škofji Loki (Janez Sušnik),
10. 7. 2003 v Kranju (Janez Sušnik),
11. 7. 2003 v Slovenski Bistrici (Milan Ozimič),
19. 9. 2003 v Ilirski Bistrici (mag. Zlatko Jenko),
30. 9. 2003 v Ljubljani (Jožef Jeraj),
20.10.2003 v Gornji Radgoni (Darko Fras),
24.10.2003 v Hrastniku (Branko Majes).

Posveti so pokazali, da je bila odločitev o organiziranju regionalnih posvetov pravilna, saj so bili sprejeti kot dobri in koristni, zato je bila tudi udeležba na posvetih dobra, od 193 županov se je posvetov udeležilo 119 županov (62%) ter 28 drugih predstavnikov občin, 17 predstavnikov podjetij, 21 predstavnikov območnih gospodarskih in obrtnih zbornic ter regionalnih razvojnih agencij. Prav tako so posvete spremljala sredstva javnega obveščanja, še posebej lokalni mediji. Objavljenih je bilo 59 člankov, mediji pa so to priložnost izrabili tudi za intervjuje s predsednikom državnega sveta.

Na posvetih je bilo večkrat poudarjeno, da bi morala biti taka posvetovanja bolj pogosta, saj je sodelovanje državnega sveta z volilno bazo obojestranska potreba. Poleg tega se pričakuje nadaljevanje te prakse ob temah, ki so pomembna za delovanje lokalnih skupnosti ter pomoč državnega sveta pri reševanju lokalnih problemov. Tak način izmenjave informacij je še posebno velikega pomena za male občine, ki so oddaljene od centra (Škofljica, Ljubljana, Luče,

Celje, Radeče, Dobje, RA Savinja, Braslovče, Maribor, Miklavž na Dravskem polju, Duplek, Žalec, Kamnik, Trzin, Moravče, Mengeš, Lukovica, Dol pri Ljubljani, Šoštanj, Škofja Loka, Kranj, Naklo, Šenčur, Bohinj, Trebnje, Ilirska Bistrica, Logatec, Izola, Prevalje, Sevnica, Krško, Hrastnik, Vitanje).

Državni svetniki, ki v državnem svetu zastopajo lokalne interese, so v svojih volilnih enotah odprli tudi svetniške pisarne. Z neposrednimi stiki z župani, nosilci gospodarskega in regionalnega razvoja ter drugimi zainteresiranimi je tako omogočen prenos predlogov, mnenj, vprašanj in pobud iz lokalnega okolja v državni svet, ki si skupaj s komisijami državnega sveta prizadeva vgraditi v obravnavano zakonodajo, ki se nanaša na perečo problematiko, primerne rešitve, ki bi stanje izboljšale.

1. VLOGA DRŽAVNEGA SVETA

V zvezi z vlogo državnega sveta so bila prisotna razmišljanja, da je državni svet sito zakonodaje (UE Novo mesto), poleg tega ima moč, saj lahko zahteva razpis referendumu in zahteva, da državni zbor o zakonu še enkrat odloča (Ajdovščina). Nadalje je državni svet institucija, ki ima moralno moč in ugled (Celje) oziroma je »dejstvo«, svoje mesto v družbi oziroma podporo med ljudmi in ugled pa si mora pridobiti sam, predvsem pa mora biti kot korektivni organ močan (Škofljica). Nima samo nadzorne oziroma kontrolne funkcije, ampak mora delovati kot iniciator (Murska Sobota). Svojo vlogo bo najbolj upravičil, če se bo »boril«, s tem pa se bo uveljavil tudi med državljani in lažje razvil politično moč (Ajdovščina). Glede na strukturo in področje delovanja bi moral biti državni svet ogledalo državnega zbora, ki se vse bolj odmika od volilne baze (Škofljica).

Državni svet, katerega delo mora temeljiti na opozarjanju na pomanjkljivosti oziroma probleme in oblikovanje mnenj že v fazi nastajanja zakonodaje (Škofljica, Celje, Sežana, UE Sežana), se mora pojavljati v javnosti in povezovati navzdol z občinami. S tem bi dobil v javnosti večji ugled, posledično pa bi bila vlada prisiljena, da ne bi delala sedanjih napak (Celje). Pojavlja se potreba po bolj organiziranem sodelovanju občin in državni svet je primeren prostor za tako obliko sodelovanja (Škofljica). Kljub temu da državni svet nima večjih pristojnosti, pa lahko uspešno deluje z neformalnimi povezovanji in lobiranjem, saj se marsikatero vprašanje lažje reši na ta način (Šenčur, Postojna, Bloke). Državni svetniki lahko probleme lažje rešujejo, če predstavniki lokalnih skupnosti in gospodarstva izkoristijo priložnosti in se obračajo na državne svetnice in svetnike (mag. Jenko). Novogoriški župan je glede vloge državnega sveta povedal, da bo lahko govoril o njej takrat, ko bodo znani konkretni rezultati, strinja pa se, da je lobiranje potrebno.

Državni svet je korektivni in kontrolni organ, ki lahko predlaga zakone, sprejme odločilni veto, daje državnemu zboru mnenja o vseh zadevah iz njegove pristojnosti, vloži zahtevo ustavnemu sodišču za začetek postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti predpisov in splošnih aktov, zahteva razpis referendumu, preiskavo o zadevah javnega pomena (Sušnik).

Državni svet ima svoje mesto v demokratični družbi, saj je predstavnik civilne družbe in interesov lokalnih skupnosti (Bahun) oziroma predstavlja enega izmed možnih kanalov za prenašanje problemov občin na pristojne institucije (Zupan). Kot širša asociacija je državni svet prava institucija za zastopanje interesov občin (Jurij Malovrh) in pomemben organ, ki je potreben, tako kot vsi sistemi, nadaljnega razvoja (Ptuj).

Za razliko od državnega zbora, ki ima zakonodajno funkcijo, naj bi državni svet kot zaščitnik lokalnih skupnosti (Jeraj) in kot drugi dom odigral bolj povezovalno vlogo, predvsem pa naj bi bilo težišče njegovih razprav na zakonodaji s področja lokalne samouprave, oblikovanja pokrajin in regionalnega razvoja (prof. dr. Križman). Državni svet bi lahko odigral na področju sprejemanja zakonodaje s področja lokalne samouprave pomembno vlogo (Izola) oziroma vlogo oblikovalca regionalne politike (Krpač). Glede na to, da državni svetniki zastopajo različne sfere družbenega življenja, lahko kot uporabniki zakonodaje prenašajo v državni svet svoja izkustva in probleme, na katere državni svet opozarja ob obravnavi zakonodaje (Ozimič). Z vključevanjem vseh pojavnih oblik civilne družbe omogoča ljudem, ki niso del političnega dogajanja, da sodelujejo in razpravljajo o temah, ki se tičejo vsakega državljana (Čeh). Teža funkcije državnega svetnika je lahko odvisna tudi od angažiranosti državnih svetnikov (Krpač), ki so za

razliko od poslancev, ki so zavezani vsem Slovencem, zavezani volilnim enotam in občinam, katerih interese zastopajo v državnem svetu (Kodrič).

Čeprav imajo poslanci večjo moč kot državni svetniki, lahko državni svet opravlja svoje poslanstvo še posebej z vključevanjem v zakonodajne postopke na začetku in ne šele potem, ko je zakon že sprejet (mag. Jenko). Funkcija državnega sveta je pomembna, če pa bo sprejeta napovedana sprememba, da funkcija poslanca ne bo združljiva s funkcijo župana, bo imel državni svet še večjo vlogo, saj bo edini korektiv na državni ravni, ki zastopa lokalne interese (Miklavž na Dravskem polju).

Državni svet bi moral biti v okviru državnega sistema bolj pomemben oziroma imeti večji vpliv, vendar ne smemo mimo dejstva, da se predpisi, na katere lahko državni svet podaja mnenje ali celo odločilni veto, sprejemajo v drugih krogih (Kamnik). V odnosu do državnega zbora bi moral državni svet bolj agresivno nastopati (Trzin), pričakuje pa se, da ob obravnavi zakonodaje, ki se nanaša na delovanje lokalnih skupnosti, zaprosi občine za mnenje. Državni svet bi moral biti ob sprejemanju nove zakonodaje pozoren na finančne posledice in na koga finančna obremenitev pade (Moravče), predvsem pa občine pričakujejo od državnih svetnikov pomoč pri razreševanju njihovih problemov.

V kontekstu regionalizma ima državni svet sedaj priložnost, da se legitimira kot resen drugi dom v parlamentarni demokraciji, v procesu reorganizacije lokalne samouprave ima državni svet, ki zastopa (tudi) lokalne interesne, pomembno vlogo (Novo mesto, Prevalje). Državni svet je edini formalni organ, ki omogoča usklajevanje z lokalnimi skupnostmi, obe združenji, Skupnost občin Slovenije in Združenje občin Slovenije pa si želita z njim še nadaljnega dobrega sodelovanja (Maribor).

Pozitivno je bila ocenjena tudi vzpostavitev svetniških pisarn, saj naj bi se na ta način vzpostavil »most« med občinskimi interesi in interesi na državnem nivoju (Mengeš).

V zvezi z odločilnim vetom, ki ga lahko zahteva državni svet pred razglasitvijo zakona, je bilo opozorjeno, da bi moral državni zbor ob ponovni obravnavi že sprejetega zakona spremeniti problematično vsebino zakona oziroma samo sporne določbe in ne samo glasovati o njem (Slovenska Bistrica), saj zavrnitev celotnega zakona zaradi spornosti posameznih členov največkrat ni prava rešitev. Poleg tega bi moral biti zakon ob ponovnem odločanju v državnem zboru izglasovan z dvotretjinsko večino glasov in ne le z večino glasov vseh poslancev (Ilirska Bistrica, Divača). Državni svet bi lahko sprejel odločilni veto na številne zakone, ki se sprejemajo po nujnem (hitrem) postopku in zato niso kvalitetni, v primeru neuspeha pa vložil zahtevo na ustavno sodišče za začetek postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti sprejetih zakonov. Tej pristojnosti bi moral dati državni svet večji poudarek (Mirna Peč).

2. AKTUALNI PROBLEMI V LOKALNIH OKOLJIH

2.1. Odnos državnih organov do občin in njihovo delovanje

Opozorjeno je bilo, da je dobro, če se pogovarjamo o sožitju različnih oblastnih organov, med katerimi obstaja veliko neskladij (vlada – državni zbor – občine in državni svet). Med njimi velikokrat ni spoznanja, da gre za en sistem različnih organov, ki imajo različne vloge. Kratki stiki med njimi se dogajajo predvsem zato, ker se nekateri počutijo preveč suvereni. Vsak organ ima svoje pristojnosti, ki naj bi bile usmerjene v iskanje skupnih rešitev (Miklavž na Dravskem polju).

Mariborski župan je izpostavil sodobno družbo kot strukturirano družbo, ki rešuje vprašanja s partnerstvi, in sicer politično, socialno preko socialnih sporazumov in teritorialno partnerstvo med državo in občinami. Naša družba je v primerjavi z evropskimi državami, kjer občine v okviru različnih modelov sodelujejo pri reševanju ključnih vprašanj, nerazvita, ker niso vzpostavljeni mehanizmi za sodelovanje lokalnih skupnosti pri razreševanju njihovih problemov.

Večkrat je bilo izpostavljeno, da ministrstva občinam posredujejo obsežna gradiva v zvezi z zadevami, ki se

nanašajo na lokalne skupnosti, tik pred končnim rokom za oddajo pripomb in mnenj, zato je nemogoče, da bi občinske službe poleg lastnega dela strokovno pregledale gradivo in podale pripombe, ki pa se največkrat tudi ne upoštevajo (Kamnik, Trzin, Domžale, Zreče). Tako se na eni strani pripravlja zakonodaja dve, tri leta, na drugi strani pa imajo lokalne skupnosti za pripombe na voljo le dva, tri dni. Pripravljavci zakonodaje bi morali z lokalnimi skupnostmi sodelovati že v fazi priprave zakonskih predlogov, predvsem pa bi jim morali dati več časa za preučitev gradiva in podajanje pripomb. V zvezi s tem je bilo tudi poudarjeno, da ministrstva pripravljajo zakonodajo neusklajeno, predvsem pa premalo strokovno in brez analiz o finančnih posledicah uveljavitve zakonskih predlogov za občine (otroško varstvo, okolje in prostor).

V občinah se srečujejo s številnimi problemi, ki jih ne morejo reševati s posameznimi sogovorniki, saj se problemi nanašajo na različna področja in s tem na več ministrstev. Če hočemo, da bo lokalna skupnost delovala oziroma učinkovito izvajala svoje naloge, je najprej treba vedeti, kakšen je njen status oziroma, kje je njen prostor v sistemu javne uprave (Grosuplje).

Odnos države do občine je bil slabo ocenjen, saj med drugim tudi v primerih, da imajo nekateri občinski ljudje tudi državne funkcije, ki občinskim uradnikom odprejo vrata na ministrstvih, ne morejo nič narediti (Domžale). Poleg tega je bilo poudarjeno, da tudi poslanci prinašajo s terena realno sliko, vendar pa državni sekretarji ali ministri za to nimajo posluha (Šoštanj). Po mnenju župana Občine Borovnica bi morali ministri spraševati župane, kaj so naredili in jim naložiti, kaj morajo še narediti, ne pa da se župani obračajo na pristojne ministre, ko imajo probleme.

Ugotavlja se, da je odnos upravnih enot do občin slab, saj se občine obravnavajo kot navadne fizične osebe, ki upravne enote prosijo za njihove usluge. Ker morajo občine imeti z upravnimi enotami usklajene uradne ure, občinski uradniki ne morejo urejati zadev na upravnih enotah izven njihovih uradnih ur. Tako mora župan za pridobitev gradbenega dovoljenja za graditev šole čakati v vrsti tako kot druge fizične osebe. Med drugim mora občina, ki je v postopku na upravni enoti, plačati tudi vse račune. Čeprav gre za naloge občin, ki so za njihov razvoj pomembne (izgradnja šole, vrtca), pa se to nikjer ne upošteva. Občine bi morale imeti pri urejanju svojih zadev prednost pred občani, poleg tega bi jih morale upravne enote opozarjati na morebitne nepravilnosti (Grosuplje, Dobropole).

V zvezi z investicijami občin je bilo opozorjeno, da so postopki pridobivanja soglasij s strani ministrstev dolgotrajni, predvsem pa se občine s predstavniki države zaradi slabih komunikacij ne morejo nič dogovoriti. Država se jih izogiba in velikokrat se zgodi, da ne pozna odgovorov na njihova vprašanja. Posledično pa to pomeni, da občine svojim strankam ne morejo odgovoriti (Trzin, Litija).

Občine so decentralizirana oblika oblasti, vendar pa jih država obravnava kot »otroke« in jih podučuje. Občine naj bi v skladu z načelom subsidiarnosti opravljale vse tiste naloge, ki so jih sposobne opravljati, vendar se v praksi to ne dogaja oziroma smo še zelo daleč od uveljavitve tega načela v praksi (Litija). Velikokrat je bilo poudarjeno, da občine pogrešajo pripravljenost države, da bi sodelovala z lokalnimi skupnostmi oziroma, kot je opozoril kobariški župan, je še zmeraj preveč centralistične strukture odločanja, čemur ni naklonjen, saj bi se moralo odločati tudi na nižjih ravneh. Po mnenju župana Blok so občine del države, zato bi moralo biti v njenem interesu, da se občine razvijajo. Župan Občine Škocjan je poudaril, da je jasno, da brez usklajene, strokovne in močne lokalne samouprave ni možno funkcioniranje občin v odnosu do države, ki pa se do lokalnih skupnosti obnaša mačehovsko. Država ni nič drugega kot grozd lokalnih skupnosti, zato je pomembno sodelovanje in povezovanje občin. Izjemno pomembno je, da imamo močne občine, kjer so za krepitev gospodarstva odgovorni župani.

V povezavi z delom državnih organov je bilo opozorjeno, da ne gre samo za število (ne)rešenih primerov, ampak predvsem za kvalitetno reševanje zadev. Zadeve se sedaj morda navidez res hitreje rešujejo, vendar pa ostajajo vsebinski problemi še zmeraj nerešeni (Škofja Loka).

Glede na naraščanje stroškov delovanja državne in občinske uprave bi se morala zakonsko omejiti poraba sredstev za delovanje državnih in občinskih institucij, in sicer z določitvijo deleža (%) sredstev, ki jih lahko taka institucija porabi za svoje delovanje, preostali del sredstev pa namenjati izključno za opravljanje nalog, zaradi katerih je

institucija ustanovljena. Stroški delovanja organizacij v javnem sektorju morajo biti povezani z njihovimi učinki. Če bi se to vprašanje zakonsko uredilo, se ne bi dogajalo, da zdravstvena institucija, ki zagotavlja pomoč, porabi dvakrat več sredstev za svoje delovanje kot za nudenje pomoči, kar je njihova osnovna funkcija (Unitech Škofja Loka).

Še nedavno je bilo veliko govora o antibirokratskih projektih, o katerih ni več glasu (OGZ Novo mesto, Celje, Lesonit Ilirska Bistrica), predvsem pa niso uspešni, saj so ministrstva med seboj neusklajena, poleg tega se birokracija še povečuje (OOZ Škofja Loka).

Vrhniški župan je opozoril na inšpekcijske službe, ki se ne odzivajo na nastale probleme, zato bi morale imeti občine lastne inšpekcijske službe, čeprav za to nimajo sredstev. Včasih so bili medobčinski inšpektorati, ki pa jih je država potegnila k sebi. Tudi v Grosupljem menijo, da inšpekcijske službe ne funkcionirajo in se ne odzivajo na probleme, ki nastajajo v prostoru.

2.2. Sprejemanje zakonov in podzakonskih aktov

Naša zakonodaja naj ne bo bolj restriktivna kot evropska, predvsem pa naj bo kratka in jasna, da jo bodo uporabniki razumeli in znali izvajati (Moravče, Sežana). Tisti, ki pišejo predpise (običajno ministrstva), prakse ne poznajo (Celje) oziroma se sprejema zakonodaja, ki jo pišejo teoretiki. Postavlja se vprašanje, ali so zakoni in podzakonski akti premalo strokovno pripravljene (Ilirska Bistrica). Med drugim podzakonski predpis o prodaji stvarnega premoženja določa ocenjeno vrednost nepremičnin, čeprav vemo, da ima nepremičnina le tržno vrednost (Celje).

Podzakonski predpisi niso niti usklajeni z zakoni niti pravočasno sprejeti, čeprav so jih ministri, vsak na svojem področju, dolžni sprejeti v predpisanem roku. Tako se dogaja, da država nalaga občinam zakonske obveznosti, hkrati pa se zaveže, da bo sprejela za izvajanje zakonov podzakonske predpise, vendar jih v predpisanem času ne sprejme. Na drugi strani pa so za občine določene sankcije, če ne izvajajo zakonov, kar pa ne morejo brez podzakonskih predpisov (nova prostorska zakonodaja). V Občini Dol pri Ljubljani imajo zaradi nesprejetja podzakonskega akta problem, saj občinski urad ne more delovati, dokler minister ne sprejme pravilnika o krajevnih uradih - občani bi npr. na takem uradu dobili voziško dovoljenje (Velenje, Dol pri Ljubljani, Mengeš, Ilirska Bistrica).

Pri oblikovanju zakonodaje bi morale poleg strokovnjakov s posameznih področij in gospodarstvenikov sodelovati lokalne skupnosti, tudi tiste s podeželja, saj se v praksi dogaja, da se zakonodaja sprejema mimo njih. Zato občine nimajo nobenega vpliva na vsebino zakonodaje, kljub temu da bi morali biti zakoni v skladu z ustavo usklajeni z občinami. Poleg tega sprejeta zakonodaja ne omogoča prepoznavnosti specifičnosti občin (Sežana, OGZ Novo mesto, Duplek, Grosuplje, Bloke, Maribor).

Večkrat je bilo poudarjeno, da bi bilo treba oceniti učinke sprejetih zakonov - zakon o delovnih razmerjih, zakon o gospodarskih družbah, zakon o socialnem varstvu, okoljska zakonodaja, zakon o financiranju občin - ter sproti dopolnjevati in spreminjati slabosti zakonodaje in ne predolgo čakati na prakso, ki bo pokazala pomanjkljivosti (Slovenska Bistrica). Opozorjeno je bilo, da skoraj ni zakona, ki ne bi zahteval ustavne presoje. Na drugi strani je bilo izraženo mnenje, da bi bilo treba še pred sprejemom zakonov preveriti, kako se bodo določbe izvajale v praksi. Ker se to ne dela, se sprejemajo zakoni, ki v praksi ne zaživijo (npr. zakon o urejanju prostora). Državni svet, ki ima pomembno vlogo pri oblikovanju zakonodaje, bi moral v takih primerih zahtevati korekturo zakonov, saj so nekvalitetni in nedorečeni, kar na lokalni ravni občutijo tisti, ki jih izvajajo (Celje, Slovenj Gradec, Škofja Loka, UE Novo mesto, Slovenj Gradec).

V zvezi s prostorsko zakonodajo (zakon o graditvi objektov) je bilo opozorjeno, da so bila pričakovanja prevelika, saj v praksi predstavlja velik problem, med drugim želijo podjetniki, ki so sposobni konkurirati tudi na evropskem trgu, za razširitev dejavnosti graditi dodatne objekte, za to pa je treba spremeniti prostorski ureditveni plan (Žalec, Braslovče). Poleg tega zakon o urejanju prostora postopkov glede prostorskega načrtovanja ni skrajšal, ampak je

vpeljal še dodatne aktivnosti. Pojavlja se vprašanje, ali na občini vodijo prostorsko konferenco zakonito ali ne. Prostorska konferenca je namenjena strokovnjakom, vendar se ugotavlja, da se jih udeležujejo občani s svojimi mnenji¹ (Ilirska Bistrica).

Opozorjeno je bilo, da se občine, še posebej manjše, ki zaradi pomanjkanja sredstev nimajo ustreznih strokovnih kadrov, ne morejo vključevati v razprave v fazi sprejemanja zakonov (Miren – Kostanjevica, Ilirska Bistrica, Borovnica).

Podana so bila tudi opozorila, da je v obeh združenjih, Združenju občin Slovenije in Skupnost občin Slovenije, ki sta bili ustanovljeni z namenom, da bosta sodelovali pri oblikovanju zakonodaje in nudili pomoč pri razreševanju lokalnih problemov, kot tudi v Združenju tajnikov slovenskih občin in Združenju slovenskih županov, premalo profesionalnih ljudi, ki bi občinam lahko nudili strokovno pomoč (Kamnik, Podvelka). V Skupnost občin Slovenije so vključene večje občine, manjše občine pa prevladujejo v Združenju občin Slovenije, zato si tudi bolj prizadeva za njihove pravice (Mirna peč) oziroma se v njih vseskozi pogovarjamo samo o velikih in majhnih, in ker bomo vsak čas vključeni v veliko (evropsko) združbo, bomo hoteli biti čim večji in močnejši (Škofjan). Na drugi strani pa je bilo izraženo mnenje, da so tudi občine premalo aktivne v Združenju občin Slovenije in Skupnosti občin Slovenije (Bloke).

2.3. Prenašanje nalog z državnega nivoja na lokalne skupnosti

Rdeča nit vseh posvetov je bila problematika v zvezi s sprejemanjem zakonov in podzakonskih aktov, s katerimi se z državnega nivoja na lokalne skupnosti postopoma prenašajo nove zahteve in obveznosti, ki v občinah povzročajo velike finančne obremenitve, saj za izvajanje dodatnih nalog ne dobijo dodatnih sredstev (Maribor, Celje, Radenci, Slovenska Bistrica, Brezovica, Škofljica, Kamnik, Moravče, Lukovica, Miklavž na Dravskem polju, Duplek, Kozje, Šentjur, Žalec, Lendava, Ljutomer, RA Savinja, Žetale, Nazarje, Cerkljenjak, Gornji Grad, Mozirje, Vitanje, Šoštanj, Dobrna, Šmartno ob Paki, Zreče, Železniki, Žiri, Škofja Loka, Cerklje, Tolmin, Trebnje, Ilirska Bistrica, Postojna, Borovnica, Bloke, Loška dolina, Logatec, Vrhnika, Izola, Piran, Slovenj Gradec, Trbovlje, Hrastnik, Ivančna Gorica, Grosuplje, Loški Potok, Dobropolje).

Z ustanovitvijo novih občin je bila ljudem dana možnost, da so lahko v svojih okoljih veliko naredili, vendar jim država nalaga nove naloge in s tem finančne obveznosti, nikoli pa jih ne vpraša, če to zmorejo. V Občini Slovenska Bistrica, kjer so jim pred dvema letoma povečali primerno porabo, so naredili analizo in na njeni podlagi ugotovili, da s primerno porabo pokrijejo le 25% dodatnih nalog.

S sprejemanjem nove zakonodaje se prenaša na občine nove naloge oziroma postavljajo vedno višji standardi (na področju predšolske vzgoje in varstva, uvajanje devetletne osnovne šole, na področju prostorske zakonodaje, na področju oskrbe na domu, stanovanjske zakonodaje, zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture, čistilne naprave, itd.), čeprav ustava štiti njihove interese in bi morala država za opravljanje nalog, ki jih prenese na lokalne skupnosti, zagotoviti tudi sredstva, poleg tega pa pridobiti še njihovo predhodno soglasje (Maribor, Celje, Dobropolje, Logatec, Piran).

Država tako predpiše strategijo, s katero nalaga občinam naloge (npr. devetletka), medtem ko morajo občine operativno izvajati same, brez dodatnih sredstev. Zaradi novih nalog morajo zaposlovati v občinski upravi nove ljudi, vendar za to ne dobijo nobenih sredstev (Logatec). Občine bodo zaradi novih nalog, za katere ne dobijo sredstev, samo še servisni organ, saj se jim vsako leto zmanjšujejo razpoložljiva sredstva za investicije in razvojne naloge, poleg tega ne morejo izvajati investicij, če naloge, ki se jim nalagajo, niso ovrednotene. Občinski proračuni bodo zato izgubili razvojno vlogo in bodo le še vir za najnujnejše investicije (Moravče, Ilirska Bistrica, Borovnica, Piran, Slovenj Gradec, Loški Potok, Škofja Loka, Tolmin). Lahko se zgodi, da občine čez nekaj let ne bodo sposobne opravljati niti zakonsko določenih nalog (Zreče) oziroma bodo samo še socialna ustanova, ki bo reševala socialne

¹ V skladu z 28. členom ZUreP-1 se izvede prostorska konferenca z namenom, da se pridobijo in uskladijo priporočila, usmeritve in legitimni interesi lokalne skupnosti, gospodarstva in interesnih združenj ter organizirane javnosti glede priprave prostorskega akta.

probleme občanov (Radenci). Lahko se tudi zgodi, da občine ne bodo prejele sredstev iz državnega proračuna za sofinanciranje investicij, ki so v teku, posledično pa bodo prisiljene prekiniti pogodbe z izvajalci in plačati odškodnino zaradi neizpolnjevanja pogodbe (Grosuplje).

Poleg tega občine porazdelijo proračunska sredstva na celo leto, zato ob sprejemanju proračuna ne računajo na nove obveznosti, ki jim jih nalaga država (Miklavž na Dravskem polju). Občinska proračunska sredstva so zato porabljena že vnaprej za opravljanje nalog, ki jim jih nalaga zakonodaja (Grosuplje). Ker se občinam zaradi dodatnih zakonskih obveznosti realno zmanjšujejo prihodki, imajo vsako leto manj sredstev za investicije (Žiri), zato zelo težko pripravljajo investicijske plane. V Slovenj Gradcu menijo, da so zato župani postavljeni v položaj, kot da so nesposobni izvajati investicije. Ker občine finančno niso sposobne opravljati nalog, ki jim jih nalaga država, bi bil potreben dogovor o prioritarnih nalogah (Trebnje).

Razmejitev pristojnosti med državo in lokalnimi skupnostmi je nujna, predvsem pa se država ne sme vmešavati v izvirne naloge občin. Dokler ne bo jasne razmejitve pristojnosti, bodo občine težko izvajale zakonsko določene naloge. Male občine, ki se soočajo s pomanjkanjem strokovnega kadra, bi lahko nekatere zadeve (npr. prostorska zakonodaja) urejale s pomočjo upravnih enot (Celje, Piran, Vovk Petrovski).

Revne občine imajo že tako in tako največ problemov in nimajo možnosti dodatnih virov financiranja, ker jih ni, poleg tega so obremenjene še z dodatnimi nalogami, ki bi morale biti ovrednotene (Slovenska Bistrica). V Cerkvjenjaku so izrazili bojazen, da se glede na prakso prenašanje novih nalog na občine, kar je še posebej problematično v primeru manjših občin, lahko zgodi podoben prenos tudi z novim zakonom o lokalni samoupravi, ki predvideva za manjše občine skupno občinsko upravo.

Ena izmed najbolj problematičnih zakonov sta zakon o urejanju prostora in zakon o graditvi objektov, s katerim so občine dobile temeljno funkcijo, ki so si jo želele (Kamnik), vendar ne gre za izvirne naloge. Področje urejanja prostora in izvajanje komunalne dejavnosti bo z implementacijo direktiv EU, ki jih je Slovenija v okviru predpristopnih pogajanj že sprejela, še bolj obremenjujoče za občine (Juvancič). Izolska županja je opozorila, da je bila po dolgotrajnem postopku sprejemanja omenjenih zakonov sprejeta verzija, za katero sicer še ni možno podati splošne ocene o finančnih posledicah.

Na podlagi zakona o urejanju prostora sedaj občine na zahtevo strank izdajajo lokacijsko informacijo o parcelah, za katero pa upravna taksa za njeno izdajo znaša 170 tolarjev, kar pa ne ustreza zahtevnosti postopka, saj ne zadošča niti za pošto, kaj šele za druga opravila (kopiranje, pregled parcelne številke). V Občini Radeče so skušali to rešiti tako, da so izdajali lokacijsko informacijo kot bolj zahtevne zadeve in zato po višji tarifi, vendar so s strani pristojnega ministrstva dobili razlago, da lahko zaračunavajo največ 170 tolarjev (v skladu z zakonom o upravnih taksah). Poleg tega zahteva izdaja lokacijske informacije, ki je nadomestila odločbo o priglasitvi del, v občinah dodatno zaposlene, kar je še en strošek več (Radeče, Dobrna, Gornji Grad, Ilirska Bistrica, Izola), na drugi strani pa imajo zaposleni na upravnih enotah manj dela, vendar so tam še zmeraj zaposleni (Zreče, Hrastnik) oziroma imajo upravne enote za to usposobljene ljudi, ki jih ne bodo več potrebovali (Gornji Grad). V Zrečah so imeli so imeli v prvih mesecih po sprejetju predmetnega zakona v zvezi z gradbenimi objekti toliko dela kot upravna enota v celem letu. To je tudi posledica tega, da so lokalne skupnosti bolj povezane z občani, saj si prizadevajo, da vsako storitev približajo občanom.

V Piranu so opozorili na področje otroškega varstva, saj so plače regulirane s strani države, medtem ko morajo občine zagotoviti sredstva za plače zaposlenih. V primeru povečanja plač bi morala država, tudi preko primerne porabe, zagotoviti potrebna sredstva. Poleg tega so občinski proračuni obremenjeni tudi zaradi same metodologije izračunavanja otroškega varstva, saj morajo občine zagotavljati sredstva za otroško varstvo tistih, ki ne prejemajo dohodkov ali npr. obrtnikov, čeprav imajo lahko dober standard.

Med drugim morajo občine na podlagi nove zakonodaje in zahtev pristojnih ministrstev zagotavljati v šolah tolmača za gluhoneme, za invalidne otroke spremljevalca, vendar pa za to ne dobijo dodatnih sredstev. Pereč je tudi problem prijavljanja ljudi v domu za ostarele ali invalide, saj je financiranje nastanitve v teh domovih na strani občine. V primeru Občine Dobropolje gre za obseg sredstev, ki bi jih lahko namenili za šport (Dobropolje).

V zvezi z varstvom pred mučenjem živali je izolska županja opozorila na obstoječo zakonodajo, na podlagi katere morajo občine zagotavljati izgradnjo, vzdrževanje in oskrbo zavetišč, medtem ko so do državnih sredstev upravičena le društva, ki skrbijo za vzdrževanje in oskrbo živali.

Po mnenju župana Ivančne Gorice je nova zakonodaja nesprejemljiva predvsem za podeželje, ki zaradi tega nima možnosti enakomernega razvoja. Tam kjer ni vrtcev, kulturnih institucij, lahko nekaj sredstev namenijo za investicije, saj drugih sredstev za razvoj ni. V Ivančni Gorici imajo velike stroške (80 milijonov sit) za šolske avtobusne prevoze, ki so bistveno večji kot v urbanih in zaključenih mestih, kjer ni razpršenih naselij. Na bremenih njihove občine je tudi vzdrževanje muzeja, ki pa je nacionalnega pomena.

Občina Tolmin nima 60 milijonov sit, ki jih glede na novo zakonodajo potrebuje za zagotavljanje zdrave prehrane v tamkajšnjih osnovnih šolah. Ta sredstva bi lahko pridobili na račun ukinjanja razvojnih programov, ki pa so nujni za nadaljnji razvoj Posočja (Tolmin).

Občina Šentjur namenja veliko sredstev za vzdrževanje osnovnih šol in za področje socialnih zadev, pri tem pa polovico sredstev prejmejo na račun finančne izravnave.

2.4. Financiranje občin

Eden temeljnih problemov delovanja lokalnih skupnosti je koncept financiranja občin, ki se je v praksi pokazal kot neprimeren in nerazvojno naravnani, zato je nujno, da se istočasno oziroma še pred sprejemom zakonodaje, ki se tiče vsebine in organizacije lokalne samouprave, in zakonodaje, s katero se nalaga občinam nove finančne obremenitve, sprejme nov zakon o sistemu financiranja lokalnih skupnosti, tudi v povezavi s pokrajinami in njihovim financiranjem. Velikega pomena je, kako so lokalne skupnosti motivirane za razvoj gospodarstva. Kljub temu, da so občine razvojno naravnane, brez stimulacij ne bo možen njihov nadaljnji razvoj. Določbe zakona o financiranju občin, ki govorijo o sredstvih za finančno izravnavo, ki so namenjena občinam, ki z lastnimi prihodki ne morejo zagotoviti svoje primerne porabe, za občine niso stimulatивne. Občinam pripada 35% prihodkov od dohodnine, vendar če v občini narašča dohodnina, ki naj bi bila pokazatelj dobrega gospodarskega stanja, občina za povečan delež dohodnine izgubi sredstva finančne izravnave. V Hrastniku so za ponazoritev problematičnosti kriterijev za določitev primerne porabe navedli podatek, da jim ostane od primerne porabe le 2% sredstev, ki jih lahko namenijo za razvoj. Čeprav bi morale biti občine stimulirane za svoje delovanje, se danes dogaja, da občine, ki nimajo sredstev, ne morejo opravljati svojih nalog, če pa jih imajo, jih država finančno še bolj obremeni. Investicijska moč občin je slaba, zato kljub razvojnim projektom programi ne morejo zaživeti (Železniki, Loška dolina, Izola, Mozirje, Hrastnik, Nazarje).

Ob vzpostavitvi lokalne samouprave je bilo bistveno več sredstev za razvoj lokalnih skupnosti kot sedaj. Lahko se zgodi, da občine ne bodo več gonilo razvoja, ampak le servis za razdeljevanje sredstev, za to pa župani niso potrebni (Gornji Grad). Poleg tega je bilo opozorjeno, da je več kot polovica slovenskih občin, ki nimajo dovolj izvirnih prihodkov za svoje delovanje oziroma z lastnimi prihodki ne morejo zagotoviti svoje primerne porabe in zato prejema sredstva za finančno izravnavo. Ta podatek kaže na neustrezno financiranje lokalnih skupnosti (Duplek, Slovenska Bistrica, Postojna). Razvoj lokalne samouprave je pokazal svoje prednosti in slabosti, vendar se praksa nikjer ne upošteva. Ko se sprejema zakonodaja, se ne upošteva Evropske listine o lokalni samoupravi, saj občine finančno niso avtonomne.

S proračunskimi sredstvi občine komaj krpajo ceste ali pa kvečjemu zgradijo kakšno šolo, zato večjih nalog praktično niso sposobne izvajati (Mozirje, Semič). V Semiču v letošnjem letu ni razvojnega denarja, saj znaša primerna poraba okoli 350 milijonov sit in le 20% teh sredstev lahko namenijo za investicije. V Bohinju so opozorili, da brez dodatne finančne pomoči države občina ne more funkcionirati, saj nimajo dovolj proračunskih sredstev za ureditev osnovne komunalne infrastrukture (voda, ceste) in večji investicijski zagon. Poleg tega leži skoraj tri četrtine Občine Bohinj v območju Triglavskega narodnega parka, ki velja za nacionalno svetinjo, ki pa se je niso izmislili Bohinjci. Potrebovali bi kapital za čuvanje te naravne dobrine, hkrati pa zagonski denar za razvoj tega območja.

Poudarjeno je bilo, da je treba glede na to, da novega zakona o financiranju občin še ni, postaviti jasno zahtevo, da začne Ministrstvo za finance dialog z občinami in koncept financiranja občin oblikovati na novi osnovi in občinam zagotoviti lastne finančne vire in s tem finančno avtonomijo. Pri oblikovanju sprememb zakona o financiranju občin velja razmisliti, katere naloge bodo občine opravljale (npr. prostor) in na podlagi tega jim določiti izvirne prihodke. Obstoječi model financiranja občin ne rešuje vprašanja financiranja dejavnosti, ki jih ni možno uokviriti, npr. na področju družbenih dejavnosti s številom prebivalstva, površino občine, dolžino cest (Juvančič, Maribor).

Med drugim je bilo tudi opozorjeno, da nekatere občine (Domžale, Zreče, Nova Gorica, Loška dolina, Bled) spadajo med tiste redke slovenske občine, ki zberejo več sredstev, kot je njihova primerna poraba. Čeprav se srečujejo z velikimi gospodarskimi problemi, pa morajo probleme reševati sami, ker veljajo za bogate občine. Na Bledu so morali sami reševati problematiko osnovne infrastrukture, čeprav finančno niso sposobni. Loška dolina je po vrsti kazalcev uvrščena med uspešne občine, zato dobiva na podlagi obstoječega zakona o financiranju občin omejena sredstva iz državnega proračuna (na področju šolstva upravičeni do največ 20% sredstev) in se praktično samofinancirajo. Občina Zreče je npr. zadolžena za komunalno infrastrukturo, kar predstavlja v njihovem okolju veliko obremenitev. Mestna občina Nova Gorica od davkov, ki jih plačujejo nekatera podjetja (Hotel Casino Park, Luka Koper), praktično nimajo nič, saj kar se povrne nazaj v okolje, ni omembe vredno.

Nadalje sistem financiranja ni dorečen, saj se soočamo z dvema ekstremoma, na eni strani so v občinah mnenja, da imajo premalo sredstev, na drugi strani pa v vladi in državnem zboru prevladuje prepričanje, da imajo občine dovolj sredstev in je država prikrajšana (Miklavž na Dravskem polju).

V Zrečah so opozorili, da se med prihodke občine za financiranje primerne porabe štejejo tudi turistične takse, ki bi jih lahko občina uporabila za razvoj kraja. V Občini Cerkvenjak, kjer je osnovna dejavnost kmetijstvo, nimajo sredstev iz naslova dohodnine, katastrskega dohodka, zato se borijo za preživetje. Občine so finančno obremenjene s plačevanjem vrtcev, med drugim mora občina plačevati vrtec za otroke brezposelnih staršev, ki pa lahko delajo v sosednji Italiji (Miren – Kostanjevica).

Izpostavljen je bil predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o igrah na srečo, na podlagi katerega so lokalne skupnosti v zaokroženem turističnem območju upravičene do dela koncesijske dajatve (Brda, Šempeter – Vrtojba, Vipava, Miren - Kostanjevica). Sredstva koncesijske dajatve se prištevajo med prihodke občin za financiranje primerne porabe, zato od koncesijske dajatve občine, ki so upravičene do finančne izravnave, nimajo nič oziroma so prikrajšane, medtem ko za občine, ki ne prejema finančne izravnave, to ne predstavlja problema. Opozorjeno je bilo, da se tudi ostale koncesije (npr. rudarska) ne upoštevajo pri finančni izravnavi. Predlagano je bilo, da se koncesijske dajatve od prirejanja posebnih iger na srečo, ki pripadajo lokalnim skupnostim, izvzamejo iz finančne izravnave. Na tem mestu velja opozoriti, da je državni zbor na 29. seji sprejel zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o igrah na srečo (Ur. l. RS, št. 101/2003), ki je določil, da se koncesijska dajatev ne upošteva pri izračunu lastnih prihodkov občin iz prvega odstavka 25. člena zakona o financiranju občin.

Razdelitev javnih sredstev med državo in lokalnim nivojem je neprimerljiva z Evropo, saj slovenske občine dobijo bistveno manj sredstev kot v drugih evropskih državah (Celje, Zreče). Opozorjeno je bilo, da bi lahko državni svet opozoril na ta problem in vplival, da se sredstva, ki ostajajo na ministrstvih, prenesejo na lokalni nivo.

V zvezi z zakonodajo, ki se nanaša na financiranje regionalnega razvoja in lokalnih skupnosti, je bilo opozorjeno, da je potrebna večja racionalna razporeditev sredstev za regionalni razvoj, predvsem pa bi morale lokalne skupnosti participirati na sredstvih, ki jih v državni proračun odvaja gospodarstvo s sedežem v njihovih občinah, s tem pa bi imele finančno osnovo za postavljanje lokalne podjetniške infrastrukture (GZS -OZ Velenje). Nadalje bi morala država imeti pri podeljevanju koncesij v ospredju tudi območje, kjer se ustvarja prihodek, in poskrbeti, da del prihodkov ostane v prostoru. Lokalne skupnosti bi morale ustvarjati prihodke iz različnih virov (Loška dolina).

V Šoštanju pričakujejo, da bodo poslanci ob obravnavi zakonodaje, ki se nanaša na lokalno samoupravo in financiranje občin, sprejeli take rešitve, ki bodo sprejemljive za okolje, in bodo znali prisluhniti ljudem.

2.5. Javni razpisi

V zvezi z javnimi razpisi za pridobitev razvojnih sredstev je bilo poudarjeno, da so postopki preveč zahtevni, birokratski in centralizirani, največkrat pa je za občine strošek prijave na razpis večji od razpisanih sredstev. Če občina uspešno kandidira na javnih razpisih in je upravičena do sredstev, pa se vse konča na ministrstvu za finance. Občine vložijo veliko truda v projekte, s katerimi kandidirajo na javnih razpisih za pridobitev dodatnih sredstev, vendar so skoraj neuspešne pri tem, ker finančno niso sposobne zagotoviti lastne udeležbe, ki je nujna. Poleg tega je proces nastajanja novih občin povzročil, da manjše občine težko sledijo vsem zahtevam javnih razpisov, saj nimajo dovolj strokovno usposobljenega kadra oziroma so prikrajšane zaradi razpisanih pogojev, ki jih ne izpolnjujejo. Prav tako je bilo izraženo mnenje, da občine uspejo pridobiti le malo dodatnih sredstev za investicije, ker je že vnaprej znano, kdo bo dobil sredstva. Tako Občina Žužemberk, kjer je več kot 20% območja brez vodovoda, na javnem razpisu ne uspe pridobiti sredstev, saj so javni razpisi naravnani le na sanacijo obstoječih vodovodov. Zato bi bilo treba spremeniti kriterije javnih razpisov, ki jih morajo zainteresirani izpolnjevati za pridobitev sredstev. Nadalje je bilo opozorjeno, da manj razvite regije (npr. Prekmurje) uspejo pridobiti sredstva za nadaljnji razvoj, medtem pa se pozablja na podeželske občine, ki imajo podobne probleme. Občina Radovljica upa, da bo uspela dobiti del sredstev za opremljanje komunalne infrastrukture in čistilno napravo, saj je vložek v čistilno napravo pogoj za poslovno cono ali objekte za turizem (Celje, Polzela, Žužemberk, Mozirje, Borovnica, Radovljica).

Stroški razvojnega projekta so na Gorenjskem ali Prekmurju enaki, vendar so na Gorenjskem upravičeni do bistveno manj sredstev strukturnih skladov, ker so bolj razviti, saj so pogoji za upravičenost do teh sredstev odvisni od razvitosti območja. Na drugi strani pa banka (Gorenjska banka) ne nudi kreditov pod ugodnejšimi pogoji, čeprav bi s tem veliko pridobila (Cerklje na Gorenjskem).

Po oceni direktorja GZS – OZ Maribor se bo ob intenzivni pripravi državnih razpisov za pridobitev evropskih sredstev ugotovilo, da je nujno povezovanje vseh subjektov na regionalni ravni (občine, gospodarski subjekti, RRA).

Pristojno ministrstvo razpisuje sredstva tudi za razvoj turizma, vendar morajo biti tisti, ki se javljajo na take razpise, zelo pozorni, saj so razpisi enkrat namenjeni za gospodarske družbe, drugič za lokalne institucije (Celje). Nadalje je bilo tudi opozorjeno, da z istim projektom ne moreš konkurirati na dveh razpisih oziroma, če si uspešen na enem javnem razpisu, ne moreš kandidirati za sredstva na drugem javnem razpisu. Na področju turizma ni razpisov za pridobitev sredstev za razvoj turizma na podeželju, razen za žičnice (Dobrovnik).

V okviru sistema javnih razpisov in razdeljevanja sredstev bi morala država dati večji pomen obmejnemu območju (Šmarje pri Jelšah). Glede sofinanciranja projektov s strani države je bilo opozorjeno, da bi država morala v nekaterih primerih pokriti celotno investicijo, predvsem država sodeluje s premajhnim deležem sredstev na kulturnem področju (Jurij Malovrh).

2.6. Razvojna sredstva in sredstva evropskih strukturnih skladov

V zvezi z distribucijo razvojnih sredstev so bila dana opozorila, da bi bilo treba najprej ugotoviti, kje so se ta sredstva porabila. Iz razpoložljivih podatkov je namreč razvidno, da je največ razvojnih spodbud namenjenih v Osrednjeslovensko statistično regijo (Ljubljanska urbana regija), ki je najbolj razvita v slovenskem prostoru (Slovenska Bistrica, Celje) oziroma se vsa razvojna sredstva zberejo v Ljubljani, kar pa ostane, gre v nerazvita območja. V pomursko regijo je prišlo le 4,4% sredstev (namesto 16%), velik delež (več kot 20%) pa je ostal v Osrednjeslovenski regiji (Ljutomer). Razpisi za sofinanciranje razvojnih projektov (npr. SAPARD) so tako pripravljene, da do teh sredstev lahko pridejo le razvita območja (Slovenska Bistrica). Ker je sedaj sprejet Regionalni razvojni program za Pomurje, se država ne more več izgovarjati, da nimajo razvojnega programa in da zato niso upravičeni do razvojnih sredstev (Lenart).

V Kamniku so opozorili, da občine v Ljubljanski urbani regiji zaradi previsokega BDP nimajo možnosti pridobitve sredstev EU.

Z vzpostavitvijo pokrajin bo treba vse aktivnosti v zvezi s kandidiranjem za sredstva evropskih strukturnih skladov, ki se sedaj izvajajo na pristojnih ministrstvih, prenesti na pokrajine (Izola).

Opozorjeno je bilo, da občine zaradi dodatnih pogojev ne bodo upravičene do sredstev EU, velikokrat pa je bila izražena bojazen, da zaradi nestrokovno pripravljenih razvojnih projektov ne bomo znali izkoristiti sredstev EU (Žalec) oziroma ne bomo imeli možnosti konkuriranja za sredstva evropskih strukturnih skladov, ker nimamo programov za črpanje teh sredstev, poleg tega nimamo niti rezervnih programov (Žiri). V interesu države bi morale biti, da bodo občine in drugi subjekti prišli do teh sredstev (Moravče). Projekti, ki so pogoj za črpanje sredstev iz evropskih strukturnih skladov, so slabo pripravljeni tudi zaradi stalno spreminjajoče strategije evropskih strukturnih skladov in posledično slabega prilaganja novim pogojem. To lahko za Slovenijo pomeni, da bo koristila sredstva strukturnih skladov le do konca programskega obdobja 2004 – 2006 (Škofja Loka). Slovenija bi morala izkoristiti predpristopni čas, saj se postavlja vprašanje, ali smo pripravljeni izkoristiti dane možnosti. RRA bi morale pomagati pri pripravi razvojnih projektov za koriščenje razvojnih sredstev. Lahko bi se zgledovali po Avstriji, kjer imajo na Dunaju organiziran poseben študij, kjer se mladi usposablajo za pripravo razvojnih projektov, saj le dobro pripravljeni projekti zagotavljajo pridobitev razvojnih sredstev (Gornja Radgona).

Predstavniki gospodarstva so opozorili, da se preveč zanašamo na sredstva evropskih strukturnih skladov, poleg tega pa bi morali zmanjšati število ljudi v upravi, saj bodo velik delež teh sredstev, ki naj bi jih Slovenija dobila za razvojne projekte, porabili prav ti ljudje. Vsaka majhna razvojna pomoč je dobrodošla. Tista območja, ki so obravnavana kot manj razvita, res dobijo več sredstev, vendar se lahko tudi v bolj razvitih območjih izvedejo projekti, ki so dobri in razvojno naravnani (npr. industrijski grozdi), z lastno udeležbo in soudeležbo drugih vlagateljev (Unitech Škofja Loka, Merkur Kranj).

Sredstva evropskih strukturnih skladov so le začasni instrument za prestrukturiranje odvisnih regij v regije, ki se bodo sposobne same vzdrževati (Ptuj).

Država se ponaša s tem, da ima Slovenija dobra pogajalska izhodišča za vstop v EU, vendar pa ne zna nihče povedati, kako se bodo sredstva EU lahko izkoriščala. Medtem ko so v EU regije zelo pomemben in neposreden sogovornik institucijam EU, se pri nas z institucijami EU pogovarjajo samo predstavniki državnih organov, ki postavljajo merila in pogoje za črpanje sredstev EU. Država bi morala oblikovati jasno strategijo, kako priti do teh sredstev. Pričakuje se, da bo državni svet opozoril na ta problem (Lukovica).

Iz državnega proračuna se nič več ne namenja sredstva za spodbujanje skladnega regionalnega razvoja na podeželju. Gre za 4 milijone tolarjev sredstev, ki so bila namenjena manjšim občinam, kot je Cerkljenjak, kar bi morali ponovno vzpostaviti. Ta sredstva so se preusmerila v regionalne razvojne programe, vendar jih marsikje še niso potrdili (Cerkljenjak). Loški potok kot demografsko ogrožena občina dobiva iz leta v leto manj sredstev.

Idrijsko cerkljansko območje, ki se sooča le s 3% brezposelnostjo, je na državni ravni gospodarsko uspešno. Posledica tega je, da velikokrat niso upravičeni do sofinanciranja projektov s strani države, poleg tega občine ne uspejo pridobiti dodatnih sredstev za razvojne projekte, ker finančno niso sposobne zagotavljati udeležbe lastnih sredstev. Za razvojni program Phare in Interreg bi morale občine prispevati v povprečju 50% lastnih sredstev (najmanj 100 milijonov sit), kar pa ne zmorejo. V lanskem letu je bil oblikovan regionalni razvojni program statistične regije Goriška za obdobje 2002-2006, v katerem je severna Primorska razdeljena na štiri skupine (A, B, C in D). Zaradi načina programskega financiranja in delitve neposrednih razvojnih spodbud za regionalni razvoj v regije A in B, so regije C in D in s tem tudi Občina Cerkljenjak v neenakopravnem in slabšem položaju. Za izvedbo določenih projektov sploh ne morejo pričakovati širše pomoči ali pa je skromna. Na podlagi preteklih izkušenj v zvezi z razpisi programa Phare ekonomske in socialne kohezije obstaja bojazen, da se bodo enaki principi kot pri notranji regionalni politiki ponovili tudi pri pogojih za črpanje strukturnih skladov. Zato se lahko zgodi, da bodo zaradi takega odnosa države občine potegnile krajši konec. Res je, da je bil sprejet poseben zakon za razvojno pomoč Posočja, vendar ga je treba obravnavati ločeno od splošne politike regionalnega razvoja (Cerkljenjak, Bovec).

V Kobaridu menijo, da bi nujno potrebovali dodatna razvojna sredstva za okrepitev gospodarstva in povezovanje občin na gospodarskem področju v Posočju, kjer je medobčinsko sodelovanje dobro urejeno, saj imajo nekaj

skupnih podjetij - odlagališče odpadkov, komunalno podjetje, zdravstveni dom, projekt čistilnih naprav. Glede čezmejnih razvojnih programov je bilo izpostavljeno, da s strani države ne dobijo pomoči in zato ne morejo konkurirati Italijanom, ki imajo dostop do sredstev iz strukturnih skladov. Prizadevajo si za ekonomsko okrepitev in oživitvev slovensko-italijanskega prostora (Kobarid).

Velik problem predstavlja tudi način dodeljevanja posojil, ki so jih ljudje dobili za popotresno obnovo objektov v Posočju, saj so tisti, ki delajo v Italiji in prejemajo višje dohodke kot tisti, ki delajo v domačem okolju, v boljšem položaju, ker so dobili posojila pod ugodnejšimi pogoji, ker imajo pri nas status brezposelnih (Kobarid). Prebivalci Posočja finančno niso sposobni vračati posojil, ki so jih dobili v okviru ukrepov popotresne obnove. Čeprav so ljudje dobili posojila pod ugodnimi pogoji, se pojavljajo socialni problemi. Poleg tega ljudje niso bili seznanjeni s tem, kaj pomeni dveletni moratorij (obresti so se kopičile), in ko so začeli odplačevati, so doživeli šok (Bovec).

Dolenjska, ki je imela podobne probleme kot druge slovenske regije, se je po osamosvojitvi sama rešila iz težav, zato bi jo bilo treba ustrezno nagraditi, ne pa, da bo zaradi velikega razvojnega napredka prikrajšana pri razdeljevanju razvojnih spodbud. Revnejši so potrebni pomoči, vendar pa mora biti razdeljevanje javnih sredstev pregledno, predvsem pa je treba ugotoviti, kako je po regijah razporejena finančna moč.

2.7. Regionalizacija Slovenije

Državni svet je nosilcu regionalizacije Ministrstvu za notranje zadeve podal pobudo, da ga le-ta vključi v proces uvajanja pokrajin kot partnerja, saj je zastopnik lokalnih interesov in zato tudi odgovoren za uspešnost regionalizacije. V tem procesu morajo sodelovati lokalne skupnosti in tudi nosilci gospodarskega in regionalnega razvoja. Izhodišča Ministrstva za notranje zadeve (šest, osem ali dvanajst regij) so v nasprotju s stališči na terenu, zato je treba sprejeti konsenz, ki nam bo omogočil nadaljnji razvoj kot pomembno komponento slovenske prihodnosti (Sušnik).

Predstavniki Službe Vlade RS za lokalno samoupravo je na posvetu v Gornji Radgoni predstavil vladni predlog uvajanja pokrajin, ki temelji na konceptu večjih pokrajin (100.000 prebivalcev), to pa ne samo zaradi racionalnosti, ampak pomeni tako število prebivalcev ustrezno kapitalsko moč entitete. Potrebujemo tako pokrajino, ki bo sposobna izvajati endogeni razvoj, ne pa pokrajine, ki bo pridobivala sredstva od drugod. Pokrajina naj bi prevzela tiste naloge, ki jih sedaj opravljajo upravne enote, vključno z delavci. Regionalne naloge bi bile določene z zakonom, npr. spodbujanje skladnega regionalnega razvoja, izdajanje gradbenih dovoljenj, gradnja in vzdrževanje odlagališč komunalnih odpadkov. Pokrajinam se obeta preprosta struktura, tako kot občinam. Pokrajina hierarhično ni nadrejena občinam, ampak so prebivalci konstitutivni element pokrajine, zato tudi ni nobene potrebe, da bi se župani manjših občin bali pokrajin, ker naj bi z ustanavljanjem velikih pokrajin manjše občine veliko izgubile.

Poleg pokrajinskega sveta in pokrajinskega odbora (upravne naloge pokrajine opravlja pokrajinska uprava) sta predvidena še dva posvetovalna organa, in sicer Svet občin in Regionalna konferenca. Svet občin nima pravice veta na sprejete odločitve, ampak lahko podaja mnenja k posameznim odločitvam pokrajinskega sveta. Lokalne in regionalne oblasti v okviru priprave evropske ustavne pogodbe pridobivajo na pomenu (sedaj Odbor regij EU podaja mnenja, ne pa soglasja). Regionalna konferenca je namenjena vprašanju regionalnega razvoja. Odločitve sprejema sicer predstavniški organ, vendar ima za preverjanje svojih odločitev Regionalno konferenco, kjer so vključeni socialni partnerji. Ker so interesi različni, je treba vzpostaviti mehanizme odločanja, ki morajo v primeru konfliktnih interesov omogočiti sprejemanje odločitev.

Posebna strokovna skupina, ki je obravnavala koncept različnega števila pokrajin, je do koncepta treh pokrajin zavzela odklonilno stališče, ker bi se ljudje v njih težko prepoznali, največ podpore pa dala konceptu osmih pokrajin, saj so med seboj še najbolj primerljive. V tem konceptu odstopata Pomurje (stopnja brezposelnosti) in Osrednjeslovenska pokrajina, kjer so gospodarski kazalci najboljši. Bile so tudi ideje o Ljubljani kot pokrajini, vendar če je osnovni cilj skladen regionalni razvoj in razreševanja regionalnih problemov, ta koncept ne vzdrži kritične presoje.

Vzpostavitev druge ravni lokalne samouprave oziroma ustanovitev pokrajin ni povezana z vstopanjem Slovenije v EU, prav tako ni to stvar harmonizacije slovenskega pravnega reda z evropskim. V globalizacijskih procesih postaja lokalno vedno bolj pomembno, hkrati pa izgublja država na pomenu. Vedno večjo vlogo imajo lokalne in regionalne ravni, predvsem iz gospodarskih razlogov, saj so gospodarski problemi lažje rešljivi na nižjem nivoju (mag. Roman Lavtar).

Kakšne pokrajine in kako priti do njih

Razpravljavci so na posvetih poudarjali, da je regionalizacija Slovenije, predvsem z vidika sedanjega neenakomernega regionalnega razvoja, nujna. Po mnenju nekaterih je predpogoj za vzpostavitev druge stopnje lokalne samouprave sprememba ustave, ker onemogoča ustanavljanje pokrajin s funkcijami, kot naj bi jih pokrajina imela. Veljavna ustavna določila namreč omogočajo le koordinacijsko delovanje lokalnih skupnosti, kar ne moremo enačiti s širšimi samoupravnimi lokalnimi skupnostmi. Po oceni nekaterih je Slovenija v primerjavi z drugimi evropskimi državami, ki v skladu z Evropsko listino lokalne samouprave prenašajo v največji meri pristojnosti na nižje, lokalne ravni, preveč centralistična (Piran, Koper, Izola, Celje, Kodrič). Država se boji regionalizacije, saj bodo z vzpostavitvijo pokrajin prešle na drugi nivo tudi finančna sredstva (Celje) oziroma nekatera ministrstva nasprotujejo regionalizmu, ker bodo s prenosom pristojnosti na regionalni nivo izgubile moč in denar (Prevalje). Izraženo je bilo tudi mnenje, da bodo problemi ostali tudi po vzpostavitvi pokrajin, saj država ne bo želela izgubiti sredstev in pristojnosti (Ajdovščina). V Piranu in Novem mestu menijo, da bi se moral v postopek spreminjanja ustave, ki se nanaša na ustanavljanje regij, vključiti tudi državni svet oziroma bi lahko odigral pomembno vlogo še pred vzpostavitvijo pokrajin (Sevnica, Piran, Koper, Izola, Celje, Prevalje, Ajdovščina, Novo mesto).

Ministrstvo za notranje zadeve, ki pripravlja koncept regionalizacije oziroma vzpostavitve druge stopnje lokalne samouprave in Služba Vlade RS za strukturno politiko in regionalni razvoj, ki pripravlja koncept (treh) regij za koriščenje sredstev evropskih strukturnih skladov, bi morala sodelovati in medresorsko uskladiti »obe regionalizaciji« (Kamnik). V zvezi s tem so v Slovenski Bistrici opozorili, da Slovenija ne sme pristati na to, da bo za potrebe EU delovala kot ena regija. Nadalje tudi menijo, da notranja delitev Slovenije na regije oziroma pokrajine in hkratno ustanavljanje administrativnih regij za potrebe evropske strukturne in kohezijske politike ni mogoča, saj se je to pokazalo že pri pripravljanju regionalnih razvojnih programov. Pri pripravi teh dokumentov je veliko problemov, ker so bile regionalne razvojne agencije umetno ustanovljene. Prisotna so bila tudi razmišljanja, da lahko pokrajine v odnosu do Evrope delujejo kot funkcionalne regije, v katere se združujejo občine glede na skupne interese (Vovk Petrovski). Ker še nekaj časa ne bo pokrajin, bi morali ustanoviti zvezo občin ali kakšno drugo obliko povezovanja lokalnih skupnosti, ki bi do ustanovitve pokrajin skrbela za skladen regionalni razvoj (Gornja Radgona).

Država bo z vstopom v Evropsko unijo prenesla odgovornost na višjo (evropsko) raven. Z ustanavljanjem regij oziroma pokrajin občine ne smejo izgubiti pristojnosti, čeprav je očitno, da bodo občine, ki dobivajo vedno več nalog, le še servisni organ, medtem ko bodo pokrajine imele pristojnosti (Lukovica). Z regionalizacijo, ki je povezana z opravljanjem določenih nalog (npr. odlagališča odpadkov) in s tem delitvijo sredstev, poteka proces dodatne centralizacije na nižjem nivoju, in sicer namesto na državnem na regionalnem nivoju (Slovenska Bistrica).

Od načina ureditve pokrajin, ki je eno ključnih vprašanj prihodnosti, je odvisna ureditev ostalih vprašanj. Ne potrebujemo samo administrativno upravnih pokrajin, ampak pokrajine, ki bodo same opredeljevale razvojne prioritete in razvojna sredstva. Poleg decentralizacije nalog je treba decentralizirati tudi javne finance. V pokrajinskih organih, ki bodo odločali, je treba dati večji poudarek predstavnikom občin, ki so odgovorni za razvoj, in predstavnikom gospodarstva, ki je vir razvojnih sredstev (Fras). V pogovorih o regionalizmu se premalo pozornosti posveča gospodarstvu, medtem ko je večji poudarek dan področjem, kot je šolstvo, sociala, zdravstvo, ki jemljejo denar. Opozorjeno je tudi bilo, da sredstva, ki jih ustvarja gospodarstvo, ne ostajajo v lokalnih skupnostih (Velenje).

V Polzeli menijo, da namesto, da bi država prevzela odgovornost za reševanje najbolj perečih problemov v lokalnih okoljih, opravljajo to nalogo lokalna gospodarstva. Vsaka občina hoče reševati problem brezposelnosti z ustanavljanjem lastnih obrtnih con, vendar pa gre za probleme, ki zadevajo širše območje, zato je ustanovitev pokrajin nujna (Vovk Petrovski). K temu nas silijo tudi vedno večje razvojne razlike med občinami. Nujna je

vzpostavitev regij in delitev denarja po regijah, saj bodo le tako prišli do upravičenega deleža sredstev. Tudi v Žalcu opozarjajo, da problem brezposelnosti v eni občini pomeni problem za celotno regijo, zato se ti problemi lahko rešujejo le na regionalnem nivoju. Vsak minister ima svojo rešitev glede regionalizacije, čeprav bi morali za reševanje tega vprašanja oblikovati enoten (vladni) koncept.

Nadalje je bilo opozorjeno na prenos pristojnosti iz državnega na regionalni nivo, saj bo treba ob vzpostavitvi pokrajin misliti na to, da bodo imele tudi majhne občine pravico odločanja in možnost sodelovanja v oblastnih strukturah pokrajine (Žužemberk).

Ključno vprašanje pri ustanavljanju pokrajin je njihova pravna subjektiviteta oziroma, ali bodo imele poleg povezovalne funkcije tudi politično funkcijo (Majes, Novo mesto). Obstaja bojazen, da se bo zaradi nepremišljenih rešitev glede pokrajin birokracija še bolj okrepila, ker nihče ne bo želel posegati v obstoječe pravice, to pa lahko pomeni večjo obremenitev tako za gospodarstvo kot prebivalce (Zagorje, Majes, Logatec). Drugačnega mnenja pa je županja Izole, saj po njenem trditve, da bo z vzpostavitvijo regij več birokracije, ne vzdrži, saj bodo s prenosom nalog na regije prešli na slednje tudi zaposleni na ministrstvih. Rešitve glede vzpostavljanja pokrajin morajo biti racionalne, hkrati pa morajo omogočiti skladen regionalni razvoj. Do pokrajin bi morali priti s čim manj stroški (Vitanje, Majes)

Ugotavlja se, da so ministrstva, vsako na svojih področjih, že preučila, katere naloge bi lahko prenesli na regije, npr. na področju vodooskrbe, gospodarstva, regionalnih cest, družbenih dejavnosti. Med drugim bo treba okoli 50 področnih zakonov spremeniti v naslednjih letih, da se izvrši prenos nalog na regionalni nivo (urejanje zadev širšega pomena). Preden karkoli ukinjamo oziroma prenašamo pooblastila na regionalni nivo, moramo ugotoviti, kako bodo regije funkcionirale (Trebnje). Z lokalnega vidika je vrsta vprašanj (vodooskrba, komunalna infrastruktura, odlagališča), ki zahtevajo regionalno koordinacijo, saj jih ni možno reševati parcialno oziroma je možno dosegati rezultate le preko regionalne strukture. Med drugim zaradi odsotnosti regionalnih struktur nimamo opredeljenih regijskih deponij za odpadke. Tudi na področju gospodarstva se dosegajo boljši rezultati s sodelovanjem, saj vsi projekti potrebujejo učinkovito koordinacijo (Maribor, Žalec). Po mnenju novomeškega župana pa so projekti, kot so regionalni razvojni programi, turizem, infrastruktura, državni in ne regionalni projekti.

V dosedanjih razpravah o pokrajinah niso toliko v ospredju pristojnosti kot njihovo število, čeprav bi bilo bolj smiselno, da so razprave usmerjene v iskanje rešitev o vsebini in ne oblikah. Vse razprave se odvijajo le okoli teritorialne členitve in o tem, ali bomo imeli svojo pokrajino ali ne, pri tem pa se izgubljam pri iskanju vsebine oziroma pristojnosti, ki bi morala narekovati število pokrajin in njihovo umestitev v slovenski prostor. Šele potem, ko bodo določene pristojnosti pokrajin, se lahko pogovarjamo o njihovem številu (Miklavž na Dravskem polju, Novo mesto, Celje, RA zgornje Gorenjske). Da bodo pokrajine zaživele, je treba najprej določiti njihove pristojnosti in za izvajanje pokrajinskih nalog zagotoviti finančna sredstva (Murska Sobota). Nekateri so opozarjali na možno inflacijo regij, od česar ne bo nobene koristi oziroma se lahko ob pojavu manjših pokrajin (Koroška, Zasavje) porajajo še druge manjše pokrajine (Maribor, Hrastnik, Ljutomer). Na drugi strani pa je Jurij Malovrh opozoril, da se bo z vzpostavitvijo pokrajin kvaliteta življenja bistveno poslabšala, saj gre glede na predlagane rešitve o številu pokrajin za centralizacijo oblasti. Število pokrajin bo v končni fazi odvisno od politične volje v državnem zboru, ki bo dal končno podobo regionalizmu (Fras).

Emocionalni naboj bi bilo treba eliminirati in oblikovati prepoznavne regije, ki so povezane s skupnimi funkcijami in primerljive s partnerskimi ali konkurenčnimi regijami. Opozorjeno je tudi bilo, da morajo občine zaradi odsotnosti teritorialnega partnerstva uveljavljati svoje interese na Ustavnem sodišču RS (Maribor). Župan Mirne Peči upa, da bo država imela večji posluš za regije, kot ga ima sedaj za lokalne skupnosti.

Nekateri so poudarjali, da v občine prihaja drobiž, medtem ko velik delež sredstev ostaja v Ljubljani, kjer se denar tudi deli, to pa vodi v nadaljnje neskladje slovenskega prostora. Zato je potreben resen pristop k oblikovanju pogojev za ustanovitev pokrajin, med katerimi je najbolj pomemben razvojni potencial, saj Slovenija potrebuje le toliko pokrajin, kolikor jih je sposobnih opravljati razvojne funkcije, predvsem pa se morajo oblikovati tako, da bodo sposobne komunicirati z EU. Pokrajine morajo imeti gospodarsko razvojne potenciale, ki bodo primerljive z regijami sosednjih držav (npr. Furlanija – Julijska krajina), v nasprotnem primeru ne bodo učinkovite, tudi v odnosu do Bruslja. Regionalizacija Slovenije je zaradi močne sosednje Furlanije-Julijske krajine, s katero obmejne slovenske občine zelo težko tekmujejo,

izjemnega pomena, saj bo po vstopu Slovenije v EU, ko ne bo več meje, še težje. Briški župan upa, da se bo po prvem maju drugo leto meja resnično odprla in da na Primorskem ne bo večjega števila regij, ker bo v tem primeru s Furlanijo Julijsko krajino tekmovalo pet do šest regij, kar pa bo težko. Tudi izolska županja je poudarila, da se je nesmiselno pogovarjati o regiji s 35000 prebivalci glede na velikost bližnje Furlanije – Julijske krajine. Če bomo imeli preveč regij oziroma pokrajin, to ne bo dobro za lokalne skupnosti. Župana Vipave in Cerkevjak sta zagovornika treh regij (zahodna, vzhodna – nerazvita in osrednja – razvita), kajti če združujemo reveže, bodo to tudi ostali, predvsem pa bi se med tremi regijami gospodarska moč bolje porazdelila. Župan Cerkevjak se zato tudi strinja s tistimi, ki pravijo, da se pri ustanavljanju pokrajin ne smejo ponoviti napake, ki so bile storjene pri ustanavljanju občin, saj lahko drobljenje povzroči zmanjšanje gospodarske moči posamezne občine. Župan Hrastnika je izrazil bojazen, da se pri pokrajinah lahko ponovi podobna situacija kot pri upravnih enotah, saj so bila prva razmišljanja o 8, 12 enotah, na koncu pa smo se ustavili pri 56 upravnih enotah. Obstaja nevarnost, da bo vsak začutil svojo priložnost in se bo njihovo število povečalo (prof. dr. Križman, Maribor, Nova Gorica, Izola, Šempeter – Vrtojba, Mozirje, Ljutomer, Celje, Slovenska Bistrica, Brda, Kanal ob Soči, Cerkevjak, Hrastnik)

Bila so prisotna razmišljanja o posebnem statusu Ljubljane kot glavnega mesta oziroma oblikovanje samostojne pokrajine na njenem območju, vendar to ni več aktualno, predvsem bi njena izključitev pomenila »smrt« za Ljubljano (Ljubljana).

Prisotna so bila tudi stališča, da mora projekt uvajanja pokrajin temeljiti na zgodovinskih osnovah, predvsem pa se mora voditi od spodaj navzgor, saj bodo le v takem primeru pokrajine zaživele. Ko govorimo o pokrajinah, pozabljamo na malega človeka, čeprav Ljubljana ni nič brez malega človeka iz manjše občine, zato lahko večje pokrajine predstavljajo še večjo centralizacijo kot sedaj Ljubljana. V Benediktu so izrazili bojazen, da bodo od Maribora ali Murske Sobote, odvisno v katero pokrajino bo Občina Benedikt vključena, zelo težko dobili sredstva za razvoj. V tem okolju nadaljnega razvoja ne bo, če ne bo določena neka "glavarina". Manjše enote se lahko ustanovijo, vendar jim mora država dati subvencije. Lahko se zgodi, da bo iz 8 pokrajin, o katerih se sedaj govori, nastalo 14 pokrajin (če govorimo o predvidenih 14 UE, je to tih pristanek na 14 pokrajin), to pa lahko pomeni, da bodo v manjših občinah le pisarne (Maučec, Benedikt).

V zvezi z izjavami predsednika državnega sveta, da pri ustanavljanju pokrajin ne smemo ponoviti napak, ki so se zgodile pri ustanavljanju občin, se je župan Občine Benedikt spraševal, ali državni svet podpira male občine ali ne. Predsednik državnega sveta je povedal, da v državnem svetu zastopa interese desetih gorenjskih občin, od katerih ena nima potenciala za gospodarski razvoj, posledično pa ni sredstev za infrastrukturo, šolo. Ko govorimo o pokrajinah, po njegovem velikega števila pokrajin ne bi smeli podpirati iz gospodarskih razlogov. Državni svet se bo vključil v regionalizacijo, vendar sam čuti, da ne bi smeli vzpodbujati večanja števila pokrajin, saj ve, kako župan težko dela v nerazviti občini.

Država bi morala pristopiti h koreniti reformi državne uprave in jasno povedati, kaj je država, lokalna skupnost in kaj regija (Zreče). Zato bi morali vzporedno voditi tri procese, in sicer uvajanje pokrajin (pristojnosti), reformo na sedanji ravni lokalne samouprave in reformo državne uprave na lokalni ravni (Ozimič). Regionalizacija Slovenije je v tesni povezavi s financiranjem, zato bi to vprašanje hitro rešili, če bi za delovanje pokrajin poiskali finančni vir (Radeče). Če se bo tudi pri regionalizaciji Slovenije decentralizacija izvajala brez zagotavljanja dodatnih finančnih sredstev, bodo pokrajine neučinkovite (Postojna). Zato je treba najprej ugotoviti, katere naloge je država pripravljena prenesti na regionalno raven in istočasno opredeliti njihovo financiranje (Ozimič). Po mnenju župana Škofje Loke je določanje nalog, ki naj bi prešle na bodoče regije oziroma pokrajine, neproduktivno, saj se ugotavlja, katere naloge ne bodo več v pristojnosti ministrstev in občin (Škofja Loka). Preden prenašamo pooblastila na regionalni nivo, moramo ugotoviti, kako bodo regije funkcionirale (Trebne).

Na eni strani je bilo izpostavljeno čezmejno sodelovanje v smislu ene regije Štajerske (GZS-OZ Maribor), na drugi strani pa dano opozorilo, da ko se družimo z Avstrijo, imejmo v vidu tudi nacionalne interese in ne samo ekonomske (Gornja Radgona). V zvezi s tem je predsednik državnega sveta opozoril, da so v Avstriji prisotna razmišljanja, da bi se po padcu mej (ob vstopu Slovenije v EU) oblikovala regija Štajerska, ki bi zajela del Avstrije, Slovenije in Madžarske s centrom v Gradcu in njihovim jezikom kot uradnim jezikom. Pozdravlja dobro sodelovanje Maribora in Gradca, vendar pa take iniciative ne smemo podpreti.

Kdaj do pokrajin

Mariborski župan meni, da pred volitvami ni možno sprejemati racionalnih odločitev in ker bi morala biti razprava o regionalnih strukturah izven volilnega konteksta, bi bilo treba čimprej ustanoviti pokrajine. V Kanalu ob Soči tudi menijo, da je treba čimprej pristopiti k oblikovanju pokrajin, ker občine v odnosu do Ljubljane težko kaj dosežejo. Ker bomo z vstopom v EU imeli možnost koriščenja sredstev strukturnih skladov, je treba z regionalizacijo pohiteti (Vovk Petrovski). Na drugi strani pa so bila prisotna razmišljanja, da bi morala obliko regionalizma definirati stroka, predvsem pa ni potrebe, da bi hiteli z oblikovanjem regij, saj je sedaj to še preveč politično in premalo strokovno vprašanje. Poleg tega so se priprave na volitve praktično že začele, zato je treba odločitev o regijah sprejeti po volitvah v državni zbor. Izražena je bila bojazen, da bodo nekateri želeli regionalizem unovčiti za državnozborske volitve oziroma bo odločitev politična in premalo premišljena. (Bahun, Miklavž na Dravskem polju, Velenje, Logatec). Z oblikovanjem regij ne smemo hiteti, saj izkušnja z regionalnimi razvojnimi agencijami kaže, da nimajo kadrov, ki bi bili sposobni te agencije voditi, take kadre pa bi potrebovale tudi regije (GZS – OZ Velenje). Ker je razvojna komponenta ključnega pomena za reševanje vprašanja regionalizacije Slovenije, je treba najprej narediti temeljito analizo in ugotoviti, kako se bodo občine vklapljale v bodoče pokrajine (Sušnik). V zvezi s tem je bilo tudi opozorjeno, da nam ni treba hiteti z ustanavljanjem pokrajin, saj jih za potrebe sredstev EU ne potrebujemo (Slovenija je za to razdeljena na tri regije). Po letu 2006, ko se izteče programsko obdobje za črpanje sredstev strukturnih skladov, pa bomo lahko konkurirali preko svojih regij oziroma pokrajin (Lidija Majnik).

Pokrajina kot instrument inovacijskih elit

Ptujski župan, ki je predstavil svoje videnje pokrajine, je poudaril, da bi bil njegov model priložnost za državni svet, da ga vzame za svoj projekt. Pokrajino si zamišlja kot instrument inovacijskih elit in ne kot instrument politične oblasti, poleg tega naj bi temeljila na inventivnem – inovativnem principu. Ni naklonjen pokrajini kot upravno administrativni enoti državne uprave. Včasih, ko ni bilo proizvajalcev, kakovost ni bila pomembna, danes pa je na prvem mestu človek, ki ima znanje, ter šteje le razvoj, ki prinaša kakovostne spremembe, ne pa le količinskih. Dejstvo je, da vstopamo na trg EU, ki že več desetletij živi od inovacij. To ne velja samo za gospodarsko področje, ampak tudi za občine, regije in državo kot celoto. Regija postaja laboratorij demokracije in razvoja, regionalne povezave izključujejo nacionalni interes, saj jih povezuje razvojna vizija. Pojavlja se potreba po oblikovanju razvojnih partnerstev, ki tvorijo sinergični presek med zasebnim in javnim sektorjem. Pokrajine kot inovacijske elite naj bi bile sestavljene po principu državnega sveta, v pokrajinsko skupščino se delegira predstavnike socialnih partnerjev, ki so sposobni upravljati z inventivno in inovativno družbo. Pomembna je vključenost strokovnega managementa (regionalne razvojne agencije in občinske uprave), ki pripravljajo strokovne podlage, o katerih odločajo neprofesionalni člani pokrajinskega sveta. V zvezi s projektom uvajanja pokrajin, kot si ga zamišlja ptujski župan, je Darko Fras izrazil upanje, da ga bo državni svet kot alternativni predlog predstavil širši javnosti, ter dodal, da ni smiselno ločevati tega projekta od vladnega predloga, saj je partnerski odnos med politiko in gospodarstvom zelo pomemben.

Katere pokrajine

V zvezi z regionalizacijo je bilo poudarjeno, da si bodo občine Solčava, Luče, Ljubno, Gornji Grad, Mozirje, Nazarje, Šmartno ob Paki, Šoštanj in Mestna občina Velenje, v primeru, da bo Slovenija razdeljena na dvanajst regij oziroma pokrajin, za katere obstajajo strokovni argumenti, prizadevale za ustanovitev **Savinjske in Šaleške pokrajine**. V tej regiji bi lahko urejali skupne zadeve lažje kot v Celjski regiji, ki poteka od severne meje z Avstrijo do južne meje s Hrvaško, saj občine ob hrvaški meji in občine ob avstrijski meji nimajo nič skupnega. Med drugim je bilo poudarjeno, da je na tem področju pet podjetniških centrov, ki bi lahko skupaj z regijskim centrom tvorili močno območje. Savinjska in Šaleška dolina si nista konkurenčni, ampak se dopolnjujeta. Poudarjeno je bilo, da bi moral biti gospodarski moment (industrija, turizem) zadosten argument za oblikovanje SA-ŠA regije, kjer so gospodarski kazalci bistveno boljši kot v Zgornji Savinjski regiji (Luče), poleg tega v tej regiji, ki ne sme ostati izolirana, vidijo priložnost in možnost za nadaljnji razvoj (Mozirje). Za to regijo je pomembno tudi vprašanje šolstva in visokega šolstva. Na drugi strani pa je bilo s strani občin Žalec, Braslovče, Polzela, Prebold, Tabor in Vransko opozorjeno, da je nedopustno, da se znotraj močne geografsko zaokrožene statistične Celjske regije oblikuje Savinjska in Šaleška

pokrajina, ker v njej ni predvidena Spodnja Savinjska. V primeru, da bo oblikovanih več pokrajin, bodo župani občin Spodnje Savinjske doline, ki si jo lastita Velenje oziroma Celje, proti oblikovanju SAŠA, lahko pa se oblikuje Zgornja Savinjska in Šaleška pokrajina regija (Žalec). Ob tem velja poudariti, da je skupina poslancev s prvopodpisanim Bojanom Kontičem 18. 6. 2003 predložila v zakonodajni postopek predlog zakona o ustanovitvi **Zgornje Savinjske in Šaleške pokrajine**.

V Savinjski regiji niso enotni glede regionalizacije Slovenije, na drugi strani pa so občine **Spodnje Savinjske regije** vzpostavile dobre odnose za reševanje skupnih problemov (Prebold). Opozorjeno je tudi bilo, da občine Savinjske statistične regije, ki sodelujejo pri razreševanju skupnih problemov, predstavljajo velik organizem, vendar pa se njihovega glasu nikjer ne sliši (Dobrna).

Gorenjci bi morali delovati na osnovi pripadnosti, ker bodo le tako uspeli tudi na državnem nivoju (Šenčur), saj Gorenjska ni deležna podpore niti sredstev strukturnih skladov (Cerklje na Gorenjskem), predvsem pa je potrebno za nadaljnji razvoj Gorenjske sodelovanje vseh akterjev, ki kaj pomenijo v tem prostoru. Pozitivno je bil sprejet predlog, da se ključni akterji Gorenjske srečajo v jesenskem času, da bi razpravljali o tem, kje je Gorenjska danes v slovenskem prostoru in kakšni so njeni potenciali. Srečanje bi bilo namenjeno vzpostavitvi tesnejših in boljših odnosov med gorenjskimi župani, poslanci, državnimi svetniki, ministri, gospodarstveniki, predstavniki Gorenjske banke in drugimi, ki opravljajo funkcije na državnem nivoju in se zavedajo svoje odgovornosti glede nadaljnega razvoja Gorenjske (Sušnik, OOO Kranj, Merkur, UE Kranj, Jezersko, Cerklje na Gorenjskem, Šenčur, Naklo, OOO Škofja Loka).

Reševanje vprašanja regionalizacije oziroma uvajanja pokrajin je počasno tudi zato, ker tisti, ki ta proces vodijo, ne poznajo problemov posameznih območij. Zato morajo biti Pomurci glasnejši in delovati bolj povezano, predvsem pa morajo za doseg svojih ciljev bolj lobirati v Ljubljani (Murska Sobota, Gornja Radgona). Murskosoboški župan upa, da bo pomurska regija obsegala območje štirih upravnih enot, in sicer Murska Sobota, Lendava, Ljutomer in Gornja Radgona. Župani **Pomurja** (Beltinci, Cankova, Črenšovci, Dobrovnik, Gornja Radgona, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš, Kobilje, Križevci, Kuzma, Lendava, Ljutomer, Moravske Toplice, Murska Sobota, Odranci, Puconci, radenci, Razkrižje, Rogašovci, Sveti Jurij ob Ščavnici, Šalovci, Turnišče, Tišina, Velika Polana in Veržej) želijo v regionalni povezanosti sodelovati na področjih gospodarskega, družbenega, političnega in kulturnega življenja, s sodelovanjem pa si bodo prizadevali za večjo povezanost prebivalstva in hitrejši vsestranski razvoj Pomurja. Župan Občine Radenci je predlagal, da bi bil center v Radencih, kjer je na voljo vsa potrebna infrastruktura oziroma objekti.

Občina Benedikt in Cerkvenjak sta na robu Pomurske in Podravske regije, zato imajo težave, ker ne vedo, ali naj govorijo kot Pomurci ali kot Podravci.

V zvezi s pokrajino **Spodnje Podravje** (na območju občin Destričnik, Dornava, Gorišnica, Hajdina, Juršinci, Markovci, Podlehnik, Trnovska vas, Videm, Zavrč, Žetale in Mestne občine Ptuj) je bilo opozorjeno, da tej ideji niso naklonjene vse politične strukture, zato je še toliko bolj pomembna enotnost občin, ki želijo sodelovati v tej regiji (Čeh). Vlada kot predlagatelj sicer ne predvideva oblikovanja Spodnjega Podravja kot samostojne pokrajine, vendar bodo zavzemanja za to pokrajino, če bo prišlo do odstopanj v drugih delih Slovenije (Fras). K oblikovanju samostojne pokrajine Spodnje Podravje govorijo v prid finančni kazalci (Majšperk). Na tem mestu velja opozoriti, da je skupina poslancev s prvopodpisanim Miroslavom Lucijem (sedaj je predlagatelj Franc Pukšič) 24. 10. 2000 predložila v zakonodajni postopek predlog zakona o Pokrajini Spodnje Podravje.

Za projekt regionalizma bi morale dolenjske občine bolj sodelovati in v odnosu do države skupaj nastopati pri predstavitvi njihovih problemov (Trebnje) oziroma bi lahko bila za reševanje problemov ustanovljena posebna koordinacija. Preko Regionalne razvojne agencije za t. i. **regijo JV Slovenija** so bili sprejeti sklepi, ki naj bi bili zametek stališč te regije (Mirna peč). **Belokranjci**, katerih dohodek znaša le 30% slovenskega povprečja, se lahko v okviru regije JV Slovenija izgubijo, zato so proti tako veliki regiji, kjer belokranjske občine ne bodo imele pogojev za nadaljnji razvoj (Semič). Na tem mestu velja opozoriti, da je poslanec Andrej Fabjan 24. 8. 2000 v zakonodajni postopek predložil predlog zakona o Pokrajini Bela krajina.

V okviru statistične regije JV Slovenija je Loški Potok priključen k Novemu mestu, vendar je vprašanje, ali Loški Potok ne gravitira bolj v Notranjsko Kočevsko območje, kjer bi se morala oblikovati samostojna regija. V kolikor ne bo prišlo do oblikovanja samostojne regije na tem območju, si želijo v Osrednjeslovensko regijo (Loški Potok, Kočevje).

Občine Borovnica, Bloke in Loška dolina naj bi bile v primeru šestih oziroma osmih pokrajin vključene v Ljubljansko regijo, čeprav z zgodovinskega vidika bolj gravitirajo v **Notranjsko regijo**. Njihova pričakovanja so, da bodo vključeni v manjšo in pregledno Notranjsko regijo, saj se bodo v Ljubljanski regiji male občine izgubile. Poleg tega je nesmiselno, da bi bile omenjene občine vključene v Ljubljansko regijo, Upravna enota Cerknica pa v Koprsko regijo. Prostor Notranjske ima posebne probleme, ki se težko primerjajo s Primorsko, še manj pa z Ljubljansko regijo. Država vprašanja teritorialne členitve ne sme reševati mimo ljudi (Borovnica, Bloke, Loška dolina).

Koroška regija je nastala na prostoru Mežiške, Mislinjske in Zgornje Dravske doline, kjer se občine povezujejo in dogovarjajo o projektih, ki so skupnega oziroma regionalnega pomena. Svet Koroške regije usklajuje skupne projekte s konsenzom, prav tako pa sodeluje pri projektih, ki so pomembni za eno ali drugo dolino. Vsi župani ne delijo istega mnenja, saj so občine različno razvite, kljub temu pa so enotni o temeljnih vprašanjih, saj se zavedajo, da so premajhni za samostojno nastopanje in zato skupaj rešujejo probleme. Ne glede na to, koliko pokrajin bo v Slovenji, bi morala biti oblikovana Koroška regija, ki izhaja iz geografske, zgodovinske, sociološke povezanosti prebivalcev. Volje Korošcev ne more preprečiti nobena politična volja. Prepričani so, da so sposobni ob pomoči države prevzeti vse naloge, ki bodo prešle na regionalni nivo. Ne bodo več obmejna oziroma obrobna regija, temveč želijo s svojim znanjem postaviti regijo na drug nivo, predvsem pa želijo, da tudi ostali del slovenskega prostora vidi zaokroženost Koroške regije, ki ima zgodovinska izhodišča od Karantanije naprej (Prevalje, Slovenj Gradec, Vuzenica). Na tem mestu velja opozoriti, da je državni zbor na 20. seji, dne 29. 3. 2000, podprl predlog zakona o Koroški pokrajini – prva obravnava, ki je bil predložen v zakonodajni postopek 3. 2. 1999.

Vse tri posavske občine, Sevnica, Krško in Brežice, so si enotne glede ustanovitve **Posavja** kot samostojne pokrajine. V Posavju so uspeli z nekaterimi regijskimi projekti (začetek gradnje Hidroelektrarne Boštanj na spodnji Savi, začetek gradnje čistilnih naprav), Nuklearna elektrarna Krško pa je dokaz za enoten nastop Posavja v odnosu do države. Za to okolje so mikro problemi pomembni, saj v Krškem, Sevnici in Brežicah veliko pomeni že pet delovnih mest. Zato država ne more nikoli dati z regionalnimi spodbudami toliko, kot lahko vzame z reorganizacijo upravnega sistema. V Posavju so prepričani, da je nadaljnji razvoj odvisen od njih samih, zato so tudi podprli ustanovitev Regijskega pospeševalnega centra, ki bo prerasel v regionalno razvojno agencijo. Pričakujejo tudi, da bo država ugotovila, da ni smiselno in potrebno, da se ljudje vozijo na delo v Ljubljano, ampak da je potrebno ohraniti delovna mesta. Oblikovan je tudi Svet pokrajine Posavje v ustanavljanju, ki ga predstavljajo župani vseh treh posavskih občin, direktorji občinskih uprav ter poslanci državnega zbora iz te regije. V Posavju, kjer si ne želijo združevanja z drugimi območji, nenazadnje bi zaradi kulturnih, zgodovinskih in drugih razlik težko povezali Posavce in Zasavce, so prepričani, da imajo lahko svojo regijo, zato si bodo še naprej prizadevali z utemeljenimi argumenti prepričati pristojne državne organe. Poleg tega je Posavje ena od dvanajstih statističnih regij, zato jih bo politika težko prezrla. Jasno je treba ločiti regije v odnosu do Evrope in regije v zvezi s predvideno spremembo upravnega sistema. Ker regija ni prepoznavna, saj jih zamenjujejo z Zasavjem, si bodo v prihodnje še bolj prizadevali povečati prepoznavnost Posavja tako doma kot v širšem evropskem prostoru. Med drugim je Posavje, ki mu daje bližina Zagreba ugoden geopolitičen položaj, obmejno območje z velikim energetskega potencialom, ki bo imelo kot samostojna regija pomembno vlogo v odnosu do Evrope in sosednje Hrvaške. (Sevnica, Krško, RPC Posavje). Na tem mestu velja opozoriti, da je bil 14. 7. 2000 predložen v zakonodajni postopek predlog zakona o Pokrajini Posavje.

Prizadevanja za regijo **Zasavje** izhajajo iz bojazni, da bi v večji pokrajini predstavljali »zadnji predel«, ki ga zaradi specifičnih problemov ne bo nihče razumel. Glede vključenosti Zasavja v druge pokrajine obstajata dve varianti, in sicer priključitev k Osrednjeslovenski regiji, ki ima drugačne razvojne probleme, ali k Celjski regiji, vendar pa Zasavje nima nič skupnega z Ljubljano ali Celjem. Zato si bodo prizadevali za samostojno pokrajino Zasavje, saj zasavske občine vežejo skupni interesi in problemi, nenazadnje so v tem prostoru vložili že veliko truda v razvoj regije. Zaradi skupnih programov obstaja želja, da Zasavska regija ne bi obsegala samo sedanje statistične regije Zasavje, ampak še občine, ki so vključene v izvajanje zakona o postopnem zapiranju RTH in razvojnem prestrukturiranju, vendar to verjetno »še ni zrelo«, (Majes, Zagorje, Hrastnik).

2.8. Reforma državne uprave in lokalne samouprave

Večkrat je bilo izpostavljeno, da bi morali vzporedno voditi proces uvajanja pokrajin oziroma regionalizacijo (vmesna stopnja med državo in razdrobljenimi občinami), ki naj bi praviloma potekala od spodaj navzgor, in reorganizacijo oziroma decentralizacijo državne uprave (upravnih enot), ki teče od zgoraj navzdol. Občine imajo slabe izkušnje že z nekaterimi reorganizacijami (npr. davčne uprave), zato bi morali ustrezno rešiti vprašanje koncentracije upravnih enot ter pristopiti k celoviti reformi državne uprave, ki bo naravnana na občana kot uporabnika. Načelnik UE Murska Sobota meni, da lahko po eni strani oba procesa potekata časovno in teritorialno vzporedno oziroma usklajeno, kar bi bilo zelo primerno, po drugi strani pa se lahko potek obeh procesov razlikuje. Po njegovem je lahko reorganizacija upravnih enot hitrejša od regionalizacije, saj gre v prvem primeru le za to, da se bo zaradi zmanjšanja njihovega števila (od 58 na osem oziroma devet) in posledičnega združevanja njihovih služb zmanjšalo število proračunskih uporabnikov. Ko se župani pogovarjajo o regionalizmu, se slišijo samo problemi občin, ko je ta tema v ospredju v sredini načelnikov upravnih enot pa samo problemi upravnih enot.

Reorganizacija državnih organov bi se morala voditi kot enoten projekt države in na lokalni ravni voditi iz enega centra, saj bi le to pomenilo racionalizacijo, predvsem pa mora zajeti vse organe državne uprave, saj uprava lahko učinkovito deluje le ob enotni organizaciji, in sicer bi se morali državni organi smiselno povezati na zaključenem območju, npr. teritoriju sedanjih upravnih enot.

Z ukinjanjem izpostav državnih organov ni možno pokriti nalog na obstoječih izpostavah, predvsem pa to povzroča ukinitve delovnih mest in selitev uradnikov v druge kraje, s tem pa tudi izseljevanje prebivalcev, kar pa pomeni odliv intelektualnega potenciala in s tem osiromašenje posameznih območij (Spodnje Posavje, Bela krajina, Posočje, Zasavje) oziroma še slabšo podobo podeželja. Poleg tega se postavlja vprašanje, ali se je z ukinjanjem izpostav npr. davčne uprave urejanje zadev za podjetnike in ostale državljane res pocenilo, saj se bodo morali voziti v bolj oddaljeni kraj. Ugotoviti bi bilo treba, ali bodo s tem podjetniki prikrajšani. Nenazadnje pa ima tudi država v dobi uporabe računalniške tehnologije bistveno večje stroške, ki so povezani z upravnimi zadevami, saj je npr. za ljudi lažje, da se vozijo v Koper in v enem dnevu uredijo zadeve, kot da to uredijo v bistveno daljšem času v Sežani in s tem izgubijo poslovne priložnosti.

Kako slabo je zastavljen projekt reorganizacije upravnih enot in drugih državnih organov kažejo predlogi, da bi se občine Cerknica, Bloke in Loška dolina (Notranjska regija) priključile Ljubljanski regiji, Upravna enota Cerknica, ki upravlja velik del upravnih nalog iz državne pristojnosti na območju omenjenih občin, pa v Koprsko regijo. S tem pa je vprašljiva tudi območna organizacija gospodarske zbornice in regionalnih razvojnih agencij, ki gravitirajo na Primorsko. Ta situacija, ko nekateri državni organi gravitirajo v Ljubljansko regijo, drugi pa v Koprsko regijo, je predvsem posledica slabega sodelovanja na ravni ministrstev.

Med drugim obstaja bojazen, da bo Škofja Loka ostala brez upravne enote. V Rogaški Slatini si ne znajo predstavljati, kaj se bo zgodilo v primeru reorganizacije matičnega urada oziroma njegove ukinitve.

Z reorganizacijo državne uprave oziroma sprejetimi in izvajanimi ukrepi se zmanjšuje kvaliteta storitev državne uprave, hkrati pa se z ukinjanjem izpostav državnih organov še povečuje oziroma krepi centralizacija. S tem pa se decentralizacija, ki je cilj reorganizacije državne uprave, še bolj odmika, posledično pa se otežuje življenje gospodarstvenikom, obrtnikom, kmetom in drugim državljanom, ki imajo zaradi tega večje stroške za urejanje upravnih zadev. Poleg tega bi morale biti državne institucije bolj povezane, saj so npr. delovni časi teh institucij različni. Problem predstavlja dejstvo, da na vladni ravni ni koordinacijskega organa, ki bi te zadeve usklajeval.

Družba in gospodarstvo potrebuje za svoje delovanje javno upravo, vendar kot storitveno in k ljudem naravnano organizacijo. Zato je bilo v vseh razpravah o reorganizaciji državne uprave poudarjeno, da se z reorganizacijo državne uprave ne sme zmanjšati dostopnost strank do storitev državne uprave. V preteklosti se je z reorganizacijo državne uprave in upravnih enot storilo veliko napak, saj so se po sistemu posameznih ministrstev oblikovale izpostave po celi Sloveniji, to pa povzroča velike težave. Ker so državni organi (npr. davčna uprava, geodetska uprava) razseljeni po celi Sloveniji, je težko pripraviti tudi upravni akt. 61 različnih konceptov javnih služb pomeni neracionalno organizacijo državne uprave (Ozimič, UE Murska Sobota, Lenart, UE Novo mesto, UE Ilirska Bistrica,

UE Logatec, Zupan, Novo mesto, Trebnje, Gornja Radgona, Rogaška Slatina, Fras, UE Cerknica, Cerknica, Piran, Škofja Loka, Sežana, Slovenska Bistrica, Šmarje pri Jelšah, Šentjur, Semič, Krško, Trebnje, Piran, Gornja Radgona).

Problem predstavlja tudi nerazumevanje razmejitev med upravno enoto, občino in državo, saj ljudje ne ločijo občin in upravnih enot (Ivančna Gorica, Šoštanj, UE Logatec, UE Cerknica). Marsikje poslujejo občine in upravne enote v istem objektu, zato ljudje ne vedo, kam so prišli, ker je še zmeraj prisotno prepričanje, da gre za občino in ne za dva ločena organa (UE Logatec).

V Celju so opozorili, da je področje urejanja prostora slabo urejeno, saj občine sprejemajo prostorske akte, upravne enote izdajajo gradbena dovoljenja, inšpekcijski nadzor pa izvaja pristojno ministrstvo. Država bi lahko na večje oziroma mestne občine prenesla pristojnost izdajanja gradbenih dovoljenj.

Načelniki upravnih enot so koordinatorji med različnimi državnimi organi na občinskem nivoju, vendar je taka koordinacija nemogoča zaradi številnih sprememb. Največji problem predstavljajo inšpekcijske službe, ki se ne odzivajo na probleme, ko nastanejo, poleg tega pa do njih sploh ne morejo priti, saj jim niso sporočili, da so se preselili. Upravne enote naj bi zagotavljale informacijske pisarne, kjer bi imeli prebivalci možnost pridobiti na enem mestu uporabne informacije, vendar jim le-teh ne morejo dati, ker jih niti sami ne morejo pridobiti. Različne variante regionalizacije prinašajo dezorganizacijo državne uprave in različnih javnih služb na lokalnem nivoju, s tem pa tudi problem za občane, ker jim ne bo jasno, kje lahko urejajo zadeve. Informacijske pisarne v lokalnem nivoju ne bodo učinkovite, ker se soočajo s problemom nadomeščanja, strokovnosti. Zaradi številnih težav, ki jih povzročata reorganizacija državne uprave in regionalizacije, je potrebna obsežna analiza obeh projektov (UE Logatec, UE Cerknica).

Marsikakšen problem bi se lažje rešil, če bi jih lokalna okolja sama reševala, saj se pri koncentriranem upravljanju težje rešujejo problemi z različnih okolij (OGZ Postojna). Reorganizacija državnih organov postavlja manjše občine v slabši položaj, med drugim v Logatcu nimajo carinske uprave, čeprav je Občina Logatec izvozno usmerjena.

Čeprav je država pristopila k racionalizaciji državne uprave, ni nikjer zaslediti, kakšni so učinki antibirokratskega programa (Celje, OGZ Novo mesto, OOO Škofja Loka). Poleg tega pomeni večanje javne uprave za gospodarstvo še večjo obremenitev in s tem manj sredstev za nadaljnji razvoj. V tem smislu tudi reorganizacija upravnih enot ne predstavlja racionalizacije, saj bomo v končni fazi dobili dve uprave, na državnem nivoju ter kasneje še na regionalnem nivoju. Načelnik upravne enote se bo verjetno preimenoval v vodjo regionalne izpostave. Če bomo uspeli priti do koncepta organa kot dvoživke, bomo uspeli državno upravo racionalizirati, saj ne bomo imeli dveh uprav (Fras).

Pri reformi upravnih enot je treba najprej ugotoviti naravna gravitacijska območja in upoštevati dejanske razmere na terenu, predvsem je treba zagotoviti vsem državljanom enak dostop do storitev državne uprave. Pomembna je vzpostavitev informacijskih pisarn, ki služijo interesom občanov. Potrebne so primerjalne analize, da ne bodo zopet nastale luknje, kot jih ima zakon o lokalni samoupravi (Lidija Majnik).

Istočasno je treba izvajati reformo upravnih enot in reformo lokalne samouprave, predvsem je potrebna temeljita analiza, saj so ministrstva na različnih področjih (davčno področje, šolstvo, kmetijstvo) različno organizirana. Temeljna naloga reforme državne uprave je, da bo primerno in pregledno organizirana, predvsem pa morajo biti z nivoja državne uprave na občinski nivo prenešene vse tiste naloge, ki so jih slednje sposobne opravljati. Seveda pa mora biti reforma državne uprave premišljena, saj jo bo treba tudi plačati (Žetale).

Izražena so bila pričakovanja, da bo reforma lokalne samouprave prispevala k enakomernemu in pospešenemu razvoju vseh območij, še posebej manj razvitih, ki potrebujejo še dodatne spodbude, če hočemo govoriti o enakomernem regionalnem razvoju (Fras).

Slabosti obstoječega predloga reforme lokalne samouprave so nejasno opredeljeni politični cilji. Ptujski župan se je spraševal, ali je razmerje političnih sil in delitve politične oblasti res tako slabo vzpostavljeno, da so potrebne spremembe. Potreben je celovit pristop, saj reforma lokalne samouprave in državne uprave ni možna oziroma ne bo uspešna brez sočasnega sprejemanja paketa zakonodaje s področja lokalne samouprave (zakon o lokalni

samoupravi, zakon o občinah, zakon o pokrajinah, zakon o glavnem mestu RS, zakon o financiranju občin, zakon o financiranju mestnih občin in glavnega mesta, zakon o financiranju pokrajin (Slovenska Bistrica, Ptuj, Škofja Loka, Železniki, Otoničar, Kodrič). Z razpravo lahko začnemo šele takrat, ko bo pripravljen cel paket omenjene zakonodaje (ki se pripravlja že vrsto let), ker bomo v nasprotnem primeru ponovili napake, storjene pri občinah (Slovenska Bistrica) oziroma bodo občine »izgubile« (Velenje). Omenjeno je tudi bilo, da bo nastajajoča zakonodaja s področja lokalne samouprave, vključno z zakonom o pokrajinah, globoko posegla v življenje občin.

Glede predvidene ukinitve statusa pravne osebe javnega prava krajevnim skupnostim (zakon o lokalni samoupravi) je bilo poudarjeno, da je treba za njihovo učinkovito delovanje ta status ohraniti (Radovljica). V Slovenski Bistrici so ohranili sistem krajevnih skupnosti (nekaj KS je večjih od nekaterih občin), ki so potrebne za normalno funkcioniranje tako velike občine in večinoma opravljajo naloge na komunalnem področju. V Občini Litija morajo zapreti račune ožjih delov občine (KS) na območju nove Občine Šmartno pri Litiji, pri čemer pa so naleteli na težave, saj so prejeli obrazce, na katere se morajo podpisati pooblaščenice osebe, ki pa jim je bila zaradi končanja mandata vzeta poslovna sposobnost.

V zvezi z delovnim gradivom za pripravo zakonodaje o lokalni samoupravi in regijah je župan Škocjana opozoril, da ni dodelano, predvsem pa predlagane rešitve kažejo na to, da država nima posluha za lokalne skupnosti (nezdružljivost opravljanja funkcije župana in poslanca, odškodninska odgovornost župana, profesionalna oz. neprofesionalna funkcija župana, imenovanje podžupana, nagrajevanje delavcev v občinski upravi in župana).

Izpostavljene so bile predvidene spremembe glede medsebojne nezdružljivosti opravljanja funkcije župana in poslanca, čemur tržiški župan nasprotuje. Država diktira občinam, kaj naj delajo na določenih področjih (npr. devetletka), na drugi strani pa ne nudi nobene pomoči, zato je zelo malo neprofesionalnih županov, ki znajo rešiti vse probleme in vedo, kaj se dogaja na teh področjih. Občine finančno niso sposobne izvajati projektov, kot so ekološki programi, čistilne naprave, vendar župani – poslanci lažje opozarjajo na te probleme, ki se drugače sploh ne bi pojavili v javnosti. Seveda pa je res, da je opravljanje dvojne funkcije tudi naporno delo (Tržič).

Zakon o glavnem mestu Republike Slovenije

V zvezi z obravnavo predloga zakona o glavnem mestu RS je Jeraj, predstavnik interesov 1. VE in s tem tudi Ljubljane, poudaril, da je Komisija DS za lokalno samoupravo in regionalni razvoj ob obravnavi predmetnega zakona izpostavila vprašanje, ali bo MOL deležna finančnih sredstev na račun manjših občin. Na komisiji in kasneje na državnem svetu je prevladalo stališče, da mora biti zakon čimprej sprejet, saj bo omogočil vzpostavitev partnerskega odnosa med MOL in državo. Ljubljanska županja je pozitivno ocenila odločitev državnega sveta, ki je podprl predlog zakona o glavnem mestu RS v državnem svetu kot primerno podlago za nadaljnjo obravnavo. Po večletnem pripravljajanju zakona je bil narejen velik korak. Po njenem mnenju je to tudi plod prizadevanj državnih svetnikov, da se čimprej vzpostavi partnerski odnos med MOL in državo. V zvezi z nalogami ob posebnih oziroma izrednih dogodkih državnega pomena, ki jih zagotavljajo druge občine, je opozorila, da država v takih primerih vzpostavi enak partnerski odnos z drugo občino, kot je določeno za mestno občino. Po njenem mnenju pomeni podpora zakonodajnemu predlogu tudi vzpodbudni dialog, ki je lahko kažipot za nadaljnje sodelovanje.

2.9. Skladen regionalen razvoj

Na posvetih je bilo večkrat poudarjeno, da se razvojne razlike med regijami še povečujejo, kljub temu da je država oblikovala regionalne razvojne agencije, ki naj bi skrbele za enakomeren regionalni razvoj, kar lahko tudi pomeni, da te institucije niso uspešne. Izpostavljeno je bilo, da so ustanovljene regionalne razvojne agencije na ravni regij, ki jih pa ni.

Regionalne razvojne agencije je v skladu z zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja posredno vzpostavila država. Nekatere razvojne agencije delujejo kot gospodarske družbe, ki se samofinancirajo, druge pa kot javni zavodi, ki se financirajo s strani države ali lokalnih skupnosti. Agencije razvijajo različne mreže delovanja,

nekatero se povezujejo z lokalnimi (negospodarskimi) institucijami, druge pa delujejo širše in se povezujejo tudi z gospodarsko sfero. To je odvisno od politične volje prostora, v katerem delujejo (RA SORA).

Na ravni države ni enotnega sistema institucij, ki so odgovorne za spodbujanje regionalnega razvoja. Na eni strani imamo mrežo regionalnih razvojnih agencij pod okriljem Agencije za regionalni razvoj, na drugi strani pa lokalne podjetniške centre, ki pa si na javnih razpisih za pridobitev sredstev konkurirajo (RA Savinja). Institucije za regionalni razvoj na državni ravni bi morale zagotoviti mehanizme za povezovanje v regijske projekte, racionalen izbor projektov ter zagotoviti transparentnost razvojnih sredstev iz različnih virov (GZS – OZ Velenje).

Celjski župan je opozoril, da država na področju regionalnega razvoja ni veliko storila, čeprav imamo zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in sedaj še Službo Vlade RS za strukturno politiko in regionalni razvoj. Iz razpoložljivih podatkov je razvidno, da se kar 40% razvojnih sredstev usmerja v Ljubljansko urbano regijo. Regije, ki nimajo sprejetega regionalnega razvojnega programa, ne morejo kandidirati za razvojna sredstva, hkrati pa je država sprejela razvojni program zelo pozno.

Mnoge regije se soočajo tudi z begom možganov (Savinjska regija, Pomurje, Posavje, Zasavje). Z vidika skladnega regionalnega razvoja bi bila nujna sredstva iz naslova demografsko ogroženih območij, ki pa jih ni več (Slovenska Bistrica). Demografsko ogrožene občine dobivajo iz leta v leto manj sredstev, medtem ko so včasih demografsko ogrožene občine že vnaprej vedele, da bodo prejela finančne spodbude, danes pa morajo na zahtevo regionalnih razvojnih agencij za pridobitev sredstev najprej pripraviti obsežne programe, poleg tega pa te agencije porabijo veliko sredstev, ki so prvenstveno namenjena za razvoj občin (Loški Potok, Dobropolje).

Skladen regionalni razvoj si v Velenju razlagajo drugače kot v Ljubljani, in sicer kot razvoj gospodarstva, negospodarstva, podeželja, razvoja kadrov oziroma razvoj za večjo kakovost življenja (GZS – OZ Velenje).

V skladu z zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja se lahko oblikujejo funkcionalno zaokrožena območja znotraj posameznih statističnih regij, za katere se pripravljajo razvojni programi, vendar pa se danes, ko je možno izvajati financiranje teh programov, to ukinja. Sredstva državnega proračuna ne bodo zadostovala za razvojne naloge, saj so sedanje ocene, da bi za bodoče pokrajine potrebovali 300 milijard sit proračunskih sredstev. Z reformo bi morali nadaljevati tako, da do leta 2006 vodimo regionalno politiko v smeri, ki je bila zastavljena z zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, poleg tega pa je treba državno upravo približati ljudem (Ptuj).

Z ustanavljanjem državnih institucij izven Ljubljane in njihovo umestitev v regionalna središča bi lahko država vplivala tudi na skladnejši regionalni razvoj in s tem zmanjšala regionalne razlike (Zupan). Potrebna je jasna umestitev državnih institucij, ki sedaj delujejo po različnih krajih, saj so med drugim različni statistični podatki za njihovo območje zavajajoči (Sodražica).

Opozorjeno je tudi bilo, da ni prav, da se s problemi majhnih občin nihče ne ukvarja (Dobje). Izražena so bila pričakovanja glede vzpostavitve drugačnega odnosa države do nerazvitih območij, saj podatki kažejo na povečevanje razvojnih razlik (Lendava).

Regionalni razvoj je odvisen od sposobnosti občin, da z razvojnimi pristopi rešujejo probleme. Na nivoju npr. šestih občin se le-te lažje dogovarjajo o skupnih vprašanjih, na drugi strani pa se bodo pokrajine za reševanje večjih projektov težje dogovarjale. Ključnega pomena je, da bodo občine sposobne poiskati konsenz, ko bodo razreševale skupne probleme (RA Zgornje Gorenjske).

Z vidika regionalnih razvojnih razlik še posebej izstopa **Pomurje**, ki zaostaja za slovenskim povprečjem za 20%. Zato bi moral biti ta prostor prednostno obravnavan na vseh področjih in deležen večjih finančnih spodbud na gospodarskem in turističnem področju ter prejemati spodbude za zaposlovanje (Gornja Radgona), saj bo v nasprotnem primeru razvojno uspešnejša območja samo še težje dohajal. Pomursko gospodarstvo, ki še živi, je premalo aktivno, predvsem pa nadaljnjega razvoja ne bo brez gospodarskega interesa in sposobnosti regije, da ustvari razvojni potencial. To je tudi eden od razlogov, zakaj so nekatere regije bolj razvite (UE Murska Sobota). Župan Radencev meni, da bodo Pomurci uspešni, če se vsakega projekta (ekologija, pitna voda, ceste, izobraževanje)

lotijo posebej. Župani bi se morali organizirati in za realizacijo projektov k sodelovanju povabiti ključne ljudi oziroma strokovnjake za posamezne zadeve z državnega in regionalnega nivoja.

Čeprav naj bi se razmerje med najbolj razvito Osrednjeslovensko regijo in najmanj razvitim Pomurjem ustalilo (to navaja tudi Poročilo o regionalnem razvoju 2003), pa je bil izražen pomislek, saj če je v obeh regijah 5% gospodarska rast, glede na razvojne razlike ne moremo govoriti o ustaljenem razmerju. V Pomurje naj bi bilo dodeljenih okoli 17% razvojnih spodbud, vendar je bilo le 4% sredstev namenjenih za razvoj, ostalo je šlo za ohranjanje socialnega miru (M TRADE Gornja Radgona). SV Slovenija bi morala v donosu do države nastopati enotno (Dobrovnik).

Gorenjska se "po krivici" pojavlja kot najbolj razvita regija, predvsem pa so ljudje zaradi dobre organiziranosti in uspešnega dela prikrajšani. Kriteriji nerazvitosti niso ustrezni (Jezersko). Podana je bila tudi pobuda, da se zberejo podatki za obdobje desetih let, na podlagi katerih bi lahko ugotovili, kako je Gorenjska razvita, koliko je nazadovala in zakaj. Gorenjska ne dobi finančne podpore niti s strani države niti evropskih strukturnih skladov (GZS-OZ Kranj). Celotna Gorenjska se mora bolj povezati in s skupnimi močmi realizirati programe, da bo ohranila pozicijo oziroma jo popravila (Merkur Kranj).

Župan Občine Cerklje na Gorenjskem je pri pripravi regionalnega razvojnega programa pogrešal glavnega finančnega akterja (Gorenjska banka), ki bi lahko ponudil finančno pomoč v primeru, če gospodarstveniki ali lokalne skupnosti finančno ne bi bile sposobne realizirati projektov. Gorenjske investitorje je treba opozoriti in spodbuditi, da bodo vlagali na Gorenjskem in ne v druge dele Slovenije ali v tujino (Cerklje). Nadalje je bilo opozorjeno, da je imela včasih razvita Gorenjska močno infrastrukturo. Danes je situacija drugačna, saj druga slovenska območja dohitevajo ali celo prehitujejo Gorenjsko, ker dobivajo bistveno več finančne podpore iz naslova gospodarske nerazvitosti. Zato se morajo za učinkovitejše delovanje Gorenjske, kjer so povezave v odnosu do državnih struktur slabe, povezati poleg gospodarstvenikov in politikov še vsi tisti, ki kaj pomenijo v tem prostoru, in okrepi medsebojno sodelovanje tudi v luči regionalizacije (UE Kranj, Sušnik).

V **Savinjski statistični regiji** je uspelo vseh 32 občin sprejeti Regionalni razvojni program, kar je uspeh, saj je v večjem organizmu težje usklajevati interese (Celje). V zvezi s tem pa je bilo še opozorjeno, da se sprejeti program na nekaterih ministrstvih ne priznava kot podlaga za dodeljevanje sredstev, med drugim morebitni kandidati (npr. sadjarji) niso upravičeni do sredstev iz programa SAPARD. Tako se ne izkoriščajo sredstva, ker se kmetje ne morejo javljati na razpise, ob tem pa v občinah niso pripravili projektov, ker so menili, da se bo to naredilo na nivoju statistične regije (RA Savinja).

V Občini Rogaška Slatina skušajo voditi razvojno politiko preko regionalne razvojne agencije, vendar jim ta ne nudi zadostne pomoči glede na strošek za to pomoč. O decentralizaciji ne moremo govoriti, saj morajo v občini najprej oblikovati projekt, nato pa ga še sofinancirati na regionalni ravni (Rogaška). Če država ustanavlja regije, jih naj tudi sofinancira.

Poudarjeno je bilo, da **Severna Primorska** stagnira. Na državo naslavlja pobude za različne projekte (npr. za ustanovitev Fakultete), ki so pomembni za razvoj tega prostora, vendar pa odgovorov ne dobijo ali pa so negativni. Zato se tudi postavlja vprašanje, kako lahko regija konkurira pokrajinam v Italiji (OGZ za severno Primorsko).

Župani **novomeškega bazena** bi morali stopiti skupaj, saj bodo ob vstopu v EU uspešni le najbolj razviti (Dolenjske Toplice). Regionalni razvojni dokument **JV Slovenije** med cilji omenja tudi povečanje BDP na prebivalca in dodane vrednosti do leta 2006, kar pa bo možno le z ustreznimi aktivnostmi. Ključno vprašanje je, kaj si predstavljamo pod blaginjo. Kriterij so normalne plače in polna zaposlenost, saj je nezaposlenost sinonim za revščino. Razvoj ne pride sam od sebe, ampak so potrebne aktivnosti na različnih področjih (npr. infrastruktura, izobraževanje), ki vplivajo na razvoj (OGZ Novo mesto). Regija JV Slovenija (Dolenjska subregija, Belokranjska subregija, Kočevsko - Ribniška subregija) je po razvitosti umeščena na tretje mesto, takoj za Osrednjeslovensko in Obalno-kraško regijo. Regija z relativno nizko stopnjo brezposelnosti in najmanj onesnaženim okoljem je izrazito izvozno naravnana. Ker so glede izobrazbene strukture oziroma človeškega kapitala pod slovenskim povprečjem, pričakujejo podporo pri ustanovitvi visoke šole. Izražena je bila bojazen, da se lahko zgodi, da bodo zaradi velikega napredka, ki ga je storila regija JV Slovenija (poleg Goriške regije), prikrajšani pri razdeljevanju razvojnih sredstev. Nujno bi bilo treba pregledati, kako

je po regijah razporejena finančna moč. V štirinajstih od šestnajstih občin regije JV Slovenija (Novo mesto, Črnomelj, Dolenjske Toplice, Kočevje, Kostel, Loški potok, Metlika, Mirna Peč, Osilnica, Ribnica, Semič, Sodražica, Šentjernej, Škocjan, Trebnje in Žužemberk) se soočajo z razvojnimi problemi, vendar je med njimi malo takih, ki bi bile te probleme sposobne same odpraviti. Za pridobitev sredstev iz evropskih strukturnih skladov, ki se bodo odmerjali za to regijo in njene projekte, bi bilo treba lobirati (Podjetniški center NM in RRA za regijo JV Slovenija). Izpostavljeno je bilo, da belokranjske občine niso imele enakih pogojev za razvoj kot druge občine, zato bi morali upoštevati specifičnost teh krajev. V kolikor občine ne bodo deležne širše pomoči države, se bodo v prihodnje soočale z velikimi težavami, ki bodo negativno vplivale na nadaljnji razvoj (Metlika).

Kočevski župan je opozoril, da se masa sredstev, ki jih regionalne razvojne agencije namenjajo za izvedbo programov na območju JV Slovenije, porazdeli med Kočevsko-Ribniškim območjem, Belo Krajino in Dolenjsko, zato se bodo ob takem načinu financiranja programov regionalne razlike še povečevale.

Koroške občine so ustanovile RRA zaradi potreb po enotnem razvojnem pristopu v prihodnje. Regionalna razvojna agencija, ki povezuje koroške občine, izvaja naloge, ki so za Koroško pomembne (Prevalje). Po mnenju predsednika državne sveta je Koroška eden redkih primerov, kjer je opazno dobro medobčinsko sodelovanje, sodelovanje občin z regionalno razvojno agencijo (RRA) in GZS - Območno zbornico Koroška, zato so lahko vzor drugim regijam. Samo dobri odnosi in sodelovanje med vsemi strukturami javnega življenja lahko prinese dobre rezultate. Glede na to, da je možno uresničiti kohezijo le z dobrim sodelovanjem vseh ključnih akterjev, je predsednik državnega sveta priporočil, da se tudi obrtna zbornica vključi in sodeluje z občinami, RRA in gospodarsko zbornico.

Posavje sodi med ekonomsko najbolj šibke regije v Sloveniji, ki se iz leta v leto slabša. Še leta 1996 je regija dosegla 90% vrednosti slovenskega bruto domačega proizvoda na prebivalca, leta 1999 pa le še 84% slovenskega povprečja. Poleg tega regija ni prepoznavna, saj jih zamenjujejo z Zasavjem. Zato morajo v prihodnje povečati prepoznavnost Posavja tako doma kot v širšem evropskem prostoru. Medtem ko je v 90-ih letih zašlo gospodarstvo v krizo zaradi propada večjih podjetij, danes obvladuje ta prostor malo gospodarstvo, ki je pomemben segment gospodarstva, saj zaposluje skoraj 50% vseh delavcev v regiji. Tako neugodno stanje regije je zahtevalo organiziran pristop k pripravi regionalnega razvojnega programa. Zavedajo se, da morajo izvesti vse naloge v zvezi z nadaljnjim razvojem regije sami, zato bodo angažirali lastne razvojne resurse. Njihova razvojna vizija, ki je optimistična, temelji na znanju, izkušnjah in informacijah, saj brez ljudi in njihovega znanja razvojni programi niso izvedljivi. Druga prioriteta razvojnega programa je razvoj gospodarstva in okolja. Razvoj podpornega okolja (ureditev poslovnih in industrijskih con, tehnološkega centra, oblikovanje regionalnega razvojnega centra) bo ugodno vplivalo na gospodarski razvoj regije. Poseben poudarek je dan tudi razvoju turizma in kmetijske dejavnosti, saj imajo za to potenciala. Z Regionalnim razvojnim programom regije Posavje 2001-2006, ki so ga podprle vse tri posavske občine, želijo postaviti okvir za tržno gospodarsko učinkovitost regije, socialno pravičnost in ekološko sprejemljivost razvoja Posavja. V regiji so uspeli ustvariti razvojno gibanje in ob angažiranju vseh partnerjev bodo izboljšali vse razvojne kazalce. V skladu z zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja se Posavje uvršča med regije s posebnimi razvojnimi problemi, kar jim daje možnost finančne pomoči države (RPC Posavje).

Zasavje je bilo v preteklosti odvisno od energetske dejavnosti (rudarstvo), saj od druge svetovne vojne dalje temelji celoten razvoj na energetskega potencialu, na katerega so vezana številna podjetja. Po letu 1985, ko je cena nafte na svetovnem tržišču začela padati, so se začele za Zasavje težave, povezane z zapiranjem Rudnika Trbovlje – Hrastnik in Termoelektrarno Trbovlje. Zasavje je odmaknjeno od ostalih velikih središč, čeprav Zagorje sicer bolj tangira na Ljubljano, Hrastnik pa na Celje – izobraževanje (Majes).

2.10. Demografski trendi in problemi brezposelnosti

Delavci v industriji, ki so predčasno odšli v pokoj, so na boljšem kot tisti, ki so ostali na delovnih mestih (Žiri), poleg tega je zaradi potreb trga delovne sile, ki se hitro spreminja, problematična zaposlitev starejših kot tudi drugih, ki lahko čez noč ostanejo brez dela. Mnogo ljudi ni zainteresiranih za zaposlitev, ker dobijo na Zavodu za zaposlovanje več nadomestila, kot če bi bili zaposleni, poleg tega pa lahko opravljajo še delo na črno (OOZ Škofja Loka). Med drugim imajo težave z iskanjem sposobne delovne sile v SŽ Acroni, pa čeprav je na Zavodu RS za

zaposlovanje, Urad za delo Jesenice, prijavljenih veliko brezposelnih. Zato je nujno, da se pravočasno pripravijo ustrezni šolski programi, da ne bo treba »uvažati« delovne sile (Jesenice).

Na podlagi zakona o delavnih razmerjih naj bi se vsa razmerja (pravice in dolžnosti) med delodajalcem in delojemalcem uredila s pogodbo o zaposlitvi, vendar je to nemogoče, ker je že vse določeno z zakonom (OOZ Škofja Loka).

V zvezi z delavci v storitvenih dejavnostih (mizarji, električarji, gradbinci) je bilo dano opozorilo, da slovenski državljani še sedem let po vstopu v EU ne bodo dobili delovnih dovoljenj v sedanjih članicah EU. Država bi morala vzpostaviti reciprociteto in v primeru, da Slovenci ne bodo dobili zaposlitve v kateri od držav članic EU, je treba tudi njihovim državljanom omejiti dostop do trga delovne sile v naši državi. Tak sistem naj bo vzpostavljen toliko časa, dokler slovenski državljani ne bodo enakopravni z državljani v posameznih državah članicah EU (Hotavlje).

Župan **Občine Šempeter – Vrtojba** je poudaril, da bodo glede vprašanja brezposelnosti špediterjev skušali iskati politično sinergijo z Italijani. Daljše kolone na mejnih prehodih z Italijo so delno tudi posledica reševanja vprašanja carinikov in špediterjev, ki se borijo, da po vstopu Slovenije v EU ne bodo ostali brezposelni (prezaposlitev). Pobude za razreševanje tega problema so naslovili na pristojne državne organe, vendar odgovora niso dobili. Ker nameravajo pripraviti predlog zakona, ki naj bi to vprašanje rešil, se pričakuje pomoč državnega sveta, ki lahko predlaga zakone. Velja poudariti, da je državni svetnik dr. Zoltan Jan organiziral 5. 11. 2003 srečanje, na katerem je bilo predstavljeno delovno gradivo za pripravo predloga zakona o zagotavljanju pravic delavcem, ki jim grozi, da bodo zaradi vstopa Slovenije v EU izgubili delo.

Enega največjih problemov z vidika obremenjevanja občinskih proračunov predstavlja zagotavljanje socialne pomoči nezaposlenim ter plačevanje za dom starejših ter za varstveno delovni center za ljudi, ki niso sposobni sami živeti. Cene v teh družbeno socialnih ustanovah skokovito naraščajo, tako da se postavlja vprašanje, kam dati te ljudi. Zakon o socialnem varstvu sicer omogoča, da občina pod določenimi pogoji razpolaga s premoženjem starejših oziroma ljudi, ki sami niso sposobni živeti, vendar pa v večini primerov to premoženje ne zadošča za plačevanje teh stroškov. Občina Črnomelj je s 1. 1. 2003 dobila 58 novih občanov iz begunskega centra, ki so dobili stalno prebivališče, katerim mora zagotavljati socialno pomoč, starejšim pa oskrbo v domu za starejše, to pa predstavlja veliko finančno obremenitev. Poleg zakona o socialnem varstvu povzroča občinam velike finančne obremenitve tudi zakon o azilu. Država se izgovarja na spoštovanje mednarodnih konvencij, vendar je le-te podpisala država in ne občina, zato bi jih morala spoštovati država in tudi reševati problem beguncev (Semič, Črnomelj, Ilirska Bistrica).

Vse tri **belokranjske občine** (Semič, Črnomelj in Metlika) se soočajo z demografskimi problemi, saj se delež starejših prebivalcev z leti povečuje, ob tem pa se le okoli 20% mladih, ki odhajajo študirati v Ljubljano, vrne domov. Gospodarska situacija na tem območju se poslabšuje tudi na račun zmanjševanja stopnje zaposlenosti (stopnja brezposelnosti v Beli krajini je okoli 10%). Pričakuje se, da se bo brezposelnost v Beli krajini še povečala, zato ne vedo, kako bodo brezposelnim zagotavljali socialno pomoč. Uspešna tuja podjetja, ki zaposlujejo njihovo delovno silo, v največji meri izkoriščajo ljudi, saj morajo delati za plačo 110.000 sit v štirih izmenah. Ker so dohodki pod slovenskim povprečjem, so obremenitve občinskih proračunov velike. Sedaj lahko delujejo samo podjetja, ki ne potrebujejo izobraženih kadrov (npr. za tekočim trakom), zato se bojijo, da ne bo razvoja, če ne bo mladih in izobraženih kadrov (Semič, Črnomelj).

Na podlagi obstoječe zakonodaje prejemajo delavci preko javnih del 48.000 sit oziroma 42.000 sit socialne pomoči, zato pa se ljudje skoraj ne odločajo za dela preko javnih del (Semič).

Kočevski župan je izpostavil problem brezposelnosti na Kočevsko-ribniškem območju ter v samem **Kočevju**, kjer ta problem prioritarno rešujejo, vendar se pri tem soočajo z novim problemom, saj brezposelnim odpisujejo lokalne davke, ki pa so za občino vir sredstev za izvajanje nalog. Demografska slika kaže, so podatki za območje, ki obsega občine Osilnica, Kostel, Loški Potok, Sodražica, Ribnica in Kočevje, slabši kot v Prekmurju, vendar je to posledica tega, da se podatki za omenjene občine izgubijo enkrat v okviru Osrednjeslovenske regije, drugič v JV statistični regiji.

V **Občini Cerknica, Borovnica in Loški dolini** je stopnja brezposelnosti nizka (2-3%), vendar v prvem primeru ne smemo prezreti dejstva, da se veliko ljudi vozi na delo drugam, v drugem primeru pa je to posledica razvite lesne

industrije. V Loško dolino se vozi veliko delavcev iz sosednje Hrvaške, ker sami ne morejo zagotoviti delovne sile. V tem prostoru imajo uspešna gospodarska podjetja, vendar pa se ljudje, tudi zaradi socialne stabilnosti, v manjši meri odločajo za opravljanje storitvenih dejavnosti, kar pa mora spodbuditi občina. Tudi Občina Bloke nima večjih težav z brezposelnostjo zaradi dobrega stanja industrije in razvoja podjetništva, soočajo pa se s problemom pomanjkanja delovnih mest za usposobljen kader, ki se mora voziti na delo v Ljubljano. Ker je dnevna migracija velika, postajajo Bloke zaradi velike oddaljenosti od večjih krajev spalno območje.

V **Sevnici**, kjer je najpomembnejša tekstilna industrija, se zaradi propadanja velikih podjetij (npr. Jutranjka) soočajo z visoko stopnjo brezposelnosti, poleg tega pa je prisoten tudi problem strukturne brezposelnosti kot posledica slabe izobrazbe zaposlenih, ki se težje prilagajajo novim programom. Zaradi slabih ekonomskih pogojev odhajajo mladi v druga perspektivnejša območja. V Posavju je demografska slika neugodna, zaradi odseljevanja mladih se razmere še poslabšujejo (Sevnica, RPC Posavje, Teraž).

V **Zasavju** se soočajo s problemom bega možganov, saj mlade generacije nimajo nobenih zagotovil, da bodo v domačem okolju dobile ustrezna delovna mesta. V zvezi s tem se pojavlja problem staranja prebivalstva, poleg tega se v Hrastniku število šolskih oddelkov manjša. Občine Trbovlje, Hrastnik in Zagorje so v času energetske ekspanzije uvažale delovno silo iz republik bivše Jugoslavije, tega priliva pa ni več. Večina izobraženih ljudi se vozi na delo v Ljubljano, kjer so si poiskali boljše plačano delo, predvsem v državni upravi. Strokoven kader beži v državno upravo, kjer so plače boljše, kar je slabo (Majes).

Poleg problemov na področju rudarstva je v Trbovljah prisotna recesija v usnjarsko–tekstilni industriji. V teh primerih gre za nekvalificirane delavke s povprečno starostjo od 42-48 let, za katere je težko pripraviti programe za prestrukturiranje. Problem bo, če jim ne bo uspelo pritegniti investitorjev (npr. za nov energetski objekt), saj bodo tudi mali podjetniki propadli. Poleg tega ljudje niso pripravljeni delati in imajo zato velikokrat problem dobiti delavce, saj imajo v primeru brezposelnosti velike finančne ugodnosti (zastonj vrtec, malica, subvencije za stanovanjsko najemnino, pomoč s strani Zavoda za zaposlovanje). Tako so na eni strani brezposelni, ki ne plačujejo vrtca, na drugi strani pa zaposleni ljudje plačujejo polno ceno za vrtec. V Občini Trbovlje, kjer dosega stopnja brezposelnosti 20%, namenjajo več kot 10% letnega proračuna za vrtce, zaradi velikih socialnih problemov pa gre kar okoli 85% občinskega proračuna za socialne transferje (Hrastnik, Trbovlje).

Po »zasavskem zakonu« se predvideva, da bo na koncu ostalo 230 rudarjev, ki ne bodo izpolnjevali pogojev za predčasno upokožitev ali imeli drugih socialnih možnosti. Rudarstvo je v najboljših časih zaposlovalo preko 2000 ljudi, ki so bili tudi razmeroma dobro plačani.

V Zagorju so v zadnjih desetih letih uspeli ublažiti nekatere socialne napetosti, zato večjih problemov ni. Stopnja brezposelnosti je v občini med 10-12%. Eden večjih izzivov je Rudnik Zagorje v zapiranju, ki bi se moral zapreti v letu 2000, ker pa v proračunu RS ni bilo zagotovljenih dovolj sredstev, se bo zapiranje verjetno končalo v letu 2004. Postopno zapiranje rudnika obsega poleg ukrepov za sanacijo okolja tudi izvedbo kadrovskega socialnega programa (hitrejše upokojevanje in prezaposlovanje). V Zagorju so uspeli zadržati število prebivalcev, tako da so po tem kazalcu občina, ki živi. Zavedajo se, da je usoda Zasavja povezana z usodo energetike, zato je treba energetsko lokacijo izkoristiti in s tem omogočiti prestrukturiranje regije, saj bo v nasprotnem primeru nastal velik socialni problem (Zagorje).

Zaradi neugodnih demografskih trendov so na območju **Posočja in Idrijsko-cerkljanske regije** velike razvojne razlike. Idrija in Cerkljeva sta gospodarsko uspešnejši kot Kobarid in Tolmin, zato se določen del delavcev iz drugih dveh občin vozi na delo v Idrijo in Cerkljevo. Idrijsko-cerkljansko območje se sooča le s 3% brezposelnostjo. Glede na novo ureditev, na podlagi katere imajo tujci možnost kupovanja nepremičnin, se lahko zgodi, da bodo ljudje prisiljeni prodajati domačije Italijanom, ki jih bodo kupovali z ljudmi vred (Cerkljeva). V Tolminu znaša stopnja brezposelnosti 8%, največ jih je med težje zaposljivimi in tekstilnimi tehnikami, ker nimajo možnosti zaposlitve v svoji panogi. Bojijo se, kaj se bo zgodilo, ko sredstev iz naslova zakona o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju ne bo več. V preteklosti so popotresna sredstva pripomogla tudi k zmanjšanju problema praznjenja prostora in zaraščanja kmetijskih zemljišč, vendar se danes občina sooča z dejstvom, da bodo nekateri kraji (Bela) propadli zaradi pomanjkanja delovnih mest in kapitala. K praznjenju prostora prispeva tudi slaba dostopnost Posočja (Tolmin).

V Občini Kobarid je starostna struktura zelo neugodna. Mladi zapuščajo domače okolje in se po zaključenem študiju zaradi slabih življenjskih pogojev redkokdaj vrnejo, ker ni na voljo zahtevnejših delovnih mest. Do leta 1950 je bilo to območje izrazito ruralno, ljudje so živeli v sožitju z naravo. S procesom industrializacije pa so se ljudje začeli izseljevati. Sedaj je v Kobaridu približno 4600 prebivalcev, vendar pa demografske projekcije kažejo, da jih bo leta 2011 le še 3500. Če se ne bodo izvajali ukrepi za ponovno priseljevanje, bo ta prostor ostal prazen. Temelj za nadaljnji razvoj njihove občine predstavlja gospodarstvo oziroma nova delovna mesta. Medtem ko je 1650 sposobnih za delo, pa imajo na voljo le 850 delovnih mest. Za primerjavo je bilo poudarjeno, da pride v Kobaridu na eno delovno mesto 15 prebivalcev, v Cerknem 3 in v Šempeter-Vrtojba 2 prebivalca. Stopnja brezposelnosti je sicer nižja na račun 300-400 ljudi, ki se vsak dan vozijo na delo v Italijo. Ker je tam delo bolj plačano, so med prebivalci večje socialne razlike. V preteklih letih ni bilo prisotne razvojne vizije, ki bi vzpodbudila razvoj in obstanek oziroma vračanje ljudi. Potrebna bi bila finančna pomoč države za obdobje desetih let, ki bi omogočila, da bi si opomogli in nato sami vodili razvojno politiko. Če bi prostor nudil boljše pogoje bivanja, do take situacije ne bi prišlo (Kobarid).

Demografski trendi so tudi v Občini Bovec katastrofalni, zato bi bile potrebne sistemske spodbude, ki bi preprečile izseljevanje (Bovec).

Problem brezposelnosti se je marsikje reševal s programi javnih del, vendar se bo stopnja brezposelnosti zopet povečala, saj se v lokalnih skupnostih programi javnih del zaradi pomanjkanja sredstev ukinjajo (**Šentilj, Slovenska Bistrica**).

V **Rušah** so opozorili, da državne organizacije niso ustrezno reševale problema v ruški tovarni dušika, med drugim je kupnina v višini 2,5 milijona evrov prešla na drugo lokacijo. Po razpadu tega sistema je delo izgubila več kot polovica delavcev, zaradi česar se je Občina Ruše znašla na vrhu lestvice občin glede stopnje brezposelnosti (danes je na 23. mestu, kar je še zmeraj slabo).

V Zgornji **Savinjski in Šaleški dolini** so mnenja, da je potencial delovnih mest bistveno večji, kot se kaže v praksi (Velenje), predvsem pa na tem območju, kjer je stopnja brezposelnosti pod slovenskim povprečjem (med 10-11%), podatek o številu zaposlenih in samozaposlenih kaže na veliko dnevno migracijo.

V **Občini Laško** se soočajo s problemom razseljenosti, zato pa mora občina zagotoviti več cest, kanalizacije, to pa predstavlja veliko finančno obremenitev. Poleg tega mora občina zagotoviti prevoz otrok iz bolj oddaljenih krajev, kar zopet ni majhen strošek. V omenjeni občini pa se lahko pohvalijo s tem, da mladi ostajajo v kraju, kar je pogoj za nadaljnji razvoj. Zato je velikega pomena, da je sistem financiranja tak, da bo spodbujal mlade, da ostajajo v domačem kraju.

Zaradi zapiranja obratov v soseščini število brezposelnih narašča (Braslovče). V Občini **Braslovše** pričakujejo povezovanje občin Spodnje Savinjske doline, saj občina zaradi pomanjkanja kadra potrebuje pomoč predvsem na regijskem nivoju.

V **Kozjem** se soočajo s problemom pomanjkanja delovnih mest, tista, ki so zasedena, pa so slabo plačana. Ker ni dovolj sredstev, se predvideva omejitev delovnega časa v banki, pošti, prav tako pa ukinitve edinega bankomata. Odhajanje prebivalcev in praznjenje prostora je tudi posledica slabo vzdrževanih državnih cest (včasih so v slabšem stanju kot lokalne). Tudi v **Šentjurju** se soočajo z veliko brezposelnostjo, ki je posledica propadanja podjetij (npr. Mesarstvo Šentjur), pričakujejo pa, da bodo lahko s podeželskimi programi preprečili izseljevanje prebivalcev.

V **Dobju** se bojijo, da bodo kmalu dosegli 50% stopnjo brezposelnosti, če ne bo nobenih spodbud za podjetja, da bi bila motivirana za vlaganja v nova delovna mesta.

Pomurci menijo, da se država premalo vključuje v razreševanje problema brezposelnosti v tem prostoru, kjer imajo še tista podjetja, ki delujejo, slabe rezultate. Nadalje se premalo govori o tem, koliko sredstev namenja država v pomursko regijo za socialne transfere, ki bi jih bilo treba preoblikovati v tako obliko, da bodo razvojno

naravnani Tako ogromno Pomurcev študira v Ljubljani, ki pa se po končanem študiju ne vračajo v domače okolje, ker v Pomurju ni delovnih mest. Zaradi nezadostnih delovnih mest se lahko se zgodi, da bodo nekatera območja ostala "brez pameti". Na eni strani so brezposelni nekvalificirani delavci, na drugi strani pa dela ne dobijo mladi izobraženi kadri, ker jim ne morejo ponuditi ustreznih delovnih mest v domačem okolju, saj se državne in druge institucije (npr. banke) selijo v centre. Obstaja bojazen, da bodo ti ljudje odšli v Evropo, kjer jih čakajo odprtih rok, saj se zavedajo, da bodo dobili poceni delovno silo z ogromno znanja (Moravske Toplice, Gornja Radgona, Ljutomer). Ko se bodo z vstopom v EU odprle meje, bo Pomurje na "prepihu" tudi zaradi poseljenosti (Dobrovnik).

2.11. Volilna zakonodaja

O volilni zakonodaji je predsednik državnega sveta povedal, da bi z ukinitvijo volilnih okrajev periferija in tudi Gorenjska, ki je v državnem zboru slabo zastopana, največ izgubila, hkrati pa bi največ poslancev pridobilo ljubljansko območje.

Tržič, ki sicer nima velikega pomena v slovenskem prostoru, z ukinitvijo volilnih okrajev ne bi imel več poslanca, poleg tega bi s tem izgubila tudi Gorenjska, ki je že sedaj slabo zastopana v parlamentu, ker bo v tem primeru imela še manj poslancev (morebiti enega do dva). Stališča glede tega vprašanja so različna tudi znotraj posameznih strank, saj so v ospredju tudi osebni interesi, hkrati pa se pojavlja tudi vprašanje o odzivu vodstva strank, če do ukinitve ne pride. Predviden sistem ukinitve volilnih okrajev je bolj naklonjen majhnim strankam, zato bo lahko povzročil proces nastajanja novih strank (Tržič).

Z ukinitvijo volilnih okrajev za volitve v državnem zboru volivci ne bi imeli vpliva na izbiro svojega predstavnika v državnem zboru oziroma vse regije ne bi imele možnosti, da bi imele v državnem zboru svoje predstavnike. Prisluhniti je treba tudi območjem izven Ljubljane oziroma večjih mest, saj se lahko zgodi, da bi bili izvoljeni samo poslanci iz večjih mest. Posamezne regije bi morale imeti možnost, da imajo svojega predstavnika v državnem zboru. Tako stališče je zavzel tudi državni svet, ki ni podprl predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah v državni zbor (Zgornja Gorenjska, Maučec, Jeraj).

Na podlagi obstoječega zakona o volitvah v državni zbor so Dolenjci prikrajšani, saj z izjemo Posavja regija Jugovzhodna Slovenija v državnem zboru nima poslanca, čeprav je to organ, ki sprejema ključne odločitve. Glas Dolenjcev je enakovreden ostalim prebivalcem Slovenije, zato so Dolenjci in Belokranjci odločeni sodelovati pri sprejemanju novele zakona o volitvah v državni zbor, ki bo to krivico popravila (Zupan). Župan Škocjana je opozoril, da območje JV Slovenije z izjemo Posavja v državnem zboru nima poslanca, kjer pa se sprejemajo ključne odločitve.

Predlog zakona o volitvah v državni zbor Koroški ni najbolj naklonjen, saj se v primeru ukinitve volilnih okrajev in odločilne vloge preferenčnih glasov lahko zgodi, da Korošci v državnem zboru ne bodo imeli svojega predstavnika, to pa pomeni še večjo centralizacijo (Krpáč, Radlje ob Dravi).

2.12. Gospodarstvo in malo gospodarstvo

Partnerstvo med politiko in gospodarstvom je velikega pomena. Od gospodarskega razvoja, regionalizma in reforme lokalne samouprave je odvisna usoda Slovenije v širšem evropskem gospodarskem prostoru, s tem pa tudi način, kako bomo vzpostavili mehanizme za večjo konkurenčnost slovenske družbe v tem prostoru. Gospodarska razvitost družbe je bistvena, saj predstavlja osnovo za razvoj ostalih področij (Fras). Država mora sedaj, ko smo realizirali nekatere velike projekte, med drugim smo se osamosvojili in praktično končali s procesom vstopanja v Evropsko unijo, poskrbeti za pogoje, ki bodo Sloveniji omogočili gospodarski razvoj in so ključni tudi za regionalni in družbeni razvoj (Bahun).

Ko bo Slovenija članica EU, bo imel vsak možnost, da pokaže svoje sposobnosti, ki v našem majhnem prostoru niso prišle do izraza (Velenje).

Župan Občine Divače meni, da slovensko gospodarstvo ni konkurenčno, predvsem zaradi pomanjkanja znanja in tehnologije, ki sta predpogoj za povečanje konkurenčnosti. Pojavlja se potreba po večji povezanosti gospodarstva in izobraževalnih institucij, saj je treba znanje vseskozi dopolnjevati, hkrati pa bodo ljudje, ki se ukvarjajo z izobraževanjem, le tako prepoznali potrebe gospodarstva. Poleg tega nas tudi Evropa opozarja, da imamo slabo povezavo med gospodarstvom in izobraževanjem (Bahun)

V luči konkurenčne sposobnosti slovenskega gospodarstva je treba nameniti večje spodbude gospodarstvu in malemu gospodarstvu, saj gre za področji, ki ustvarjata denar. Iz tega naslova namreč rešujemo socialne probleme, ker je proračun, tako državni kot občinski, omejen (Sušnik). Da slovensko gospodarstvo z vstopom Slovenije v EU ne bo imelo negativnih posledic, je treba gospodarstvu in malemu gospodarstvu nameniti večjo pozornost (Nova Gorica, Divača, Impol, Slovenska Bistrica, Žiri, Hotavlje, Miren – Kostanjevica, Ilirska Bistrica, OGZ Novo mesto, Dolenjske Toplice, Unitech Škofja Loka, Merkur, OOO Dravograd, Merkur, Cerknica, Bloke, OOO Slovenska Bistrica, OOO Škofja Loka, RA Savinja, Prebold, GZS – OZ Kranj, Gornja Radgona, OOO Lenart, RA SORA; OOO Novo mesto, Sežana, OOO Ptuj). Slovenska podjetja se bodo morala prestrukturirati v evropska podjetja, kar bo za nekatere velik problem, za druge pa lahko to pomeni tržno nišo. Povezanost gospodarstva in lokalnih skupnosti je zelo pomembna, saj bodo lokalne skupnosti revne, če bodo podjetja propadla (Merkur Kranj).

Izpostavljeno je bilo, da bomo morali biti Slovenci v evropskem prostoru boljši, če bomo hoteli uspeti, saj bo Evropa prinesla le še večjo konkurenčnost. Izražena so bila pričakovanja, da bo državni svet pomagal pri ustvarjanju boljših pogojev za gospodarjenje, saj je slovensko gospodarstvo v primerjavi z drugimi evropskimi državami preveč obremenjeno. Davek na plače predstavlja za gospodarske subjekte še zmeraj veliko breme in vpliva na (manjšo) konkurenčno sposobnost slovenskega gospodarstva. Če hočemo, da bo slovensko gospodarstvo konkurenčno, moramo zmanjšati obremenjenost živega dela. Včasih je bila učinkovitost dela nizka, kar se je skušalo reševati z večjimi plačami, kar pa ni rešitev. Poleg plačne politike bi bilo treba postaviti na ekonomske temelje tudi socialno politiko. Gospodarstvo ima težave tudi z novim zakonom o delovnih razmerjih, ki ni dal pričakovanih učinkov (premajhna fleksibilnost), saj duši svobodno gospodarsko pobudo. Problematičen je tudi davek na dohodek in zakon o socialni varnosti (Impol, Slovenska Bistrica, Žiri).

V Sloveniji bi bilo treba dvigniti stopnjo dodane vrednosti, ki je sedaj na nivoju le ene tretjine evropske vrednosti. V malem gospodarstvu je bil že od nekdaj največji intelektualni potencial v inovativnosti, ki je eden izmed ključnih elementov vstopanja na evropski trg (Čeh).

Dolgo časa je bila naša prednost nizka cena delovne sile in energije, vendar to ni več tako (Ruše).

Treba je vedeti, da je konec polpreteklega zgodovinskega obdobja, ko je država vodila gospodarstvo. Premalo se poudarja preobremenjenost gospodarstva, poleg tega pa tudi obrtniki niso deležni spodbud. Državo potrebujemo le toliko, da vzpostavi take pogoje, ki bodo omogočili obstoj razvojnega potenciala gospodarstvenikov in obrtnikov na tem območju. Če sredstva ne bodo ostajala za investicije, ne bo nadaljnega razvoja (Unitech Škofja Loka).

Država je predraga, predvsem pa bi morali biti podjetniki glasnejši in stalno opozarjati na probleme v zvezi z preobremenjenostjo in da ne bodo preživeli, če se stanje ne bo spremenilo (GZS – OZ Kranj). Že od osamosvojitve naprej država funkcionira na prejšnjem socialnem sistemu, ki onemogoča nadaljnji razvoj. Treba je spremeniti strukturo ekonomske politike in razbremeniti gospodarstvo (zmanjšati dajatve), da bo lahko delovalo. Medtem ko globalizacija vpliva na zniževanje stroškov dela, se pri nas le-ti zvišujejo, posledično pa to vpliva na zmanjševanje delovnih mest. Državni svet bi moral zaznati ta problem in opozarjati na zakonodajo, od katere je odvisen nadaljnji razvoj, saj je treba ekonomsko davčno politiko spremeniti tako, da bo imelo gospodarstvo interes za vlaganja in zaposlovanje. Ko bo Slovenija vstopila v EU in bodo odpravljene meje, bodo gospodarstveniki odšli na tiste trge, kjer bodo pogoji boljši. Državni svet bi moral biti pozoren na zdravstveno in pokojninsko reformo, da ne bodo sprejete rešitve na račun malih ljudi. Pri nas se državni proračun polni s posrednimi davki, medtem ko ostali svet pozna davek na dobiček in premoženje (OOO Dravograd).

Župan Železnikov je opozoril, da v občinah ni skladov, iz katerih bi se črpalo sredstva za komunalno urejanje con za razvoj gospodarstva. V drugih državah se davek od dobička pravnih oseb odvaja v občine, ki s temi sredstvi

oblikujejo sklade za ureditev gospodarskih con, saj se zavedajo pomena in vloge gospodarstva pri razvoju lokalnega okolja.

Da bodo investitorji zainteresirani za vlaganja kapitala v neko okolje, je treba v regiji ustvariti produktivno okolje, kar pomeni kvalitetno šolstvo, zdravstvo, socialo, infrastrukturo. Takega okolja ni sposobna ustvariti le ena občina, saj so nekatere občine finančno sposobne vlagati v razvoj gospodarstva, druge pa ne, ampak je to naloga celotne regije, in sicer morajo k temu projektu pristopiti vsi ključni akterji v regiji, to pa so gospodarstveniki, lokalne skupnosti in vsi ostali, ki imajo ustrezno znanje (Ruše, RA Savinja, Merkur Kranj). Poleg tega je oblikovanje in izvajanje skupnih projektov cenejše.

Da bi se tudi v manjših občinah razvilo gospodarstvo, je treba vzpostaviti take pogoje, ki bi ta razvoj omogočili. Lahko se zgodi, da bo moral Žužemberk ponovno preiti pod Novo mesto (Žužemberk).

V Semiču so opozorili, da podjetja nimajo nobenega interesa za širjenje dejavnosti. Občina je ponudila komunalno urejeno zemljišče, vendar nobeno podjetje ni pripravljeno ta prostor izkoristiti zastonj, kaj šele plačati.

Gospodarstvo potrebuje komunalno urejen in pripravljen prostor, ki mora biti vedno na razpolago, saj se lahko podjetje čez noč odloči za novo lokacijo, saj se potrebe gospodarstva zaradi globalizacijskih tokov spreminjajo iz dneva v dan (Hotavlje, Fras, Ilirska Bistrica). V zvezi s tem so upravni postopki predlogi in prezapleteni, posledično pa je blokiran razvoj gospodarstva (OGZ Novo mesto). Poleg tega imajo podjetniki zaradi birokratskih postopkov kljub finančnim sredstvom preveč dela za zgraditev prostorov za potrebe opravljanja podjetniške dejavnosti (Dolenjske Toplice). V Občini Ilirska Bistrica želijo začeti s postopkom spremembe obrtne cone, vendar morajo počakati na sprejetje Strategije prostorskega razvoja. Država bi morala jasno povedati, kaj je na določenem območju dovoljeno, saj si gospodarstvo ne more privoščiti čakanja na odgovor, ali bo na nekem območju dovoljeno graditi ali ne (Ilirska Bistrica).

V nekaterih občinah (Cerknica, Bloke) skušajo rešiti problem dnevnih migracij z okrepitevijo gospodarstva, vendar za to potrebujejo prostor. V Občini Bloke pričakujejo, da bo država prenesla lastništvo bivše vojašnice na občino brezplačno.

Opozorjeno je bilo, da so bančni pogoji za najem kreditov za širitev in ustvarjanje novih podjetij slabi, kar je tudi posledica nekonkurenčnosti bank. Za mnoge male podjetnike pomeni najetje kredita pokop njihove dejavnosti, saj je le malo takih, ki najemajo kredite za vzpostavljanje novih programov. Problem predstavljajo med drugim tudi kmečki turizmi, ki delujejo na črno, saj predstavljajo veliko konkurenco tistim, ki odvajajo davke in druge prispevke. (OOZ Slovenska Bistrica, OOO Škofja Loka).

Po osamosvojitvi se je v Sloveniji reševalo **vprašanje lastninjenja** preko razvojne družbe z različnimi pristopi. V nekaterih primerih so se podjetja ustrezno prestrukturirala, včasih tudi s pomočjo tujega kapitala, marsikje pa so propadla podjetja ostala na plečih države ali lokalnih skupnosti (Ruše). Zaradi lastninjenja podjetij se tudi gospodarska situacija slabša, predvsem na račun propadanja malih podjetij z 10–15 zaposlenimi (Nova Gorica). Po mnenju ajdovskega župana je lastninjenje in posledično propadanje podjetij posledica vladajočih politik, ki so postavile sistem, ki je omogočil, da je do tega prišlo. Proces lastninjenja je treba čimprej dokončati, saj ima država še zmeraj 70 procentov premoženja v slovenskih podjetjih. Podjetja, kjer strukture niso definirane, ne morejo biti uspešna, zato bomo dosegli normalen razvoj gospodarstva le v podjetjih z učinkovito strukturo. Politika in država je najslabši gospodar, zato bi morali z novimi vrednostmi razpolagati gospodarski subjekti (Žiri). Župan Občine Šempeter – Vrtojba je opozoril na podjetje Agrogorica, ki opravlja primarno dejavnost in funkcijo spodbujevalca razvoja, vendar lahko pristane v lasti nekoga, ki se z dejavnostjo tega podjetja sploh ne ukvarja. Pred desetimi leti so bile ustanovljene nekatere družbe (KAD, SOD) samo zato, da bi obvladovale taka podjetja. Osnovni namen je čim večji donos pri prodaji takih podjetij, pri tem pa ni interesa po aktivnem upravljanju. Sicer je njihova legitimna pravica, da prodajajo svoje deleže, vendar so nam »zadeve ušle iz rok«, tega pa država ne bi smela dopustiti. V primeru podjetja Agrogorica so bila lokalna podjetja, ki niso strateški partnerji, pripravljena odkupiti deleže, vendar je bila postavljena cena previsoka.

Preveč se izpostavljajo nizke plače v javnem sektorju, saj so javni uslužbenci v primerjavi z delavci v gospodarstvu

v privilegiranem položaju, ker imajo prvi zagotovljeno plačo, medtem ko drugi prejemajo bistveno nižjo plačo ali pa je sploh ne dobijo. Državni svet, ki zastopa tudi gospodarske interese, bi moral opozoriti na ta problem. Razlike v osebnih dohodkih v gospodarskem sektorju in negospodarstvu so prevelike, zato tudi ni nobenega interesa zaposlenih po prehajanju iz javnega sektorja v gospodarstvo. V podjetjih so pritiski in obremenitve velike, in če hoče podjetje preživeti, morajo zaposleni velikokrat delati tudi ob sobotah in nedeljah (Hotavlje, Miren - Kostanjevica).

Malo gospodarstvo je eno izmed ključnih nosilcev razvoja naše družbe, zato bi mu morala država nameniti več sredstev, še posebej je treba nameniti pozornost podjetjem z 2 do 5 zaposlenimi. V Sloveniji imamo na obrtno delavnico 2,5 zaposlenih, medtem ko je evropsko povprečje 7 zaposlenih. Zato je zelo pomembno, da občine pripravijo vse potrebno za razvoj malega gospodarstva, saj bo z vstopom v EU konkurenca še večja in lahko pride do tega, da bodo morala manjša podjetja zapreti svoje delavnice. Na področju prostorskih zmožnosti bi bilo treba narediti več, saj je treba razvojno naravnanim podjetjem omogočiti, da pridejo do poslovnih prostorov, ki bodo cenovno dostopni. Prav tako bi bilo treba večjo pozornost nameniti boljšemu sodelovanju malih podjetij z večjimi, medtem ko je za nadaljnji razvoj malih podjetij pomembna tudi izgradnja obrtnih con (OOZ Ptuj, OOO Lenart, Gornja Radgona, OOO Škofja Loka).

RA SORA skuša v svoje aktivnosti (pri pripravi programov) vključevati tudi gospodarske subjekte. Trenutno je ta agencija še relativno šibka, ker se samofinancira, zato so omejeni na sfero malega gospodarstva. Razvojnih projektov je zaenkrat še malo, predvsem malim podjetnikom, ki nimajo dovolj poslovnih znanj, nudijo vavčerski sistem svetovanja.

Največja **težava obrtnikov** je njihova majhnost in s tem slabše poznavanje zakonodaje, ki je z neprimernimi določbami čedalje bolj neprijazna do njih. Tako se morajo mali podjetniki soočati z dodatnimi finančnimi obremenitvami in dodatnim delom zaradi nekaterih novih zakonskih predpisov, poleg tega pa se ukinja še enostavno knjigovodstvo. Obrtniki, ki morajo po novem poznati tudi zakonodajo s področja varstva pri delu, niso sposobni slediti predpisom, ki se stalno spreminjajo, in se hkrati izobraževati za potrebe opravljanja svoje dejavnosti. Obstoječa zakonodaja je za male podjetnike zelo obremenilna, na drugi strani pa zakonodaja inšpekcijskim službam ne omogoča, da bi uspele sankcionirati delo na črno. Predpisi so za male podjetnike oziroma obrtnike nerazumljivi in prezapleteni, zato bi potrebovali še posebne akte za njihovo obrazložitev. Tako je bil dodatno obrazložen 13. člen zakona o davku od dobička pravnih oseb, ki pa je še zmeraj nerazumljiv. Zakonodaja za potrebe samostojnih podjetnikov bi morala biti manj zahtevna kot za večja podjetja. Pričakuje se, da bo v Sloveniji z vstopom v EU večja finančna disciplina, saj je danes obrtnik zadnji, ki je plačan. Obrtniki ne predstavljajo velikega sistema, saj za vse skrbijo sami in če ne dobijo plačila, ne morejo plačati dajatev (npr. ne more plačati prispevkov za zdravstveno zavarovanje, zato pa ne more k zdravniku). To je tudi eden izmed vzrokov za upadanje števila obrtnikov, ki predstavlja resen problem. V SV Sloveniji število obrtnikov iz leta v leto upada tudi zaradi zapiranja večjih podjetij, ki so v tesni povezavi z malim gospodarstvom, ki bo z uvedbo schengenske meje še v slabšem položaju. Najslabše stanje je v avtoprevozništvu in malih trgovinah, ki pa so za podedelje velikega pomena (OOZ Škofja Loka, OOO Kranj, OOO Novo mesto, OOO Ptuj).

Območna zbornica mora iz prispevkov svojih članov financirati dodatne naloge, ki jim jih nalaga država, a za to ne prispeva nobenih dodatnih sredstev. Zato znižujejo stroške (OOZ Novo mesto) oziroma jih prenašajo na obrtnike, ki pa jih zelo težko poravnajo (OOZ Škofja Loka).

Potreben bi bil poseben zakon, ki bi omogočil, da se obrtnikom, ki ne pokrivajo vseh svojih obveznosti, zapre obrt in s tem prepreči nadaljnje opravljanje dejavnosti (OOZ Škofja Loka).

Glede sprememb in dopolnitev obstoječega **obrtnega zakona** vodstva GZS in OZS ne moreta doseči konsenza, zato bi morali ugotoviti stanje med člani obeh zbornic (Gornja Radgona). Predvidene spremembe obrtnega zakona prinašajo vrsto problemov, saj je zaznati centralizacijo. Govorimo o skladnem regionalnem razvoju, medtem ko predmetni zakon predvideva prenos nekaterih pristojnosti iz Obrtne zbornice Slovenije na Gospodarsko zbornico Slovenije kot močnejšo organizacijo. Na OZS menijo, da bi morala mala in srednja podjetja ostati pod njihovim okriljem. Če bo tak zakon sprejet, se lahko zgodi, da se bo ogromno malih podjetnikov (z dvema, tremi, petimi zaposlenimi) izgubilo v velikem sistemu, kot je GZS. Gre za podjetja, ki jih občine najbolj potrebujejo. Pričakuje se,

da bo državni svet podprl predloge v smislu obrtništvu in uveljavitve interesov OZS. Od države ne pričakujejo sredstev, ampak zahtevajo, da se jim zakonsko omogoči, da bodo lahko proizvajali in s tem prispevali sredstva v državni proračun (OOZ Lenart).

Predlog novega obrtnega zakona ne daje nobene možnosti vplivanja na to, komu bodo pomoči namenjene. Večjo pozornost je treba nameniti zaščiti in razvoju malega gospodarstva, saj bo to enih redkih področij, ki bo omogočalo nadaljnji razvoj in tudi identiteto slovenskega gospodarstva, saj velike korporacije ne bodo več v slovenski lasti, ker ne bo interesa. Če bo imelo malo gospodarstvo dovolj dobro razvito podporno okolje, se bo ohranilo in tudi razvijalo (Sežana). Da bodo obrtniki bolj motivirani, je treba za področje davčne zakonodaje in statusa obrtnikov poiskati ustrezne rešitve, ki bodo imele pozitiven vpliv tudi za nadaljnji razvoj obrti. Pri oblikovanju vsebine sprememb obrtnega zakona se pričakuje pomoč državnega sveta (OOZ Kranj).

Podjetja ne želijo pomoči države, od nje pa pričakujejo, da jim bo zmanjšala obremenitve, da bodo lažje namenjala sredstva v razvoj. Mala podjetja na razpisih Ministrstva za gospodarstvo ne morejo dobiti nepovratnih sredstev, saj je eden od pogojev, da v prihodnjih dveh oziroma treh letih dodatno zaposlijo 30 ljudi. Samo en člen praktično onemogoča pridobitev sredstev, saj tega pogoja mala podjetja ne zmorejo izpolniti (M TRADE Gornja Radgona).

Ob propadanju večjih sistemom je v Občini Ruše nastalo kar nekaj dobrih podjetij s tujim kapitalom in filozofijo, tak model pa iščejo tudi za ruško metalurško industrijo, ob tem pa so prisotna pričakovanja ustreznih sredstev za nujno posodobitev.

Izpostavljen je bil problem avtoprevoznikov v zvezi s parkirnimi mesti za tovornjake, saj od Slovenske Bistrice do Maribora ni ustreznih parkirišč, ker z državnimi organi ne uspejo najti ustreznih rešitev. Opozorilo je bilo dano tudi na zakonodajo, ki je udarila gostince (kuhinje in prenočišča), saj zahteva veliko birokracije. Zaradi HACCAP sistema, na podlagi katerega morajo gostinci opravljati nadzor živil, je mnogo gostincev zaprlo kuhinje, ker gostinci finančno niso sposobni opraviti tega birokratskega dela. Na drugi strani pa se povečuje število manjših lokalov (OOZ Slovenska Bistrica).

Opozorjeno je bilo, da so občine preveč obremenjene z davkom na dodano vrednost (Vovk Petrovski). Ker Občina Domžale velja za bogato občino, kar že dolgo ni, država sofinancira njihove projekte le v deležu, ki komaj zadošča za DDV, ki ga je občina dolžna obračunati in vplačati v državni proračun pri vsaki od investicij, ki jo izvaja.

Ker je težko voditi podjetje v prostoru, ki je gospodarsko šibko, so velika pričakovanja, da bo regionalizacija Slovenije prinesla večjo gospodarsko učinkovitost gospodarsko manj uspešnih območij. V občinah se zavedajo, da so dolžni zagotavljati pogoje za gospodarski razvoj, vendar pa pričakujejo tudi podporo države in drugih institucij. V Preboldu so opozorili, da primerjava kazalcev uspešnosti podjetij z območja **Savinjske regije** z drugimi slovenskimi območji kaže, da je v tej regiji gospodarska situacija slaba. Zato bi bil potreben svež kapital, če hočemo nadaljnji razvoj tega območja in da bodo ljudje ostali v prostoru.

Država ni uspela rešiti vprašanja denacionalizacije, ki predstavlja za Občino Dobrno velik problem, saj je promet z nepremičninami praktično nemogoč prav zaradi nerešene denacionalizacije. Ta problem in dolgotrajni postopki pridobivanja soglasij odvrta investitorje, ki odhajajo drugam. Ker je zaradi tega nadaljnji razvoj občine otežen, bi bilo treba na ta problem opozoriti Ministrstvo za finance (Vovk Petrovski). Tudi v Grosupljem so opozorili na dolgotrajne postopke reševanja denacionalizacije, zaradi česar je oteženo investiranje na javnih površinah.

V Dobju so opozorili, da se zaradi propadanja podjetij povečuje stopnja brezposelnosti, ob tem pa se malo gospodarstvo prepočasi oživlja, poleg tega ljudje zapuščajo svoja okolja. Na državni ravni bi bilo treba oblikovati spodbude za podjetja (npr. nižji davki), da bi bila motivirana za vlaganja v nova delovna mesta.

Iz strukture gospodarstva je razvidno, da je v **Zgornji Savinjski in Šaleški regiji** manj storitvenih dejavnosti in več predelovalne industrije, največ zaposlenih, skoraj 50% je v industriji, kar je nad slovenskim povprečjem. V primerjavi z drugimi statističnimi regijami je SAŠA regija glede deleža zaposlenih, dodane vrednosti, dobička, izgube in produktivnosti gospodarskih organizacij umeščena na sedmo oziroma osmo mesto. SAŠA regija naj bi

bila ekonomsko uspešna ter ljudem in okolju prijazna regija, ki ima zaradi reševanj preteklih okoljskih problemov ogromno znanja s področja varstva okolja (GZS – OZ Velenje). V tej regiji vlagajo v človeške vire, predvsem aktivno vključujejo mlade v razvoj.

Čeprav je **Gorenjska** izvozno naravnana in paradni konj, pa kazalci kažejo, da se lahko situacija spremeni, če se problemi, na katere gospodarstveniki opozarjajo, ne bodo rešili. Gorenjski gospodarstveniki so zainteresirani za razvoj Gorenjske, saj so bili direktorji podjetij pripravljene kandidirati na zadnjih volitvah v območno gospodarsko zbornico pod pogojem, če bodo lahko skupaj z vsemi drugimi akterji kaj naredili za nadaljnji razvoj Gorenjske. Gorenjsko gospodarstvo, ki je bilo vseskozi izvozno naravnano in delovno intenzivno, je v zadnjem času zelo nazadovalo (GZS-OZ Kranj).

V SŽ Acroni je starostna struktura zaposlenih slaba, zato bodo zaradi upokojevanja v naslednjih nekaj letih potrebovali okoli 700 ljudi. V ta namen so povečali število štipendij, skušali pa bo tudi vzpostaviti stik z ravnatelji srednjih šol in jih seznaniti s to problematiko. Podjetje Acroni sicer pozitivno posluje, vendar se zavedajo, da je Evropa, ki je njihov največji trg, v globoki recesiji. Za enak rezultat poslovanja kot lani morajo letos (2003) z nekaj manj zaposlenimi povečati proizvodnjo za deset procentov, saj se je razmerje cen med surovino in izdelki tako spremenilo. Že tretje leto načrtujejo naložbe v posodobitev proizvodnje, vsako leto pa namenjajo veliko sredstev za varstvo okolja (odpadno vodo v celoti čistijo in zagotavljajo, da ni izpustov v okolje; črno žlindro spreminjajo v material za cestišča; prahove predelajo v Nemčiji, zagotovili bodo protihrupno zaščito). V zvezi z odločitvijo države, da proda poslovni delež družbe SŽ Acroni (kupnina od prodaje gre v državni proračun), je bilo opozorjeno, da potrebujejo aktivnega lastnika in ne lastnika, ki bo zahteval vloženi delež nazaj (SŽ Acroni).

V **Pomurju** želijo ohraniti tisto, kar jim je še ostalo. Z velikim številom (sovražnih) prevzemov gospodarskih družb, ki se prodajajo po delih, so že veliko izgubili, zato slabše ne more biti. Podjetje Mura je za Pomurje ključnega pomena, zato bi morala država zagotoviti pomoč, saj bo v nasprotnem primeru ob vstopu v EU v tem prostoru »odjeknila socialna bomba«. Podjetje Nafta Lendava, ki je bila z državo vseskozi zelo povezana, je treba ohraniti (Murska Sobota). Zdravo gospodarstvo je v zadnjih desetih letih zapustilo to regijo, zato se postavlja vprašanje vloge županov v gospodarstvu. Vzpostaviti bi morali enoten in dober odnos med gospodarstvom in občinami, od države pa se pričakuje partnerski odnos (Dobrovnik).

V Gornji Radgoni naj bo močen (regijski) center, ker to pomeni tudi večje možnosti za Cerkevjak, vendar pa ima v Z Evropi vsak manjši zaselek tovarno. 50 let so kmetje vlagali v mesto in industrijo, sedaj pa bi morala država pomagati pri vzpostavljanju dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. Treba bi bilo opredeliti dopolnilno dejavnost, saj se vsi ne morejo ukvarjati s kmečkim turizmom (Benedikt, Cerkevjak).

Zaradi sesutja gospodarstva v začetku 90-ih let se **Posavje** še danes sooča s težavami, saj je šlo za izrazito industrijsko območje. Danes je na vidiku prestrukturiranje podjetij, kar pa povzroča težave pri zaposlovanju delavcev brez znanja oziroma izobrazbe. Danes obvladuje ta prostor malo gospodarstvo, ki je pomemben segment gospodarstva, saj zaposluje skoraj 50% vseh delavcev v regiji (Krško, RPC Posavje).

V **Zasavju** imajo nosilno razvojno funkcijo ETI (Izlake) v Zagorju, Lafarge Cement v Trbovljah in Steklarna Hrastnik Vitrum ter Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku. Čeprav v Zasavju tradicije obrtništva ni, so se po osamosvojitvi porajala uspešna mala podjetja. Glede razvoja malega gospodarstva imajo pred drugimi regijami prednost zaradi zakona o postopnem zapiranju Rudnika Trbovlje–Hrastnik in razvojnem prestrukturiranju regije, ki zagotavlja izvajanje treh ukrepov, in sicer usposabljanje in razvoj kadrov, vzpostavljanje razvojne infrastrukture in pospeševanje podjetniških vlaganj in prestrukturiranje gospodarstva. V Zasavju pripravljajo prostor za razvoj podjetništva (komunalno urejeno zemljišče za obrtne cone), in sicer si v okviru programa postopnega zapiranja Rudnika Trbovlje- Hrastnik prizadevajo pridobiti evropska sredstva in s tem zagotoviti pogoje za razvoj podjetništva. V primeru, da ne bodo uspeli pritegniti investitorjev, bodo mali podjetniki propadli.

Tolmin je gospodarsko manj konkurenčen kot Idrija ali Cerkevno, še na slabšem pa sta Kobarid in Bovec. Izražena je bila bojazen, da se bo nacionalna meja premaknila v notranjost, saj ima npr. uspešno podjetje Metalflex italijansko vodstvo. Če v **Bovcu** propade eno podjetje, to pomeni za občino katastrofo. Ena od možnosti je tudi, da bi bilo njihovo območje oproščeno davkov.

2.13. Področje šolstva, kulture in športa

Področje šolstva je bilo večkrat izpostavljeno, saj predstavlja to področje za občine ob odsotnosti dodatnih sredstev in hkratnem nalaganju dodatnih obveznosti (kriteriji, normativi) veliko finančno obremenitev (Brezovica, Celje, Škofljica, Škofja Loka, Semič, Žalec, Logatec, Loška dolina, Velenje, Tolmin, Cerklje, Bovec, Črnomelj, Duplek, Kozje, Radeče, Ljutomer, Lenart, Murska Sobota, Dobrovnik, Radenci, Krško, RPC Posavje).

Med drugim občine sofinancirajo programe predšolske vzgoje v vrtcih, medtem ko plače ravnateljev in varuhov določa država. Taka ureditev je z vidika financiranja občin nesprejemljiva, poleg tega pa občine nimajo nobenega vpliva pri izbiri ravnatelja vrtca, saj lahko poda samo mnenje, ki pa nima nobene teže. Občina bi morala imeti možnost dajanja soglasja k imenovanju ravnatelja vrtca. V zvezi s tem je problematično tudi to, da v primeru, da ravnatelj s svojim delom povzroči kakršnokoli škodo, občina nima nobenega mehanizma, da bi mu naložila prevzem odgovornosti za nastalo škodo (Brezovica).

Država bi morala predpisati minimalne standarde, ki jih morajo občine zagotoviti v vrtcih, če pa je občina finančno sposobna zagotoviti več, lahko to tudi predpiše (Celje). Poudarjeno je tudi bilo, da je osnovno šolstvo državnega in ne samo lokalnega pomena (Loška dolina).

Občine so bile z uvajanjem devetletne osnovne šole preveč obremenjene z zagotavljanjem prostora, na drugi strani pa ni bilo sredstev za posodabljanje programov (Žalec).

Na področju šolstva in varstva mlajših je zakonska ureditev taka, da bremeni velik delež občinskega proračuna, to je še posebej problematično za občine z majhnimi proračuni (Cerklje, Brezovica, Semič, Črnomelj). V Občini Brezovici, kjer gre kar 25% vseh proračunskih sredstev za področje predšolske vzgoje, so v lanskem letu glede na prejšnje leto za isto število otrok in vzgojiteljev porabili okoli 25% več bruto sredstev, medtem ko se jim je proračun povečal za 7%. Po mnenju župana Brezovice ni dobro, da so plače zaposlenih na področju predšolske vzgoje enotne ne glede na kraj dela, saj je na drugih področjih (npr. gospodarstvo) plača odvisna tudi od kraja bivanja (npr. inženir v Horjulu ima za okoli 25% nižjo plačo kot v Ljubljani).

Poudarjeno je bilo, da država umetno zvišuje obveznosti in normative (npr. potrebna višja izobrazba vzgojiteljic v vrtcih), s tem pa se zvišujejo finančne obveznosti občin. Z uvedbo devetletne osnovne šole morajo občine zagotoviti dodatne prostore, za kar pa redkokdaj uspejo pridobiti dodatna sredstva (ob svoji soudeležbi). Če država plačuje osnovnošolsko izobraževanje, naj prevzame tudi obveznost za zgradbe (Duplek). V Občini Kozje, ki ima majhen proračun, namenjajo veliko sredstev za osnovni šoli, ki pa sta številčno slabo zasedeni.

Celjski župan meni, da je nesmiselno, da mora občina, tudi če je na njenem območju samo en otrok s posebnimi potrebami zagotoviti šolo s prilagojenim programom.

Nadalje je bilo opozorjeno, da bi bilo bolj smiselno, da se sredstva za organiziranje varstva otrok v bolnišnicah zagotavljajo iz šolskega ali zdravstvenega finančnega vira, ne pa da to rešujejo občine (Radeče).

Pristojne vladne službe bi morale pripraviti seznam institucij, ki so regionalnega pomena (Vovk Petrovski).

V Bovcu se soočajo s problemom zaposlovanja učiteljev, saj ocenjujejo, da bodo morali združevati razrede. Ministrstvo za informacijsko družbo v okviru projekta e-šole zagotavlja opremo, občine pa oskrbnika in dostopni kabel. To za občino Bovec pomeni 4 milijone sit, ki jih nimajo kje vzeti. Zavedajo se pomena in koristnosti tega projekta, vendar bodo težko zadostili pogojem, ki jih je predpisalo ministrstvo.

Občine se soočajo s problemom izobraževanja strokovnih kadrov, zato bi bilo treba dati temu področju večji poudarek (Velenje).

Zaradi nerešene delitvene bilance med Občino Šentjur in Občino Dobje, ki je začela delovati 1. 1. 1999, bosta obe občini reševali ta problem z arbitražo, ki pa ni poceni. Posledica tega je tudi, da sedaj ne morejo graditi vrtca in

knjižnice, ker niso lastniki zemljišča, s tem pa jim je onemogočen nadaljnji razvoj. V zvezi z načrtovano gradnjo vrtca in knjižnice je bilo poudarjeno, da mora država dati soglasje, če sofinancira gradnjo. Ker gradnja ni bila predvidena za programsko obdobje 2003-2004, se na občini zavzemajo, da bi z lastnimi sredstvi začeli z gradnjo obeh objektov, vendar le, če se ministrstvo za finance zaveže, da bo svoj delež prispevalo v kasnejši gradnji (Dobje).

V šolah otroke obremenjujemo s točkami in iščemo neznanje, namesto da bi jih motivirali. Imeli bomo veliko diplomantov, ki pa v EU ne bodo znali ničesar. Poleg tega vsi nimajo enakih možnosti izobraževanja, saj mnogi zaradi pomanjkanja denarja nimajo dostopa do šolanja (Žiri). Ko bomo v Evropi, se bomo sicer lahko izobraževali kjerkoli, vendar so problematična finančna sredstva, saj je izobraževanje v bližini doma najcenejše (Velenje, Bahun, Murska Sobota, Dobrovnik). Na drugi strani pa je bila izražena bojazen, da bodo ljudje, ki ne dobijo v domačem okolju zaposlitve, odšli v Evropo, kjer jih čakajo odprtih rok, saj se zavedajo, da bodo dobili poceni delovno silo z ogromno znanja (Ljutomer).

Povezanost gospodarstva in izobraževalnih ustanov

Pojavlja se potreba po večji povezanosti gospodarstva in izobraževalnih institucij, saj je treba znanje vseskozi dopolnjevati, hkrati pa bodo ljudje, ki se ukvarjajo z izobraževanjem, le tako prepoznali potrebe gospodarstva (Divača). Dokončno je treba urediti mrežo srednjih šol in za daljše obdobje rešiti vprašanje, kakšne so potrebe oziroma kateri kadri se bodo izobraževali. S tem je povezano vprašanje nadaljnega, visokošolskega izobraževanja (Škofja Loka).

Področje izobraževanja, kateremu je treba nameniti večjo pozornost, saj bomo brez znanja v EU težje konkurirali (Sušnik), je eden od ključnih vzrokov, da ni nobenega interesa za delo v gospodarstvu, saj vsi silijo v gimnazije, medtem ko se tehničnim poklicem in tehnični izobrazbi daje premajhen poudarek, čeprav so ljudje s tehnično izobrazbo marsikje najbolj iskani. Poleg tega nas tudi Evropa opozarja, da imamo slabo povezavo med gospodarstvom in izobraževanjem (Bahun). Med drugim v podjetju Marmor Hotavlje ne dobijo kadra za računalniško vodenje strojev, na drugi strani pa je v tem prostoru (škofjeloško območje) preveč gimnazijcev. Tudi v Logatcu danes ne morejo dobiti inženirja, ker je poudarek na izobraževanju pravnikov, ekonomistov. Če tega problema ne bomo pravočasno prepoznali, bo nastal z vstopom v EU še večji problem, saj ne bomo imeli dovolj kadra s tehničnimi znanji. Vsi računajo na delovna mesta v Bruslju, na drugi strani pa ni kandidatov za delo na območju bivše Jugoslavije. Pričakuje se, da se bo v državnem svetu razpravljalo tudi o izobraževanju in potrebah gospodarstva po tehničnih znanjih (Marmor Hotavlje).

V delovno intenzivni panogi, ki je včasih prevladovala v Posavju, ni bila pomembna izobrazba, zato se danes soočajo z nizko izobrazbeno strukturo brezposelnih, na drugi strani pa primanjkuje delavcev z višjo izobrazbo. Poleg tega lahko reorganizacija upravnega sistema povzroči odliv intelektualnega potenciala, ki bo osiromašil celotno regijo (RPC Posavje, Krško).

Poklicno izobraževanje

Večji poudarek je treba dati tudi poklicnemu izobraževanju in še posebej dualnemu sistemu poklicnega izobraževanja, saj imajo vajenci, ki pridobivajo znanje tudi pri obrtnikih, bistveno več znanja, ki je nujno za razvoj malega podjetništva. Opozorjeno je bilo, da je zaradi usmerjenega izobraževanja nastala črna luknja. Država prelaga tako na obrtne zbornice kot na obrtnike veliko finančnega bremena oziroma nimajo nobenih spodbud. Obrtniki morajo ob tem, da ne prejemajo nobenih finančnih spodbud, plačati in še izučiti vajenca. Dualni sistem izobraževanja niti učencem ne nudi nobenih spodbud, saj je v tem sistemu npr. manj počitnic, kot jih imajo učenci v klasičnem sistemu izobraževanja. Država bi morala poenotiti sistem izobraževanja in obrtniku dati učno mesto. Trend kaže, da vpis v šole, ki izvajajo poklicno izobraževanje, upada, zato bo nastal velik problem, če ne bo ljudi, ki bodo znali izdelovati proizvode. Poleg tega bo nastal velik problem takrat, ko bodo postali nosilci malega gospodarstva tisti, ki so se izobraževali v času usmerjenega izobraževanja in niso bili deležni praktičnega izobraževanja (vajeništva). V nasprotju s prakso

v preteklosti se danes mladi izobražujejo za poklice, ki jih ne potrebujemo, zato jih je potrebno kasneje prekvalificirati. Šolski centri bi morali zato slediti gospodarskim potrebam in vključevati v svoje šolske programe tiste poklice, ki jih gospodarstvo potrebuje. Državni svet bi lahko odigral pomembno vlogo pri opozarjanju na to problematiko (Zupan, OOO Novo mesto, OOO Ptuj).

Izobraževalni centri

V **Škofji Loki** obstaja interes za vzpostavitev Visoke lesarske šole.

V **Velenju** si prizadevajo oblikovati regijsko študijsko središče, ki bi bil tudi kreator visokošolskega izobraževanja, saj je izobraževanje eno izmed najbolj pomembnih področij.

V zvezi s sofinanciranjem izgradnje Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti s strani 17 pomurskih občin, ki podpirajo ta projekt in so podpisale pogodbe za sofinanciranje skupnega deleža (Beltinci, Cankova, Črenšovci, Dobrovnik, Gornji Petrovci, Gornja Radgona, Kuzma, Kobilje, Ljutomer, Moravske Toplice, Puconci, Razkrižje, Radenci, Šalovci, Tišina, Veržej in Turnišče), je bilo poudarjeno, da so zaradi finančnih težav v občinah le tri občine v celoti poravnale svoje obveznosti, ostale pa delno. Ker bo preselitev knjižnice iz starih v nove prostore trajala več mesecev, se pričakuje njena otvoritev ob slovenskem kulturnem prazniku prihodnje leto (2004). Brez finančne participacije občin se lahko zgodi, da ne bo možno dokončati investicije, ki je v interesu občanov, da imajo dostop do knjižnice in s tem do izobraževanja, ki je velikega pomena za nadaljnji razvoj **Pomurja** (Murska Sobota). Župan Občine Dobrovnik je glede finančnih obveznosti občin do Pokrajinske in študijske občine v Murski Soboti poudaril, da ima »grenak priokus«, saj so poravnali svoje obveznosti za knjižnico, ki je regionalnega značaja, hkrati pa ne dobijo dela sredstev s strani države za občinski kulturni dom in knjižnico. Podžupanja Občine Ljutomer opozorila, da njihov občina še ni poravnala svojega dolga do knjižnice v Murski Soboti, ker imajo finančne težave zaradi adaptacije šole, ki zahteva večji delež sredstev iz občinskega proračuna. Poudarila je, da se soočajo s problemom financiranja dejavnosti, ki so širšega pomena. Po njenem bi moralo pristojno ministrstvo oziroma vlada razrešiti ta problem in za službe oziroma ustanove, ki so opredeljene kot javne in regijske, finančno poskrbeti sama.

Pomurje ima od vseh regij najslabšo izobrazbeno strukturo, ki bo glede na socialno stanje prebivalcev in dejstva, da država namenja premalo sredstev v znanje, ostalo še naprej pereč problem. V tej regiji bi bilo treba nameniti večjo pozornost štipendiranju mladih, ki bi morali dobivati večje spodbude. Nadalje bi moralo pristojno ministrstvo v večji meri financirati stroške gradnje šol, ker ima tudi knjižnica vpliv na dvig izobrazbene strukture. Zato bi lahko država prispevala več sredstev za gradnjo Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti. Pomurci pričakujejo finančno pomoč države, prav tako pa pričakujejo podporo državnega sveta pri ustanavljanju visokošolskega izobraževalnega centra v tem prostoru, saj je študij v Ljubljani ali Mariboru za pomurske študente predrag, predvsem pa bi izobraževalno središče pripomoglo k temu, da bi mladi ostajali v domačem okolju, to je pa je pomembno za nadaljnji razvoj Pomurja (Lenart, Murska Sobota, Dobrovnik). Na eni strani poklici izumirajo, na drugi strani pa Pomurje, ki je tekstilni center, nima srednje tekstilne šole (Radenci).

Koprski župan pričakuje, da bo **Univerza na Primorskem**, ki jo podpira tudi novogoriški župan, zaživela kot prava tretja univerza. Politehnika Nova Gorica je ostala zunaj Univerze na Primorskem, ker se po mnenju župana Občine Brda Severni Primorci niso sposobni povezati in dogovoriti.

V regiji **JV Slovenija** je izobrazbena struktura pod slovenskim povprečjem, zato je nujno čimprej pristopiti k oblikovanju visokošolskega središča v Novem mestu (Zupan).

Kultura in šport

V Občini Laško podjetja namenjajo veliko sredstev v kulturne in športne namene, vendar obstaja bojazen, da bodo v primeru, da se lastniki podjetij zamenjajo, ta sredstva presahnila.

V Tolminu so opozorili, da imajo nekatere kulturne institucije (knjižnica, muzej) regijskega značaja, ki zahtevajo

velika finančna sredstva. Tolminski muzej je do konca lanskega leta v okviru javnih del zaposloval dva delavca, sedaj pa mora občina zagotavljati sredstva za njuno delo. Zna se zgoditi, da bo z vstopom v EU prišel v njihov prostor italijanski kapital, to ekspanzijo pa lahko preprečita Gimnazija Tolmin in tolminski muzej.

Majes je povedal, da bo državnemu svetu predlagal, da sprejme pobudo, da bi se športna društva, kjer delujejo profesionalci in društva, kjer profesionalcev ni, ločila. Za razvoj športa je velikega pomena, da se za neprofesionalna društva, kjer se obrača manjši obseg sredstev, določi, da so sredstva sponzorjev neobdavčena.

2.14. (Avto)cestna infrastruktura

Na **Gorenjskem** obstaja problem izgradnje avtocestnega odseka Vrba – Peračica na območju Občine Radovljica, kjer želijo imeti globlji okop, vendar se predstavniki DARS-a niso pripravili pogovarjati z občino, kar pa je nesprejemljivo, saj je potreben dialog in preko tega doseči konsenz. Na Gorenjskem je veliko cest v slabem stanju (Rateče, Bohinj, Pokljuka) in s tem slabši dostop, ki ovira razvoj turizma. Gorenjci ne želijo biti v privilegiranem položaju, vendar pa ne smejo dopustiti zaostajanja v razvoju (Sušnik). Na Gorenjskem predstavlja po mnenju župana Cerkelj na Gorenjskem glavni problem cestna infrastruktura, v Cerkljah pa načrtovana širitev letališča, ki zahteva konsenz sosednjih občin in posluš širše politike. Pričakuje, da se bo obsežen investicijski projekt čimprej realiziral, tudi ob sodelovanju Ministrstva za promet in Ministrstva za okolje, prostor in energijo.

V zvezi z gradnjo avtoceste na Gorenjskem je predstavnik Občine Radovljica pojasnil, da za zamudo ni kriva njihova občinska uprava, saj se lahko vlada odloči sprejeti uredbo o lokacijskem načrtu za avtocesto na odseku Lešnica - Ljubno. Trasa od Peračice do Vrbe je znana, edino ni jasno, ali bo trasa bolj ali manj poglobljena.

Zgornja Gorenjska izgublja na pomembnosti, saj še nima dokončane avtoceste, posledično pa so nepremičnine vedno manj vredne, saj jih kupujejo prebivalci drugih krajev, ki pri njih puščajo samo odpadke. V primeru, da kmalu ne bo rešeno vprašanje avtoceste mimo Radovljice, Radovljčanom ne bodo več dovolili odlaganja komunalnih odpadkov na Mali Mežakli (Zgornja Gorenjska).

Cestne povezave Kranjske Gore v smeri proti Ljubljani so slabe, saj avtoceste od Naklega do Vrbe še ni, regionalna cesta Hrušica-Rateče pa je v tako slabem stanju, da je prevoz po dolini nevaren za ves promet. Izražena so bila pričakovanja, da bodo lahko preko državnega sveta uspeli prepričati ključne akterje, da so za skladen regionalni razvoj pomembne tudi regionalne ceste in ne le avtoceste (Kranjska Gora), zato bi bilo treba v okviru gradnje avtocestnega križa del proračunskih sredstev namenjati tudi za regionalne ceste, ki so pomembne za policentričen razvoj (Bovec, Dolenjske Toplice).

Izpostavljen je bil neprimeren dostop do rojstnega kraja Prešerna Vrbe, saj je občinska cesta preveč obremenjena s prometom in v slabem stanju, za obnovo te ceste pa bi morala prispevati sredstva tudi država. Poleg tega Občina Žirovnica nima ustrezne povezave na avtocestno omrežje. Pri reševanju tega problema pričakuje tudi pomoč državnega sveta (Žirovnica). Nujna je čimprejšnja izgradnja avtocestnega odseka Vrba –Podtabor, saj podvinsko križišče predstavlja za okoliške prebivalce veliko nevarnost, ker se vsak mesec v tem križišču zgodi veliko nesreč z velikim številom poškodovanih ali celo mrtvih. Poleg tega brez ustrezne cestne infrastrukture ni možno pričakovati turističnega razvoja (Radovljica).

Na Gorenjskem je 12% državnih infrastrukturnih objektov, vendar pa dobijo za vzdrževanje le 8% sredstev iz državnega proračuna (Zgornja Gorenjska).

Izpostavljena je bila cestna povezava Britof–Hotemaže, ki pesti več občin (Preddvor, Naklo, Šenčur, Kranj, Jezersko). Ureditev te ceste je nujno potrebna, predvsem pa se pričakuje, da se bo to vprašanje rešilo prej, kot je načrtovano v državnem proračunu (2006 oziroma 2007) (Šenčur).

Celotno infrastrukturo so morali Gorenjci sami urediti, če so hoteli preživeti in ohraniti poseljenost krajev. V Občini Jezersko je nujna ureditev regionalke in ne samo opozarjati na nevarnost z opozorilnimi znaki. V dolini Kokre je predvidena gradnja dveh mostov, ki pa je zaradi rebalansa proračuna zastala. (Jezersko).

Cestna povezanost Škofje Loke, Poljanske in Selške doline z Ljubljano je katastrofalna in omejuje nadaljnji razvoj. Iz sredstev kohezijskega sklada ni mogoče financirati ceste v Poljanski dolini, ker so namenjena le za državne ceste. Zaradi tega bi se morala proračunska sredstva, namenjena gradnji državnih cest, preusmeriti na sekundarno cestno omrežje - regionalne ceste (Škofja Loka). Nevzdržno je, da regija nima take moči oziroma vpliva, da ne more rešiti cestnega vprašanja Škofje Loke, ki je ena najpomembnejših gospodarskih con v Sloveniji. V tem delu Slovenije, kjer je okoli 30% vseh slovenskih dobičkonosnih podjetij, je ogromno razvojnega potenciala, zato je treba vprašanje (avto)cestne povezave z drugimi deli Slovenije čimprej rešiti (Unitech Škofja Loka). V zvezi s slabo cestno infrastrukturo na Gorenjskem je bilo poudarjeno, da so gorenjski poslanci premalo aktivni pri reševanju avtocestnega problema na Gorenjskem. Dokler ta problem ne bo rešen, ne bo možno izkoristiti razvojnega potenciala, saj nihče ne bo želel vložiti kapitala na območje s slabimi prometnimi povezavami (Gorenja vas – Poljane).

Tudi zaradi slabo vzdrževanih državnih cest, včasih so v slabšem stanju kot lokalne ceste, se prebivalci izseljujejo in praznijo prostor, poleg tega pa slabe ceste ne pritegnejo turistov (Kozje). Problematičen je **kozjanski cestni križ**, kjer se še po tridesetih letih vozijo po makadamskih cestah (npr. iz Planine proti Sevnici). Šentjur ima ugodno lego glede cestnih povezav, vendar pa je mesto preobremenjeno z eno cesto, zato se razmišlja o obvoznici, ki bi imela širši regijski pomen. Veliko regionalnih cest je še makadamskih, kot npr. Dramlje – Žiče.

Glavni problem **Zasavja** je odmaknjenost in slaba logistična povezava z ostalimi deli Slovenije, saj je med drugim možen tovorni promet le preko Trojan. Prizadevajo si za t.i. Y prometno povezavo, to je od Ljubljane preko Zidanega mostu do Krškega in do Dravograda. Cestna infrastruktura je zelo obremenjena in če se v prihodnje v smeri proti Radečam, Krškemu in naprej proti hrvaški meji problem ne bo rešil, lahko nastanejo težave. Nujna je modernizacija glavne ceste Litija–Hrastnik, in sicer na odseku Litija–Hotič, ki je preobremenjena (drugje so ob taki obremenjenosti avtocestni odseki), ter ceste od Trojan preko Zagorja do Hrastnika. Na področju prometne infrastrukture so avtoceste opredeljene kot prva prioriteta, vendar bi morali poleg tega določiti izgradnjo in modernizacijo glavnih cest kot drugo prioriteto ter sprejeti nacionalni program izgradnje državnih cest. S sprejetjem nacionalnega programa izgradnje državnih cest, ki so namenjene prometnemu povezovanju med najpomembnejšimi in drugimi središči regionalnega pomena, bi zagotovili spodbujanje skladnega in enakomernega regionalnega razvoja. Vlada bi morala čimprej pristopiti k pripravi tega dokumenta (Hrastnik).

V primeru (**Zgornje) Savinjske in Šaleške regije** je cestna povezava obeh dolin nujna za nadaljnji razvoj (Velenje). Cestna povezava Arja vas – Velenje – Dravograd je slaba, do izvedbe nove hitre ceste (varianta Slovenj Gradec–Velenje–Celje–Krško) pa je nujna ureditev obstoječe ceste Velenje–Arja vas, saj sedanja in bodoča obremenjenost cest pomeni resno oviro za nadaljnji razvoj SA-ŠA regije (GZS-OZ Velenje). Na drugi strani pa v Šmartnem ob Paki menijo, da je cestna povezava Dravograd–Arja vas– Krško nerealna rešitev, saj se z njo rešuje Koroška regija, čeprav je reševanje problematike cestne povezave stvar same regije. Šmartno ob Paki ima prostor za avtocesto.

Župan Prevalj je poudaril, da je temeljna naloga njihove RRA uvrstitev hitre ceste Holmec-Slovenj Gradec–Velenje–Celje–hrvaška meja v Nacionalni program izgradnje avtocest v RS, na podlagi tega pa uvrstitev v projekt za kandidiranje evropskih sredstev. V razumnem obdobju, ko se bo zaključila izgradnja avtocestnega križa, bi lahko Korošci prišli do hitre ceste in s tem boljše povezave s centrom. Boljša cestna povezava je izjemnega pomena za ohranitev poseljenosti in nadaljnji razvoj **Koroške**, ki sedaj zaradi slabih cestnih povezav ni privlačna za investitorje.

Obala nujno potrebuje avtocesto do mejnega prehoda Škofije, predvsem zaradi Luke Koper, soočajo pa se tudi s problemom kanalizacije. Pričakujejo, da bodo drugo leto začeli z izgradnjo severne obvoznice, zanimajo se za železniško povezavo z Italijo, v planu je tudi razvoj potniškega terminala in izgradnja športne dvorane (Koper).

Župan Ajdovščine je opozoril na predvideno izgradnjo **cestninske postaje Vogrsko**, ki je ne želijo, pri reševanju tega problema pričakuje tudi pomoč državnega sveta. Izgradnja te cestninske postaje ni upravičena, saj se bo promet ponovno preusmeril na regionalno cesto (Ajdovščina – Nova Gorica) in bo s tem hitra cesta izgubila svoj pomen. Meni, da bi bilo treba razmišljati o ukinitvi plačevanja cestnin na sploh ter sredstva za gradnjo, upravljanje in vzdrževanje pridobiti iz drugih virov, na primer preko višje cene bencina. Severni Primorci bi morali biti glede cestninske postaje Vogrsko bolj enotni in usklajeni (Brda), proti gradnji te cestninske postaje je tudi župan Mestne občine Nova Gorica, ki je predložil tudi protestno izjavo svetnikov Mestne občine Nova Gorica. V njej je opozorjeno,

da je kot avtocesta označen le odsek Selo – Šempeter, medtem ko je pretežni del ceste skozi Vipavsko dolino hitra cesta, ki pa ima cestninske postaje in oznake za avtocesto (Brda), kar pa razumejo kot dvojno kategorizacijo le zaradi pobiranja cestnine. S predvideno gradnjo cestninske postaje Vogrsko se očitno pričinja naslednja stopnja v želji po pridobivanju čimveč denarja iz cestnin, to pa pomeni postopno zapiranje ceste na vstopih, kjer je frekvenca največja. Zaradi cestnin bodo prebivalci doline začeli ponovno uporabljati staro cesto, s tem pa bodo vsi nameni in načrti o razbremenitvi izničeni. Nadalje mestni svetniki protestirajo, da so v okolici Ljubljane in Maribora avtoceste brezplačne, s tem pa so prebivalci teh dveh mest v privilegiranem položaju. Opozoril je, da Italijani, ki so zgradili avtocesto do meje in za to namenili veliko sredstev, zahtevajo avtocesto tudi na naši strani, in ne hitre ceste, ki so jo pri nas prekvalificirali v avtocesto, čeprav nima odstavnega pasu.

V okviru popotresne sanacije v **Posočju** je bilo sicer veliko narejenega, vendar bi se lahko določene aktivnosti izvajale tudi drugače. Iz sredstev za popotresno sanacijo sanirajo tudi lokalno infrastrukturo. Slaba cestna infrastruktura in dostopnost vpliva tudi na praznjenje prostora in s tem slabše pogoje za nadaljnji razvoj občin. Za Tolmin je železniški tovorni promet zaradi slabih cestnih povezav izjemno pomemben, vendar je ukinjen. Ker tolminska občina nima sredstev, da bi odkupila zemljišče od Ministrstva za obrambo, vojašnica propada. Nujna je vzpostavitev cestne povezave znotraj območja Posočja (Kanal-Kobarid-Tolmin) in z ostalimi deli države, in ker je Posočje občutljivo območje, se po vstopu v EU ne sme zgoditi, da bi se prekinila povezava z Ljubljano (Tolmin, Kobarid, Bovec).

Če hočemo skladen regionalni razvoj Slovenije je treba v **SV delu Slovenije** čim hitreje zgraditi infrastrukturo, predvsem pa avtocesto (vprašanje »Phyrinskega« priključka), saj je cestna povezava in zgrajena ostala (komunalna) infrastruktura nujen pogoj za gospodarski in vsesplošni razvoj tega področja (prof. dr. Križman).

V zvezi z očitki, da na podeželju gradijo ceste med koruzo, je bilo poudarjeno, da so te ceste za podeželje tako pomembne kot za Ljubljano glavne ceste (Cerkvenjak).

V zvezi z resolucijo o nacionalnem programu izgradnje avtocest v RS je bilo opozorjeno, da 5. evropski prometni koridor ni več prioriteten, ker naj ne bi bil preobremenjen. Razlog za manjšo obremenjenost pa je v tem, da prevozniki iščejo boljše poti. Cestna povezava je osnova za razvoj regije, zato bi morali pri določanju prioritet dati večji poudarek stopnji brezposelnosti kot ekonomski upravičenosti gradnje avtocestnih odsekov. Če kraji ne bodo dostopni na avtocesto, potem ne bo interesa za vlaganje v razvoj. Če se teh vprašanj ne bo rešilo, potem bo težko zagotoviti 2/3 večine za odločanje o pokrajinah (Ljutomer).

Eden izmed osnovnih vzrokov za zaostajanje Vzhodne Slovenije za drugimi območji Slovenije je nezgrajena (avto)cestna infrastruktura. Da se bo ta del Slovenije čim bolj približal ostalemu delu Slovenije (zadeva vprašanje razvoja od Murske Sobotne do Lenarta, Gornjega Radgona in drugih pomurskih krajev), je treba čim hitreje zgraditi prometno infrastrukturo, ki je nujen pogoj za gospodarski razvoj Pomurja. 30 kilometrski avtocestni odsek Vučja vas – Murska Sobota je nujno potreben oziroma se je treba zavzeti za traso od Lenarta do Pinc, predvsem pa je država neodgovorna, ko daje prednost drugim avtocestnim odsekom. Nadalje se delajo med regijami razlike, saj se drugje gradijo avtocestni odseki z višjimi standardi, medtem ko Pomurje ne more dobiti avtoceste med Lendavo in Mariborom (Ljutomer, Gornja Radgona, Lendava, Murska Sobota, Dobrovnik, Moravske Toplice, Radenci).

Državni svet je že v prejšnjem mandatu podprl hitrejšo gradnjo (cestne) infrastrukture v SV delu Slovenije (Lenart), saj je avtocesta nujen pogoj za gospodarski razvoj (Gornja Radgona). Ljutomerska podžupanja pričakuje podporo pri hitrejši izgradnji avtoceste v Pomurju tudi od sedanjega sestava državnega sveta, saj je odlašanje z gradnjo avtoceste v tem delu Slovenije nedopustno.

Iluzorno je pričakovati hitrejšo gradnjo cestne infrastrukture, vendar bi bilo treba postaviti prioritete, kje so največje potrebe po cestah (Gornja Radgona).

S sprejetjem zakona o graditvi objektov (ZGO-1) občine niso več upravičene do plačila odškodnine zaradi spremembe namembnosti kmetijskega zemljišča in gozda, to pa tiste občine, na katerih območju še ni zgrajena avtocesta, postavlja v neenakopraven položaj z območji, kjer so avtoceste že zgrajene. Razvita območja so tako imela

možnost dobiti dodatna sredstva, medtem ko so slabše razvita območja še brez avtoceste in nič več upravičena do sredstev iz naslova spremembe namembnosti zemljišč. Za Občino Pesnica pomeni ta sprememba izgubo ene milijarde tolarjev, zato bi bilo treba iskati drug vir sredstev za nadomestitev izpadlih sredstev.

Cestna infrastruktura, ki povezuje Semič z Novim mestom kot centrom regije **JV Slovenije**, je v tako slabem stanju, da ni možno zagotavljati neovirane dostave. Poleg tega je ukinjen tudi železniški tovorni promet. Zato so Gorjanci praktično odrezani od centra in ostalih območij znotraj regije JV Slovenija. Imajo tudi slabe telekomunikacijske povezave (hrvaški operatorji so močnejši od slovenskih) (Semič).

Gradnja avtoceste na **Dolenjskem** zamuja, to pa negativno vpliva tudi na gospodarstvo, poleg tega pa se promet še povečuje. Nesprejemljivo je, da se gradi avtocesta v vse smeri po Sloveniji, le na Dolenjskem ne, kjer se čutijo prikrajšani, saj ob avtocesti ni vzporedne magistralne ceste in Dolenjci ne morejo priti v Ljubljano brez plačevanja cestnine (Trebnje, Zupan) oziroma je neprimerno, da bo možen samo prevoz po avtocesti (Škocjan). Vsi dolenjski župani občin, na katere bo imela avtocesta vpliv, bi lahko podpisali skupne zahteve, od katerih je najpomembnejša ta, da bo avtocesta, ki je tudi priložnost za okrepitev regije, služila gospodarstvu (Mirna Peč). V lanskem letu se je pri izgradnji avtoceste na Dolenjskem zgodil premik, saj so bili ključnim akterjem predstavljeni argumenti za čimprejšnjo izgradnjo avtoceste tudi v tem koncu Slovenije. Na Dolenjskem je stanje zaradi prepočasne gradnje avtoceste nevzdržno, posledično pa je razvoj gospodarstva, ki je bil v Sloveniji najbolj propulziven, blokiran. Na ministrstvo za promet in DARS so naslovili protestno pismo, s katerim so pristojnim želeli povedati, da ima država še zmeraj podcenjevalni odnos do Dolenjske, predvsem pa pričakujejo, da se bo gradnja pospešila. Zahtevali so, da obstoječa cesta, ki povezuje Novo mesto, Škocjan, Krško, Dolenjske Toplice, Mirna Peč, nima cestnine. Država na račun gradnje avtocest namenja premalo proračunskih sredstev za regionalne ceste, ki so izjemno pomembne za zmanjševanje regionalnih razlik. Pristojni se ne bi smeli izgovarjati, da gradnja dolenjske avtoceste zaostaja tudi zaradi Trebnjega, kjer še niso uspeli skleniti dogovora o trasi za avtocesto, ampak bi morali sami poiskati ustrezno rešitev in določiti traso ter pospešiti izgradnjo avtoceste na Dolenjskem (OGZ Novo mesto, Dolenjske Toplice, Zupan).

Železniška povezava **Ljubljana-Grosuplje-Kočevje** je potrebna posodobitve, s čimer bi se ti kraji povezali, hkrati pa bi se to območje približalo Ljubljani ter razbremenila cesta. Prizadevajo si, da bi prišli do cestne povezave z avtocesto tudi preko Suhe krajine, kar bi predstavljalo eno od možnih razvojnih spodbud (Kočevje).

Župan Občine **Sodražica** je opozoril na slabe cestne povezave, saj država nima posluha za prenavo edine ceste, ki jih povezuje z drugimi kraji in območji. V slabem stanju so regionalne in magistralne ceste, zato se ljudje odločajo za prevoz po lokalnih cestah, ki pa so bile v večji meri zgrajene s komunalnimi prispevki. Ker država ne poskrbi za ceste, za katere je dolžna skrbeti, se bodo uničile še lokalne ceste.

V Ivančni Gorici so proti načrtovani cestninski postaji, ker nimajo možnosti uporabe vzporedne regionalne ceste brez plačevanja cestnine. S tem so v neenakopravnem položaju z drugimi območji, saj lahko uporabljajo samo lokalno cesto.

V Domžalah menijo, da imajo ljudje, ki so se težko sprijaznili z umestitvijo avtoceste v njihov prostor, obljubljeni cestninsko postajo, ki pa se lahko postavi brez soglasja občine.

V Lukovici so opozorili, če se sprejemajo uredbe na državni ravni, naj se tudi izvršujejo s strani pristojnih ministrstev.

Občini Bloke in Slovenska Bistrica sta redko poseljeni, zato pa imajo težave z investiranjem v infrastrukturo.

V Rakeku se zaradi vedno večjega obsega prometa srečujejo s prometnim zamaškom, zato bi potrebovali obvoznico, ki pa je po pogovorih s predstavniki Direkcije za ceste vprašljiva, ker ni zadosti sredstev (Cerknica)

Vrhnika, ki gravitira v Ljubljano, ima slabe cestne povezave.

Sevnica, kjer je bil včasih pomemben železniški promet, leži izven dosega glavnih prometnih tokov, posledica tega neugodnega prometnega položaja je manjši interes za naložbe.

2.15. Varstvo okolja in infrastruktura

V zvezi z Dravskimi elektrarnami je bilo poudarjeno, da akumulacija elektrarn povzroča degradacijo okolja, zato bi bilo smiselno iskati nove zakonske rešitve tudi preko državnega sveta, saj gre za velik udarec celotnemu Podravju (prof. dr. Križman). Ker Dravske elektrarne ne plačujejo nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča, je Občina Starše ob primerno porabo (HE Zlatoličje). Država, ki pobere 40% dajatev Dravskih elektrarn, bi morala ta sredstva usmeriti nazaj na to območje za ureditev okoljskih vprašanj (Starše).

Na območju Občine Dol pri Ljubljani leži centralno skladišče RAO v Brinju, ki ima značaj vmesnega skladišča. Dane so bile obljube, da bo sprejet pravilnik, ki naj bi uredil vprašanje nadomestila za degradacijo okolja, vendar podzakonskega akta še ni, zato pa je lahko občina ob velik delež sredstev.

Župan Občine Muta je izpostavil kršenje predpisov o minimalnem pretoku reke Bistrice zaradi obratovanja HE Golica, kljub večkratnim pobudam (dogovor o odškodnini) tega problema še niso uspeli rešiti.

Državna agencija za tehnologijo, ki naj bi se ustanovila v Mariboru, bi bila za Podravje in njen gospodarski razvoj izjemnega pomena, saj se preko nje podeljuje veliko sredstev za razvojne projekte (prof. dr. Križman).

Izpostavljena je bila elektrifikacija Nanosa, ki ima podporo tudi v regijskem regionalnem programu, žal pa občina finančno ni sposobna izvesti tega projekta (Vipava).

Okoljski problemi zahtevajo, da kmetje s svojim poslovanjem zagotovijo čistilne naprave (problem pitne vode), nenazadnje morajo to zagotoviti tudi podjetja in obrtniki. Pri razreševanju tega vprašanja pa bi morala država postaviti pravila. V zvezi s problemom pitne vode v kmetijstvu je bilo tudi poudarjeno, da država daje namenska sredstva za reševanje tega problema, vendar pa noben kmet nima uporabnega dovoljenja za razliko od obrtnikov, ki morajo za opravljanje svoje dejavnosti pridobiti uporabno dovoljenje (Gornja Radgona).

Za občine predstavljajo obveznosti iz ekološkega dela, ki izhajajo iz predpristopne pogodbe z EU, preveliko obremenitev. V skladu z zakonodajo morajo v vseh večjih krajih zgraditi kanalizacijo do leta 2008 oziroma 2010, kar pa bo težko ob sedanjih finančnih virih. Občine, kjer ekološki problemi nastajajo in ostajajo, od ekoloških taks nimajo nič, saj gre denar v Ljubljano. Ni dovolj, da z državnega nivoja prisostvujejo le pri podpisu pogodb, ampak bi morala država ponuditi tudi finančno pomoč pri realiziranju zahtevanih projektov (Škofja Loka, Sežana).

V Žalcu so izpostavili problematiko v zvezi z izrabljenimi motornimi vozili. Čeprav lahko na podlagi nove zakonodaje lastnik avtomobila le-tega odjavi le, če predloži potrdilo o predaji vozila v razgradnjo, in pri nakupu oziroma registraciji avtomobila odvede del sredstev za predelavo in uničenje avtomobila, pa vzpostavljen sistem ne omogoča odstranitve starih bremen. Zato ostajajo stari avtomobili še vedno v breme lokalnih skupnosti. Na tem mestu velja opozoriti na odgovor Ministrstva za okolje, prostor in energijo na postavljeno vprašanje v zvezi s to problematiko. MOPE opozarja na uredbi objavljeni v Ur. l. RS, št. 13 in 18/03, ki vzpostavljata razmere glede ravnanja z izrabljenimi motornimi vozili ter financiranje tega ravnanja. Uredba o načinu, predmetu in pogojih opravljanja gospodarske javne službe ravnanja z izrabljenimi motornimi vozili je v bistvu koncesijski akt, ki je omogočil objavo javnega razpisa (v teku) za podelitev koncesij. Predvideva se, da bo 1.1.2004 operativni start s tremi do petimi koncesionariji. Od takrat naprej bo na osnovi 182. člena Zakona o varnosti cestnega prometa zagotovljen 100% zajem vseh nastalih izrabljenih motornih vozil in občine ne bodo s temi, na novo nastalimi izrabljenimi motornimi vozili, imele nikakršnih stroškov (ker se ne bodo več pojavljali). V letošnjem letu je država ponovno izvedla razpis za odstranitev starih bremen. Izvedba razpisa je bila zaupana podjetju WOLF iz Cankove. Ker je razpoložljivih sredstev samo za 4.000 takih vozil, seveda ne bo mogoče postoriti vsega. Občine, ki bodo v dogovoru z izvajalcem poskrbele za prevoz, bodo prioriteto obravnavane (do izrabe omenjene kvote). V preteklih letih je bila občina Žalec že vključena v podoben sistem.

V zvezi s HE Vrhovo na Savi je župan Radeč opozoril, da je leta 1994 vlada sprejela uredbo o podelitvi koncesije, ki pa ni bila nikoli realizirana. Občina Radeče je skušala doseči, da so Savske elektrarne kot investitorji dolžni plačati nadomestilo za stavbno zemljišče, vendar je pravdo izgubila. Posledica tega je, da morajo Savskim elektrarnam

vrniti 92 milijonov tolarjev (september 2000), od tega so plačali že okoli tretjino sredstev, vendar pa je dolg narasel zaradi obresti do zneska, ki je večji od primerne porabe. Občina tega dolga ne more pokriti niti s sredstvi koncesijske dajatve. Junija 2000 je bil sprejet zakon o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save, na njegovi podlagi pa bi morala vlada v roku šestih mesecev podeliti lastniku HE Vrholc koncesijo za energetske izkoriščanje Spodnje Save, v šestih mesecih pa bi moralo biti urejeno koncesijsko razmerje. Ministrstvo za gospodarstvo je izbralo novembra 2000 koncesionarja, pogodba, s katero se je operativno določilo, kolikšen delež pripada lokalni skupnosti, pa je bila sprejeta šele julija 2001. Na podpis pogodbe Občina Radeče sploh ni bila povabljena. Pristojno ministrstvo (vmes je področje energetike prešlo iz MG na MOPE) je Občini Radeče v zvezi z njenim dolgom do Savskih elektrarn dalo priporočilo, da ga porazdeli na daljše obdobje – nekaj deset let. Občina Radeče se je odločila tožiti državo.

V Rudniku urana Žirovski vrh se izvajajo zapiralna dela prepočasi, saj po dvanajstih letih niti pristojni minister ne ve, kako bi se zemljišča prenesla na lokalno skupnost (Gorenja vas – Poljane).

Izpostavljen je bil nekdanji dnevni kop rudnika rjavega premoga v Kočevju, saj ni bil zaprt na podlagi zakona. Na njegovem mestu je nastalo jezero, ki pa brez ustrezne infrastrukture ne more služiti turističnemu namenu (Kočevje).

Glede novega predloga zakona o TNP, od katerega so Bohinjci življenjsko odvisni, saj jim nudi okvire za bivanje, bohinjska županija meni, da s sprejemanjem zakona ne bi smeli hiteti, ampak je potreben temeljit premislek, da ga ne bo treba drugo leto zopet spreminjati.

Ker se v Občini Borovnica nahaja vodni vir za 25.000 ljudi, ki je zaščiten, imajo težave z gospodarskim razvojem, saj med drugim ne morejo zgraditi širše obrtne cone.

V Občini Žirovnica bodo pristopili k projektu čistilne naprave za zbiranje in čiščenje odpadnih voda. V primerjavi z državo je za koncesionarja višina obremenitve občana na enoto očiščenja odpadne vode večja.

Posamezne pomurske občine vlagajo sredstva v kanalizacijo, ki je stvar ozaveščenosti in predvsem finančne zmogljivosti. Problem s pitno vodo je zaradi vsakoletnih suš vedno večji problem, pri njegovem razreševanju pa bi morala sodelovati tudi država, saj je odgovorna za zagotovitev pitne vode (Murska Sobota).

Občina Cankova se je odločila za projekt ogrevanja z biomaso (delež obnovljivih virov energije v bruto domači porabi energije naj bi v letu 2010 predstavljal 12%, obvezen delež električne energije proizvedene iz OVE mora biti v povprečju v letu 2010 22%), za kar so prejeli pri ECO skladu kredit z ugodno obrestno mero, vendar Ministrstvo za okolje, prostor in energijo zaradi starih dolgov občine nasprotuje pridobitvi finančno ugodnega kredita. Občina bo realizirala projekt, vendar težje, če ne bodo dobili kredita ECO sklada.

V Žalcu menijo, da je ureditev problematike v zvezi s poplavljanjem Savinje nemogoča na občinski ravni.

Občina Vrhnika nima lastnega odlagališča odpadkov, kar predstavlja enega izmed največjih problemov, ki zahteva tudi širšo obravnavo. Vrhniški župan je še poudaril, da se vse vode stekajo na Vrhniko, zato pričakujejo v zvezi z varovanjem okolja pomoč.

V Rudniku Trbovlje – Hrastnik naj bi se pridobival premog za energetske potrebe do konca oktobra 2007, do vključno 2012 pa bi se zaključila zapiralna dela. Prizadevanja za podaljšanje zakona o postopnem zapiranju Rudnika Trbovlje – Hrastnik in razvojem prestrukturiranju regije, s čimer bi se omogočilo podaljšanje odkopavanja premoga za energetske potrebe za dve leti, izhajajo zgolj iz tega, da bi brez vsakršnih investicijskih vlaganj odkopali razpoložljive zaloge premoga, kar je tudi ekonomsko smotno tako z vidika podjetja kot splošnega družbenega interesa. S sprejetjem sprememb zakona bi podaljšali rok za zapiranje Rudnika do leta 2014 in pridobili čas za izvedbo programov za prestrukturiranje regije. Ko bo v zakonodajni postopek predložen predlog zakona, pričakujejo podporo državnega sveta. Sedaj sicer potekajo razgovori o prostoru za nov energetski objekt, vendar je vprašanje, kaj bo z rudarstvom. Občina Trbovlje v sodelovanju z Občino Hrastnik namerava vzpostaviti obrtno cono, s čimer bi pridobili prostor za investitorje. (Majes, Hrastnik, Trbovlje).

Šaleška dolina je bila že od nekdaj znana po energetskega potencialu, vendar so se razmere z liberalizacijo energetskega trga na tem področju zaostrele. Ko se bo na državni ravni obravnavalo področje energetike, bo moč oziroma vpliv državnega sveta dobrodošel in potreben (Šoštanj). Posledice premogovništva in energetike so za Šaleško dolino zelo negativni; energetske objekti bodo ostali, jezera in dolina je uničena, ljudje, ki bodo tu ostali, bodo morali živeti v uničenem okolju, ljudje so tudi »porinjeni« v hribe, vendar nimajo nobenega posebnega statusa. Slovenija brez Termoelektrarne Šoštanj ne more, saj zadovolji velik del domače potrebe po elektriki (povprečno tretjino energije v državi, v kriznih obdobjih pa pokriva preko polovico porabe), zato tudi ne moremo računati samo na tujo energijo (Šoštanj).

V Trbovljah menijo, da so se na energetskega področju pojavile največje težave takrat, ko se je z referendumsko odločitvijo zavrnila gradnja TET 3, v Velenju pa ugotavljajo, da se je v Sloveniji pojavil problem pomanjkanja energije in s tem energetske oskrbe, ko smo Hrvatom dali polovico proizvedene energije iz NEK.

V zvezi z zemljiškoknjižnim vpisom infrastrukture je bilo izpostavljeno, da bi za vpis vse infrastrukture Občina Cerklje porabila večino proračunskega denarja, zato bi morala država sprejeti zatečeno stanje (Cerklje). Dolgotrajni postopki v zvezi z zemljiškoknjižnimi izpisi (plomba) odganjajo potencialne investitorje (primer Peka v Trbovljah), zaradi nerešenih lastniških odnosov je posledično problematično pridobivanje gradbenih dovoljenj (Trbovlje).

V zvezi s prostorsko zakonodajo je župan Grosupljega opozoril na nadzorni sistem, saj inšpekcijske službe ne funkcionirajo in se ne odzivajo na probleme, ki nastajajo v prostoru. Zato se danes soočajo s problemom črnogradenj, kar je tudi posledica tega, da se država ni opredelila, kaj bo s prostorom. Še večji problem pa bo nastal ob vstopu v EU, ko bo gradbeni lobi ugotovil, da se pri nas lahko gradi tudi na travnikih. Čeprav so občine dolžne graditi šole, vrtce, knjižnice, pa jim država kljub družbenemu soglasju ne pomaga pridobiti prostor oziroma ne da soglasja. Istočasno pa država pričakuje od županov, da vodijo tako politiko, ki je v družbenem interesu. Občine lahko zaradi različnih tožb izgubijo veliko proračunskih sredstev (Grosuplje).

Izpostavljeno je bilo žičničarstvo, ki je v veliki finančni krizi. RTC Krvavec prodaja SKB banki in po mnenju župana Cerklje bi morali vplivati na banko, da proda svoj delež slovenskemu kupcu. Razume, da hoče prodajalec iztržiti čimveč sredstev, vendar se boji, da se načrtovana prodaja slovenskemu kupcu Unior Zreče ne bo izvedla. Posledično pa lahko to pomeni stečaj RTC Krvavec, ki ga pestijo velike finančne težave, ne zaradi slabega poslovanja, ampak naraslih obresti za najeti kredit pri SKB banki. Propad RTC Krvavec pa ne bo pomenil izgube samo za Cerklje, ampak za širše območje (Cerklje na Gorenjskem).

Z razvojem žižnic je povezan tudi nadaljnji razvoj zgornje Gorenjske, med drugim žičničarji pričakujejo 100% neposrednih sredstev za izdelavo razvojnega načrta, ker teh sredstev enostavno nimajo (Jesenice). Bohinjska županija je poudarila, da je za nadaljnji razvoj Bohinja ključnega pomena žičnica na Voglu, saj bi njeno zaprtje pomenilo za občino katastrofo. Dejala je še, da se ne smemo čuditi, da žičničarji pričakujejo 100% finančno pomoč, saj zaradi negativnega poslovanja nimajo druge možnosti. V zvezi z vzdrževanjem žižnic je kranjskogorski župan opozoril na možnost, da bi lastniki hotelskih hiš ustanovili konzorcij in odkupili žičnico od sedanjega lastnika.

Ena izmed najpomembnejših nalog na severnem Primorskem je zgraditev pretočne hidroelektrarne, ki pa predstavlja veliko investicijo (Nova Gorica).

V Občini Polzela namenjajo večino proračunskih sredstev v osnovno komunalno infrastrukturo (vodovod, kanalizacija), ki je za okolje izjemno pomembna, na drugi strani pa jim primanjkuje sredstev za investicije.

2.16. Kmetijstvo

Po mnenju župana Občine Žiri se slovenska vlada ne zaveda, da Slovenija z izjemo na kmetijskem področju na nobenem področju ni pripravljena za vstop v EU.

Pomurska regija je pretežno kmetijska, vendar če ne bo ponovne vzpostavitve agroživilskega kombinata za celotno

regijo, tudi ne bo nadaljnega razvoja na področju turizma, gospodarstva (Dobrovnik). V Pomurju je kmetijstvo osnovna dejavnost, vendar si bo treba priznati, da se vzpostavljajo novi odnosi. Kmetije postajajo vedno večje in po vzoru evropskih kmetov postajajo slovenski kmetje vedno bolj konkurenčni - obdelujejo večje površine (Gornja Radgona).

Kmetijsko gozdarska zbornica je mlada institucija in zato premalo vpeta v državni sistem, in kljub temu, da je večja od Obrtne zbornice Slovenije ali Gospodarske zbornice Slovenije, še premalo prepoznavna in uveljavljena. Institucije bi bilo treba opredeliti glede na njihove pristojnosti, saj se ugotavlja, da kmetje včasih ne vedo, kam se obrniti za rešitev določenega vprašanja (Kmetijsko-gozdarski zavod Novo mesto).

Za Savinjsko regijo predstavljajo problemi hmeljarjev veliko razvojno težavo, saj kmetje s krediti plačujejo kredite, posledično pa to pomeni propadanje kmetij. Pred leti je prišlo do razpada Hmezada, ki so ga s pomočjo države (finančna pomoč) kupili hmeljarji, pri tem pa je prišlo do razkoraka. V resnici so namreč kupci zadruga, ki so brez soglasja ustanovile organizacijo proizvajalcev hmelja, ob kateri obstaja še organizacija proizvajalcev hmelja, ki je potrjena s strani hmeljarjev in MKGP. Ker gre za dve organizaciji, ki se podvajata, se je večina hmeljarjev odločila za enovito organizacijo proizvajalcev hmelja, saj je nesmiselno, da sta za 180 hmeljarjev v Sloveniji dve organizaciji. Opozorjeno je tudi bilo, da imajo hmeljarji lastna zemljišča in hmeljišča v najemu, s katerimi upravlja delniška družba. Hmeljarji kot kmetje lahko kandidirajo za sredstva na javnih razpisih samo na osnovi lastnih površin, kot proizvajalci, združeni v Hmezad kmetijstvo, pa ne morejo. V zvezi s problematiko hmeljarjev je bil izpostavljen Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije (IHPS), ki je bil ustanovljen na pobudo hmeljarjev z namenom, da jim bo nudil strokovno in svetovalno pomoč. V zadnjem času se skuša specialistično svetovalno službo IHPS, v okviru katere delujejo trije svetovalci, predstaviti na Kmetijsko gozdarski zavod Celje, katerega ustanovitelj je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, ker naj bi vsi kmetijski svetovalci spadali pod okrilje KGZS. To delo ne opravljajo samo ti trije delavci, temveč se vsak od 54 zaposlenih srečuje s to posvetovalno službo. Ocene so, da bo izguba treh delovnih mest na IHPS pomenila veliko izgubo na področju hmeljarstva, ki je že tako v veliki krizi, in se bo stanje samo še poslabšalo. Nenazadnje pa pridelovalci hmelja, zaradi katerih je bil inštitut ustanovljen, podpirajo delovanje njihove specialistične svetovalne službe (Žalec, Vovk Petrovski, IHPS).

Ker Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ukinja sredstva za svetovalce kmetom, naj bi se ta naloga delno prenesla na občine (Moravče).

Belokranjska je izrazito ruralno območje, ki se sooča s problemom zaraščanja in praznjenja vasi. Več kot tri četrtine območja je pokritega z gozdom, kmetijske površine pa so v glavnem neprimerne za obdelovanje. Belokranjci so bili že od nekdaj bolj navezani na vinogradništvo. Na njihovem območju kmetov praktično ni več, saj nimajo ekonomskih pogojev za kmetovanje. Samo okoli deset kmetij se lahko pohvali s presežki (Semič).

Z gozdovi, ki so v državni lasti, gospodari Sklad kmetijskih zemljišč Republike Slovenije. Gozdovi so na Kočevskem vir naravnega bogastva, ki pa se v občino vrača le v obliki vlaganj v gozdove, to pa za občino ne predstavlja razvojnih spodbud, ker se sredstva stekajo v sklad. V zvezi s tem je bilo opozorjeno, da so občine v skladu z zakonom o Skladu kmetijskih zemljišč RS postale lastnice nezazidanih stavbnih zemljišč, vendar morajo za to, da dobijo ta zemljišča v last, podpisati ogromno pogodb, predvsem pa brez sklada ni možen vpis v zemljiško knjigo. V Loški dolini je več kot 80% površine poraščene z gozdom, ki pa je v državni lasti. S tem državnim premoženjem gospodari Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, ki pa občini, ki se srečuje z velikimi obremenitvami, med drugim ves transport poteka po lokalnih cestah, ne dodeljuje koncesij. Pri podeljevanju koncesij bi morala imeti država v ospredju tudi območje, kjer se ustvarja prihodek, in poskrbeti, da del prihodkov ostane v prostoru. Ko bo uveden davek na nepremičnine, bo podeželje zelo prizadeto, saj bodo cene nepremičnin v tem prostoru podcenjene (Kočevje, Loška dolina).

V zvezi z zakonom o kmetijskih zemljiščih, ki je bil spremenjen in dopolnjen 8. 4. 2003 (Ur.l. RS, št. 36/2003), je županja Izole opozorila, da ni potrebe po sprejemanju odločilnega veta, vendar pa razmišljajo o vložitvi ustavne pritožbe, saj lokalne skupnosti ne morejo več uveljavljati predkupne pravice v prometu s kmetijskimi zemljišči. V obdobju pravne praznine se je v Izoli zgodil primer prodaje zaščitene kmetije. Prodajanje v večjem obsegu kmetijskih zemljišč na obrobju zazidljivih območij kaže na trend izsiljenega širjenja zazidljivega območja ali na trend črnih

gradenj. Poudarila je, da je treba dati prednost tistim, ki bodo obdelovali kmetijska zemljišča. Pričakuje pomoč državnega sveta pri pripravi in vložitvi predloga za spremembe letos sprejetega zakona ali pri sprožitvi ustavne pritožbe.

Na območju SV Slovenije so kmetje pred propadom, ker so v preteklosti sledili napotkom strokovnih kmetijskih služb in razširili obseg proizvodnje, zato pa so morali najeti posojila, ki pa jih sedaj zaradi slabih rezultatov ne morejo odplačevati (na področju priraje živine cena ne pokriva stroškov). Vinogradništvo je tudi v veliki krizi, zato bi bil potreben poseben pristop pri reševanju tega problema, saj bo ob vstopu Slovenije v EU to področje zašlo v še večjo krizo. Občina Šentilj in Občina Pesnica sta hriboviti in s tem upravičeni do večjih subvencij, vendar sta na podlagi vladne uredbe uvrščeni v drugo območje, zato bosta še bolj prizadeti z vstopom v EU, ker bosta upravičeni do manjših izplačil, saj bodo le-ta imela podlago v subvencijah iz obdobja zadnjih dveh let (Šentilj).

V Občini Naklo imajo problem s pobiranjem mleka po vaseh, saj so se v Ljubljanskih mlekarnah odločili za zmanjšanje števila njihovih prevoznikov, zato pa pobirajo mleko z večjimi cisternami. Zaradi takega načina pobiranja mleka bi morali razširiti in obnoviti ceste, ki jih cisterne uničujejo, zato pa potrebujejo dodatna finančna sredstva. Župan je apeliral, da se organizira skupen sestanek gorenjskih županov s predstavniki Ljubljanskih mlekarn, da bi rešili ta problem.

2.17. Turizem

Za Kozjansko so projekti na področju turizma izjemnega pomena in velika priložnost za razvoj. Kozjanski park predstavlja priložnost za razvoj (dodatna sredstva), hkrati pa pomeni ohranjanje krajine, kulture in s tem kvaliteto življenja. V zvezi z načrtovano razširitvijo Kozjanskega parka je bilo poudarjeno, da je treba ljudi seznaniti z vsemi prednostmi, ki jih lahko prinese razširitev parka, saj bodo v nasprotnem primeru ljudje proti tej ideji (Šentjur, Kozje, Vovk Petrovski).

Obstoječi zakon o pospeševanju turizma ne funkcionira, saj morajo občine same skrbeti za področje turizma. To pomeni, da morajo same financirati vrsto turističnih aktivnosti, med drugim izgradnjo vinske ceste (Rogaška Slatina).

Ukinitev Ministrstva za malo gospodarstvo in turizem pomeni manjše možnosti za turistični razvoj, poleg tega je država prepustila urejanje turistične panoge občinam (Vovk Petrovski).

Gornja Radgona leži med turistično razvitimi Radenci in Avstrijo, in ker nimajo razvitega turizma, skušajo to področje okrepiti. Pomurci imajo probleme pri sofinanciranju projektov na področju turizma, ki je edina sorazmerno zdrava panoga v regiji, ki daje možnosti za zaposlovanje. Problem je v tem, da za ista sredstva na javnih razpisih konkurira vsa Slovenija, čeprav imajo druge regije v primerjavi s Pomurjem tudi druge resurse in možnosti za razvoj. Zato bi morale biti več sredstev za projekte na področju turizma namenjenih Pomurju. Po vseh kazalcih je Pomurje najbolj zaostalo območje in če ne bo večjih spodbud na področju turizma, se v tem prostoru lahko zgodi katastrofa (Gornja Radgona, Moravske Toplice).

Jezersko je lep kraj, vendar zaradi oddaljenosti ni zanimiv za vlagatelje (Hotel Kazina), odmaknjenost pa je povezana tako s transportom gradbenega materiala, ki je bistveno dražji kot drugod, kot krizo v turizmu. Istočasno pa ti kraji ne prenesejo velikih gradenj.

V **Strategiji slovenskega turizma 2002-2006** so med drugim opredeljene turistične destinacije na Krasu, slovenski Obali, Pohorju in Mariboru z okolico ter na območju Julijskih Alp. V njem je omenjeno, da turistično območje Julijske Alpe povezuje turistično ponudbo štirih razvitih turističnih krajev, in sicer Bled, Bohinj, Kranjska Gora in Bovec z dolino Soče, medtem ko Kamniško-savinjsko območje ni omenjeno, kar je za te kraje slabo. Pričakuje se, da bo državni svet opozoril na to problematiko (Preddvor).

V Občini Kranjska Gora se soočajo s problemom zapiranja hotelov in namenjanju teh prostorov v druge dejavnosti,

kar lahko povzroči tudi izgubo statusa turističnega kraja. Na Bledu pa so v preteklosti z državnimi sredstvi reševali socialne probleme, medtem pa je hotelska infrastruktura propadala. Šele danes se srečujejo z lastninjenjem hotelov, predvsem manjših. Država je ves čas obljubljala pomoč, vendar so morali sami, čeprav finančno niso sposobni, reševati problematiko infrastrukture. Če zagotovijo komunalno infrastrukturo, bodo naredili vse za turistični in gospodarski razvoj. Na Bledu ni možno imeti smučarskega centra oziroma razvijati smučarskega turizma, ampak se je treba odločiti med smučiščem za zahtevne goste ali za otroke.

Severnoprimorske občine so svoje aktivnosti usmerile v razvoj turizma, ki pa zahteva veliko sredstev, zato je potrebna pomoč države prek razvojnih programov (Cerkno). Bovec je bil v preteklosti znana turistična destinacija, kar pa danes ne velja več. Problem je tudi v tem, da lastniki hotelov nimajo razvojne vizije. Edina rešitev za sistemsko ureditev prihodnjega razvoja je v dolgoročnih finančnih spodbudah, ki bi privabile dodaten kapital (Bovec).

V Kopru so zastavili na gospodarskem področju ambiciozne cilje, poleg tega pa je velik poudarek na razvoju navtičnega, športnega in nakupovalnega turizma. Izola in Koper sta glede števila turističnih zmožljivosti (nočitve) izenačena, vendar pa je v prvi delež turizma v BDP večji. Piran, Izola in Koper tesno sodelujejo na področju razvoja turizma, med drugim so skupaj uredili in obeležili peš pot Parenzana, ki poteka po nekdanji železniški progi Poreč - Trst, v letošnjem letu pa načrtujejo večje sodelovanje s kraškim območjem (Koper, Izola).

S projektom **“Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine”**, ki je postal pilotni projekt za razvoj turizma na podeželju, se želi revitalizirati podeželski in obmejni prostor ob slovensko-hrvaški meji. Turizem predstavlja eno najpomembnejših gospodarskih področij, ki vpliva na celoten razvoj regije JV Slovenija, predvsem pa se tukaj vrti veliko sredstev in daje nova delovna mesta (OGZ Novo mesto).

V zvezi s turističnimi conami je bilo izpostavljeno, da jih bo treba definirati, saj EU zahteva 100% kontrolo gibanja v obmejnem pasu, več pozornosti je treba nameniti odnosom med prebivalci in policijo, ki nadzira obmejni pas. Vzpostavitev schengenske meje bo zavrla čolnarjenje po Kolpi kot turistično ponudbo (Črnomelj, Semič).

Župan Semiča je povedal da je **smučarsko-rekreacijski center Rog Črmošnjice** v lasti sedmih občin, večinski delež pa ima Krka d.d. Novo mesto. Na Krko d.d. Novo mesto so naslovili pobudo za ureditev gostinskih objektov in sprejetje strategije o povezavi tega smučišča z Dolenjskimi Toplicami, vendar z njihove strani še ni bilo odziva.

Občina Kočevje je pristopila k izdelavi turističnega območja, s katerim želijo po vzpostavitvi schengenske meje olajšati prehajanje slovensko-hrvaške meje. Pričakuje, da obmejna lega občine ne bo predstavljala ovire, temveč dodatno spodbudo za razvoj občine (dodatna vlaganja v infrastrukturo in razvoj gospodarstva).

Izpostavljen je bil **problem Kobilarne Lipice**, ki ji država ne prizna statusa kulturnega spomenika, hkrati pa ne odobri razširitve turističnih dejavnosti v širši okolici. Podobna situacija je v Regijskem parku Snežnik (problem nočitvenih kapacitet), kjer ni možno nič razvijati (Ilirska Bistrica). V Sežani menijo, da bi morala biti Kobilarna Lipica na Krasu in okolici generator turističnega razvoja. Občina Sežana z izjemo preko enega člana v svetu nima stikov s Kobilarno Lipica, niti nima zadostnih informacij. Kobilarna Lipica bi lahko bila kulturni spomenik, vendar bi morala država okolico spremeniti v zazidalno območje, ki bo omogočilo nadaljnji razvoj. Kobilarna Lipica spada v pristojnost večjega števila ministrstev (MG, MKGP, MK, MOPE), ki imajo različne interese, zato bi moralo prevzeti vlogo njenega skrbnika le eno ministrstvo. Glede na to, da se promovira v gospodarstvu grozdenje (povezovanje podjetij), bi ga lahko izvajali tudi na ministrstvih, ki bi tako nastopala bolj enotno.

V Kobilarni Lipica menijo, da je kategorija turizma kot gospodarske dejavnosti za Slovenijo v prihodnje ena največjih priložnosti. V Strategiji slovenskega turizma 2002-2006, ki predstavlja strateški dokument slovenskega turističnega gospodarstva, je vloga Kobilarne Lipica razumljena kot generator turističnega razvoja na tem območju, na drugi strani pa je treba to območje šele razvijati. Z vidika razvoja Lipice so v Kobilarni usmerjeni v varovanje in nadaljnji razvoj tega kulturnega spomenika, na njegovem območju pa so tudi turistične vsebine. Lipica je v turističnem smislu izjemen potencial, vendar samo toliko časa, dokler je kulturni spomenik, saj v nasprotnem primeru ni več zanimiva. Obstaja veliko programov za turistični razvoj Lipice, medtem ko programov za razvoj okoliških krajev oziroma manjših turističnih enot (npr. Lokev, ki je zgodovinsko povezana z Lipico) ni. Golf je sicer dejavnost, ki je

združljiva z osnovno dejavnostjo Kobilarne Lipica, vendar je tudi konkurenčna. Lipica nikoli ni razvila hotelske, gostinske dejavnosti in drugih turističnih vsebin, zato ima kot kulturni spomenik velike težave. Vlada RS ne izpolnjuje svojih zadolžitve, saj se ne izvajajo temeljne določbe zakona o Kobilarni Lipica. Vlada bi morala namreč v roku enega leta po uveljavitvi zakona sprejeti prostorski izvedbeni načrt za zavarovano območje Kobilarne Lipica, kar pa v nekaj letih (zakon sprejet 1996) ni storila. Program varstva in razvoja celotnega zavarovanega območja ter njegovih posameznih delov je sprejela po dolgem času, vendar ga ne izvaja.

Predstavnika Kobilarne Lipica sta apelirala, da bi v državnem svetu ponovno odprli razpravo o nacionalnem in regionalnem pomenu Kobilarne Lipica v razvojnem in turističnem smislu. Mnenja o razvoju Kobilarne Lipica so zelo nasprotujoča si, zato bi bila širša razprava potrebna. S tem bi Vlada RS kot ustanoviteljica (izvršuje ustanoviteljske pravice in obveznosti) pridobila dodatna strokovna mnenja in hkrati ugotovila, kaj Slovencem Kobilarna Lipica pomeni, na podlagi razprave bi se lažje odločali o njeni nadaljnji usodi. Poleg tega bi z razpravo pripomogli k operativnemu izvajanju zakonskih določb.

2.18. Schengenska meja in drugi obmejni problemi

V zvezi z vzpostavitvijo schengenske meje med Slovenijo in Hrvaško je predsednik državnega sveta dal pobudo za srečanje županov obmejnih občin s pristojnimi na Ministrstvu za notranje zadeve, vendar je dobil zagotovilo, da imajo v ta namen organizirana posebna srečanja z župani, kjer dobijo vse potrebne informacije. Tako v Semiču kot v Rogatcu so pojasnili, da so župani in občine seznanjeni z uvajanjem schengenskega režima, med drugim je Ministrstvo za notranje zadeve pripravilo posebno zloženko o uvajanju schengenske meje, vendar pa občani nimajo dovolj informacij. Pričakujejo več pomoči od države, predvsem informacije in finančna sredstva za infrastrukturo - ceste, komunalna infrastruktura, javna razsvetljava. Poleg tega želijo belokranjski župani poseben sestanek s podkomisijo v okviru Stalne mešane komisije, saj ima vsaka obmejna regija specifične probleme, ki jih je treba posebej reševati (Rogatec, Semič). V Rogaški Slatini so opozorili, da je glede schengenske meje vse prepuščeno stihiji. V praksi se namreč dogaja, da komandir policijske postaje pokliče na občino in sprašuje, ali se bo v občini gradila policijska postaja. Med drugim se je tudi zgodilo, da so v Občini Rogaška Slatina prejeli klic iz ministrstva za gospodarstvo, kjer so želeli vedeti, kaj je treba ob meji s Hrvaško zgraditi, ker so namreč ostala evropska sredstva, ki jih je treba porabiti. Ministrstva bi morala glede na dogajanja v praksi konkretizirati predvidene projekte.

Zaradi vzpostavitve schengenske meje s Hrvaško in posledično spremenjenim načinom prehoda na meji z Avstrijo in Italijo je potrebna reorganizacija carinske službe in policije, ki bo imela vpliv tudi na zgornjem Gorenjskem. V zvezi z reorganizacijo carinske službe na Gorenjskem in na sploh v Sloveniji je bilo poudarjeno, da je potreben regionalni pristop, predvsem pa je treba to vprašanje reševati v okviru ekonomske učinkovitosti (Jesenice).

Meja (predvsem maloobmejni prehodi) z Italijo je preživela, saj ne služi ljudem, ki živijo v tem okolju. Ljudje so prepričani, da gredo čez maloobmejni prehod kadarkoli hočejo, vendar to ni tako, saj prehod ni vedno odprt (Miren – Kostanjevica).

Država nima izdelane strategije o tem, kaj bo naredila na obmejnem območju po vstopu v EU, na drugi strani pa italijanska obmejna območja dobivajo veliko spodbud. Zaradi tega morajo občine lobirati po posameznih ministrstvih (Kanal ob Soči). Na stičišču dveh kultur in različno močnih gospodarstev se lahko vzpostavi pozitivna konkurenca, vendar bo gospodarsko šibko in obmejno območje v neugodnem položaju, če ne bo ekonomsko okrepljeno. Ker gre za občutljivo območje, se po vstopu v EU ne sme zgoditi, da bi se prekinila povezava z Ljubljano (Kobarid).

Glede na schengenski sporazum morajo v Občini Loški Potok pripraviti spremembo prostorskega ureditvenega plana občine in do oktobra zgraditi mejni prehod, vendar v proračunu za to nimajo predvidenih sredstev. Čeprav so upravne enote pristojne za izdajanje soglasij za prehajanje meje, pa pošiljajo ljudi na občino, ki s tem nimajo nobene zveze (Loški Potok).

Zaradi obmejne lege belokranjskih občin se le-te soočajo z vsakodnevno migracijo 1000 ljudi/dan, kar je skoraj toliko kot v preostalih slovenskih obmejnih območjih. V zvezi s tem je bil izpostavljen problem nadzora policijskih

enot, ki dokazujejo, da je "uniforma" močna, saj se prebivalcem zaradi obmejnega statusa občine pravice gibanja omejene, medtem pa niso navajeni takega nadzorovanja. Med drugim se kmetje soočajo z veliki problemi, saj imajo na hrvaški strani njive in vinograde. Čez mejo lahko vozijo grozdje, vina pa le dva litra na dan. Čeprav gre za majhne zadeve, so za prebivalce občutljive in velikega pomena. V zvezi z vzpostavitvijo schengenske meje je bilo izpostavljeno čolnarjenje in pohodništvo, saj gre za aktivnosti, ki se odvijata na obeh straneh meje. Ker meja še ni točno definirana, niti niso zgrajeni mejni prehodi, se prebivalci pri prehajanju meje vsakodnevno srečujejo s težavami. Med drugim so dobili maloobmejne karte, ki pa še ne veljajo. Poleg tega niso navajeni na predvideni režim, ki bo zelo posegel v njihov dosedanja način življenja. Zaradi specifičnih problemov, s katerimi se srečujejo obmejne občine, bi bila potrebna temeljna analiza obmejnih občin. Predvsem v tekstilnih podjetjih je zaposlenih veliko hrvaških delavcev, ki pri nas zaslužijo bistveno več kot na Hrvaškem in ki bodo v primeru odpuščanja delavcev prvi, ki bodo odpuščeni. Čeprav imajo s sosednjo Hrvaško vzpostavljene dobre odnose, pa se bojijo, kaj se bo zgodilo v tem primeru, saj gre za zelo občutljivo zadevo. Zaostrovanje odnosov na državni ravni se pozna tudi v medobčinskih odnosih. Slovenski čolnarji, lovci, gasilci so pobrateni s hrvaškimi, vendar so današnji odnosi v primerjavi izpred nekaj let bistveno drugačni (Semič, Metlika).

2.19. Romska problematika

V zvezi z Romi je župan Semiča opozoril, da jim je država dala dvojne državljske pravice in dvojno volilno pravico. V občinah, kjer prebivajo avtohtone romske skupnosti, mora biti vsaj en predstavnik romske skupnosti član občinskega sveta. Država je tista, ki bi morala poskrbeti za njihov socialni in gospodarski status. Za njihovo občino predstavljajo romske družine veliko finančno obremenitev, saj gre za številčno velike družine, katerih člani skoraj niso zaposleni. Tako imajo v Semiču primer dvanajstčlanske družine, za katero mora občina zagotoviti okoli 500.000 sit mesečno (Semič)

Župan Sodražice je opozoril, da so Romi, ki se naseljujejo na novo, v primerjavi z ostalimi občani v privilegiranem položaju.

2.20. Reorganizacija carinske službe

Direktor Carinskega urada Jesenice je predstavil priprave v zvezi z umikom carinske službe z meje z Italijo in Avstrijo, kar se bo zgodilo s polnopravnim članstvom Slovenije v EU. Z reorganizacijo carinske službe se bo v naslednjih letih premestilo okoli 800 zaposlenih, največ na mejo z Republiko Hrvaško, kjer bo treba vzpostaviti schengensko mejo in carinsko službo. S tem pa je povezana socialna problematika, saj bo po reorganizaciji v carini okoli 450 ljudi preveč. V Brežicah se bo formiral nov carinski urad, saj je Ljubljana preveč oddaljena za normalno vodenje te dejavnosti. Na carinsko službo je vezano tudi gospodarstvo, saj je celoten gospodarski utrip Gorenjske povezan z mejo. S 1. 5. 2004 na MMP Rateče, Korensko sedlo, Ljubelj, Jezersko in ŽP Jesenice ne bo več carinikov, deset pa jih bo po sedanjih predvidevanjih ostalo na MMP Karavanke. Po tem datumu bo prehajanje blaga iz območja EU oproščeno carine, le za blago izven EU bo še potrebno blagovno carinjenje.

Na CU Jesenice (območje Gorenjske) je bilo 1. maja 2003 200 zaposlenih, eno leto kasneje jih bo še 56, zato bo treba za presežek delavcev poiskati do 1. 5. 2004 ustrezne rešitve v okviru dogovarjanj z drugimi državnimi organi, predvsem Ministrstvom za notranje zadeve, Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvom za promet, Ministrstvom za obrambo, Ministrstvom za okolje, prostor in energijo. Za zaposlene z višjo ali visoko izobrazbo ne bo problemov, saj bodo lažje dobili delo tudi v drugih državnih ustanovah, večji problem pa predstavljajo zaposleni s srednješolsko izobrazbo in starejši, ki jih bo težje prezaposliti oziroma bo edina možna zaposlitev na meji z Republiko Hrvaško. Opozorjeno je bilo, da so druge evropske države, ki so se srečale s podobno problematiko, to vprašanje reševale s socialnimi programi in državnih uradnikov niso "vrgli na cesto", pri nas pa smo na socialnem področju še premalo naredili. Osnovni problem je, da je bilo v carinski službi in nasploh v državni upravi prisotno stališče, da gre za stalno službo z zagotovljeno plačo, zato se pričakuje, da se pri prestrukturiranju carinske službe na to ne bo pozabilo. K težavnosti problema prispeva tudi dejstvo, da se doslej državna uprava ni soočala z reševanjem vprašanja presežnih delavcev v takem obsegu,

zato prakse na tem področju ni. Sama carina ne more izvesti vseh sprememb, zato se pričakuje sodelovanje tudi drugih državnih ustanov, ko bo treba pripraviti zakonodaje za izvedbo celotne reorganizacije službe.

Pomembno pa je tudi vprašanje, kaj z objekti na mejnih prehodih, saj se bodo cariniki umaknili 1. 5. 2004 z vseh objektov na meji, policija pa bo ostala do leta 2006/2007. Največji problem predstavljajo objekti na mejnem prehodu Karavanke, ki obsegajo veliko površino, predvsem pa gre za objekte z močno infrastrukturo, ki bi bili primerni za druge dejavnosti. Potreben bi bil dogovor o uporabi teh objektov za druge namene do leta 2006/2007. Nekatere dejavnosti bi bilo treba pritegniti na Jesenice, saj je meja z Avstrijo primerna točka za skladiščenje in transport na Bližnji vzhod in Balkan, nenazadnje pa so že zagotovljena skladišča, parkirišča, računalniška tehnologija. Na ta način bi se na Jesenicah obdržala špedicija in carinska uprava.

Gorenjska je v okviru carinske službe razdeljena na CU Jesenice in CU Ljubljana, v Kranju pa se pokriva tudi ljubljansko območje. Ljubljanski carinski urad upravlja z 2/3 blagovnega prometa, kar pa pomeni velik obseg in posledično manj kvalitetno in slabše nadzorovano delo. Zato razmišljajo, da bi bila carinska uprava podobno organizirana kot policijska ali davčna uprava: policijska in davčna uprava Kranj pokrivata celotno območje Gorenjske, z enoto na Jesenicah pa bi lahko zagovarjali decentralizacijo državnih služb in s tem obdržali delovna mesta na območjih, kjer živijo (Carinski urad Jesenice).

ZAKLJUČEK

Posveti so pokazali, da ima državni svet kot korektivni organ in kot predstavnik različnih interesov pomembno mesto v parlamentarnem demokratičnem sistemu. Po mnenju županov in drugih predstavnikov občin ter nosilcev gospodarskega in regionalnega razvoja je državni svet primeren prostor za razreševanje problemov, s katerimi se srečujejo v lokalnih skupnostih. Zato bi bilo treba nadaljevati s prakso posvetovanj, tako s širše zastavljenimi kot z ožje opredeljenimi temami. Čeprav državni svet ne sprejema končnih odločitev, lahko z dobrimi odnosi s ključnimi oblikovalci politik in svojimi mnenji vpliva na odločitve, ki se sprejemajo v državnem zboru. Nenazadnje lahko državni svet oziroma državne svetnice in državni svetniki uspešno delujejo kot lobisti, saj se mnogo problemov razreši tudi na neformalnih srečanjih.

Državni svet ima povezovalno vlogo med različnimi interesi, ki se pojavljajo v lokalnih skupnostih. Glede na večkrat izražena pričakovanja, da bo državni svet nudil pomoč pri razreševanju problemov v lokalnih skupnostih, je naloga državnih svetnic in svetnikov, da iz svojih okolij prenašajo probleme v državni svet. Zato so svetniške pisarne, ki so jih odprli državni svetniki, kateri v državnem svetu zastopajo lokalne interese, še toliko bolj pomembne, saj je le z vzpostavitvijo neposrednih stikov omogočen prenos predlogov v državni svet.

Eno izmed pomembnih orodij državnih svetnikov je institut postavljanja vprašanj in pobud izvršilni veji oblasti, ki je odgovorna za izvajanje politik, ki jih določa zakonodajalec. Temu institutu morajo državni svetniki dati še večji poudarek. Ministrstva se tega zavedajo – razen nekaterih izjem – zato praksa kaže, da se lahko marsikateri problem lahko razreši po tej poti. Opaža se tudi, da se včasih na državni ravni niti ne zavedajo problemov, ki obstajajo na lokalnem nivoju. Od intenzivnosti uporabe tega instituta je odvisna tudi vsebina dela državnega sveta, saj imajo pobude in vprašanja veliko vlogo v procesu sooblikovanja zakonodaje. Zato lahko državni svet v okviru svojih pristojnosti in predpisov, ki opredeljujejo njegovo delo, ob aktivnostih državnih svetnikov pomembno vpliva na sprejemanje kvalitetnejše zakonodaje.

Državni svetniki pričakujejo – zato so pristali na kandidacijo - da jih bodo župani in drugi nosilci razvoja v občinah opozarjali na probleme in podajali iniciative za njihovo razreševanje, saj bodo le tako uspešno in učinkovito opravljali svojo funkcijo in opozarjali na pomanjkljivosti zakonodaje.

I.

Vsi realizirani posveti so pokazali, da je državni svet, ki ga sestavlja pet interesnih skupin, od katerih je interesna skupina lokalnih interesov z dvaindvajsetimi predstavniki največja, pravo mesto za razpravljanje o procesu

regionalizacije Slovenije in s tem decentralizacije, ki je eno izmed najpomembnejših načel Evropske listine lokalne samouprave. Glede na večkrat izpostavljena razmišljanja, da mora biti državni svet še posebej aktiven ob obravnavi zakonodaje s področja lokalne samouprave, regionalizacije in regionalnega razvoja, je bila odločitev, da Ministrstvu za notranje zadeve kot nosilcu projekta regionalizacije Slovenije poda pobudo, da ga aktivno vključi v projekt regionalizacije Slovenije, potrebna in prava. To pa je tudi za državni svet priložnost, da se uveljavi kot nepogrešljiv element državnega sistema in da predstavlja lokalne interese in interese civilne družbe na nivoju zakonodajnega postopka in na nivoju njihovega uveljavljanja v praksi.

Razpravljavci so na posvetih poudarjali, da je ustanovitev pokrajin nujno potrebna, predvsem z vidika sedanjega neenakomernega regionalnega razvoja, z vidika obmejnih občin pa zaradi močnih pokrajin v sosednji Italiji in Avstriji. Tako na posvetih kot v pobudi državnega sveta je bilo izpostavljeno, da mora regionalizacija Slovenije potekati v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi in nosilci gospodarskega razvoja in v skladu z demokratičnimi načeli Evropske listine lokalne samouprave, saj bodo bodoče pokrajine le tako zaživele. Ob vzpostavitvi druge ravni lokalne samouprave občine ne smejo izgubiti svoje razvojne vloge, ampak morajo imeti možnost, da bodo poleg predstavnikov gospodarstva soodločale v oblastnih strukturah pokrajine.

V lokalnih skupnostih pričakujejo, da bodo rešitve, ki jih bo prinesla regionalizacija, racionalne in bodo omogočale skladen regionalni razvoj in da uvajanje pokrajin ne bo imelo za njih negativnih finančnih posledic. Za izvajanje pokrajinskih nalog je nujno zagotoviti finančna sredstva, saj se bodo v nasprotnem primeru tudi pokrajine soočale s problemom investicijske moči in s tem z manjšimi možnostmi za nadaljnji razvoj. Veliko županov je prepričanih, da bi morale biti razprave usmerjene najprej v iskanje rešitev o vsebini, torej pristojnostih pokrajin, in šele potem rešiti vprašanje njihovega števila. Potreben je resen pristop k oblikovanju pogojev za ustanovitev pokrajin, med katerimi je najbolj pomemben gospodarsko razvojni potencial, saj drugače pokrajine ne bodo učinkovite in tudi ne bodo sposobne črpati sredstev iz evropskih strukturnih skladov in delovati kot partner v čezmejnem regionalnem sodelovanju. Na drugi strani je treba pri uvajanju pokrajin upoštevati tudi geografske, zgodovinske in sociološke povezanosti prebivalcev ter specifične probleme posameznih območij, saj bi se lahko nekatera območja izgubila v večjih pokrajinah, če jih ne bi obravnavali posebej. Prav tako je bilo na posvetih večkrat izraženo prepričanje, da bi drobljenje lahko povzročilo zmanjšanje gospodarske moči posameznih območij, s čimer bi postale pokrajine neučinkovite v odnosu do regij sosednjih držav.

Na posvetih so bila izražena pričakovanja, da se bo državni svet aktivno vključil tudi v postopek spreminjanja ustave, ki se nanaša na ustanavljanje pokrajin. Čeprav državni svet v skladu z ustavo nima možnosti, da bi neposredno sodeloval pri spreminjanju ustave, lahko s svojimi aktivnostmi in stališči pripomore k sprejetju boljših rešitev v zvezi s pokrajinami. V skladu z razmišljanji v posameznih okoljih mora državni svet pri obravnavi projekta ustanavljanja pokrajin v največji možni meri upoštevati tako zmožnosti posameznih območij za samostojno nastopanje na regionalnem nivoju kot zaokroženost območij ter problematiko in specifikke posameznih območij, ki jih ločijo od drugih okolij. Iskanje in sprejetje konsenza, ki nam bo omogočil nadaljnji skladen regionalni razvoj, je še posebej pomembno, ker so vladna izhodišča v nasprotju z nekaterimi stališči na terenu.

Razpravljavci so posebej izpostavili, da pričakujejo podporo državnega sveta pri ustanavljanju pokrajine Koroške in Zasavja ter Pomurja.

Velik poudarek je bil dan tudi reorganizaciji državne uprave, s katero se po mnenju večine centralizacija krepi, s tem pa se decentralizacija, ki je cilj reorganizacije državne uprave, še bolj odmika. S sedanjo prakso ukinjanja izpostav državnih organov (npr. geodetska uprava, davčna uprava) se otežuje življenje gospodarstvenikom, kmetom, obrtnikom in drugim državljanom, saj se storitve državne uprave samo še bolj odmikajo. Še večji problem predstavlja ukinjanje delovnih mest, zato prebivalci odhajajo drugam, to pa pomeni odliv intelektualnega potenciala in še slabšo podobo okolja. Nekateri so opozarjali, da bi morali najprej ugotoviti naravna gravitacijska območja in upoštevati dejanske razmere na terenu, predvsem pa zagotoviti državljanom enak dostop do storitev državne uprave. Temeljna naloga reforme državne uprave bi morala biti primerna in pregledna organiziranost, predvsem pa premišljena, saj jo bo treba tudi plačati. Smiselna bi bila povezava državnih organov na zaključenem območju, npr. teritoriju sedanjih upravnih enot. Poleg tega bi morale biti državne institucije bolj povezane, saj so npr. delovni časi teh institucij različni. Ker je regionalizacija zelo povezana z reorganizacijo državne uprave, se morata oba procesa voditi vzporedno,

predvsem se mora reorganizacija državnih organov voditi kot enoten projekt države in mora zajeti vse organe državne uprave, saj uprava lahko učinkovito deluje le ob enotni organizaciji.

II.

Na podlagi obiskov po volilnih enotah lahko poudarimo, da različni gospodarski kazalci in stopnja brezposelnosti kažejo na velike probleme in razvojne razlike med regijami, to pa je ugotovil tudi državni svet ob obravnavi Poročila o regionalnem razvoju 2003. Večkrat je bilo opozorjeno, da manj razvita območja ne prejemajo zadostnih razvojnih sredstev, saj ta ostajajo v najbolj razviti Osrednjeslovenski statistični regiji, s tem pa se razlike še povečujejo. Na drugi strani pa občine v Ljubljanski urbani regiji zaradi visokega BDP na prebivalca nimajo možnosti pridobitve sredstev EU. Manj razvita območja (Podravje, Bela krajina, Pomurje, Spodnje Posavje, Savinjska regija, Zasavje, Kočevsko-ribniško območje) se soočajo s pomanjkanjem delovnih mest in zato z odlivom intelektualnega potenciala oziroma begom možganov. Posledica tega je, da so ta območja kadrovsko šibkejša in s tem manj uspešna pri pripravi kvalitetnih razvojnih projektov, ki so pogoj za koriščenje sredstev evropskih strukturnih skladov. Državni svet bi moral biti pozoren na problem, povezan z možnostjo koriščenja sredstev EU, saj danes ne zna nihče povedati, kako se bodo sredstva EU lahko koristila. Tudi območja, ki so na državni ravni gospodarsko uspešna ali so naredila velik razvojni napredek (Posočje, Dolenjska), največkrat niso upravičena do sofinanciranja razvojnih projektov s strani države. V Posočju so v preteklosti sicer popotresna sredstva pripomogla k zmanjšanju problema praznjenja prostora, vendar se danes to območje sooča s propadanjem nekaterih krajev zaradi pomanjkanja delovnih mest in kapitala. Na drugi strani je v nekaterih krajih (Loška dolina, Cerknica, Borovnica) nizka brezposelnost, vendar je to posledica tega, da se zaradi bližine Ljubljane veliko ljudi, ki v domačem okolju ne najdejo ustreznih delovnih mest, vozi na delo v Ljubljano.

Veliko kritik je bilo izrečenih na račun javnih razpisov, ki so preveč birokratski in centralizirani, predvsem pa je največkrat strošek prijave in priprave projektov, ki so pogoj za kandidiranje za razvojna sredstva, večji od razpisanih sredstev. Predvsem imajo problem manjše občine, ki težko sledijo vsem zahtevam javnih razpisov, saj nimajo dovolj strokovno usposobljenega kadra. Občine, ki niso sposobne zagotoviti finančne soudeležbe, tudi ne morejo pridobiti dodatnih sredstev za razvojne projekte. Poleg tega se pojavlja problem kandidiranja za sredstva na javnih razpisih, saj če so občine uspešne na enem razpisu, ne morejo kandidirati za sredstva na drugih razpisih. Zaradi tega bi bilo treba spremeniti kriterije javnih razpisov, ki jih morajo izpolnjevati zainteresirani.

Eden izmed osnovnih vzrokov za neenakomeren regionalni razvoj je odsotnost druge stopnje lokalne samouprave kot nosilke regionalnega razvoja, na kar državni svet vseskozi opozarja. Poseben problem predstavlja tudi dejstvo, da se večina državnih institucij ne ustanavlja v regijskih središčih, ampak samo v Ljubljani.

Nadalje so posveti potrdili stališča državnega sveta, da je cestna infrastruktura bistvenega pomena za enakomeren regionalni in hitrejši gospodarski razvoj Slovenije. Slabe cestne povezave povzročajo težave pri nadaljnjem razvoju občin, prispevajo pa tudi k praznjenju prostora. Večinoma se soočajo s slabimi cestami in počasnejšo dinamiko gradnje avtocestnega križa na najbolj prizadetih območjih, predvsem v SV delu Slovenije, kjer je ravno dokončanje avtocestnega omrežja eden od pogojev za hitrejši gospodarski razvoj. Na slabe cestne povezave so opozorili tudi na Gorenjskem, Zgornji Savinjski in Šaleški dolini, Koroškem, Obali, Dolenjskem, kjer opozarjajo na zamude pri izgradnji avtoceste oziroma hitre ceste. Nadalje so na slabe ceste povezave in s tem odmaknjenost z ostalimi deli Slovenije opozorili v Posočju, Zasavju, Kočevju, Sodražici. Tega problema bi se morali bolj zavedati, saj se po vstopu Slovenije v EU ne sme zgoditi, da bi se prekinile povezave obmejnih in ostalih območij z Ljubljano. Poleg tega je bil sprejet zakon o graditvi objektov, na podlagi katerega občine niso več upravičene do plačila odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč in gozdov, posledično pa so občine na območjih, kjer še ni zgrajena avtocesta, v neenakopravnem položaju z območji z zgrajeno avtocestno infrastrukturo.

V Ivančni Gorici ter Ajdovščini in Novi Gorici so izpostavili gradnjo cestninske postaje, ki je ne želijo. Glede na to, da pričakujejo tudi pomoč državnega sveta pri razreševanju tega vprašanja, velja opozoriti, da je državni svet na ta problem že opozoril ob obravnavi resolucije o Nacionalnem programu izgradnje avtocest v RS. Večkrat so bila dana opozorila, da se na račun gradnje avtocest namenja premalo proračunskih sredstev za regionalne ceste, ki so izjemno pomembne za policentrični razvoj oziroma zmanjševanje razvojnih razlik, poleg tega se ne upoštevajo

potrebe in želje lokalnega prebivalstva. V Zasavju pričakujejo, da bo državni svet pripomogel, da bo vlada čimprej pristopila k pripravi nacionalnega programa izgradnje državnih cest, ki so namenjene prometnemu povezovanju med središči regionalnega pomena, saj je to pogoj za skladen regionalen razvoj.

III.

Temeljna naloga državnega sveta kot zastopnika lokalnih in funkcionalnih interesov (interesov kmetov, obrtnikov, samostojnih poklicev, delodajalcev, delojemalcev, visokega šolstva, kulture, športa, socialnega varstva, raziskovalne dejavnosti, zdravstva ter vzgoje in izobraževanja) je opozarjanje na pomanjkljivosti in slabosti zakonodaje. Aktivno se mora vključevati v razpravo o vseh predlaganih spremembah že sprejete zakonodaje in vse tiste, ki se še bo predložila, še posebej mora biti pozoren na zakonodajo, s katero se na lokalne skupnosti prenašajo nove naloge in s tem povzroča občinam nove finančne obremenitve. Državni svet mora pri sprejemanju svojih stališč in predlogov do obravnavane zakonodaje sodelovati z lokalnimi skupnostmi, predstavniki gospodarstva, negospodarskih dejavnosti in predstavniki drugih interesov, ki so zastopani v državnem svetu, saj lahko le na ta način brani in zastopa vse sfere družbenega življenja.

Glede na to, da delo državnega sveta sloni na njegovih komisijah, ki obravnavajo praktično vse zakone in druge akte, ki so predloženi v zakonodajni postopek, je še posebej pomembno, da komisije spremljajo zakonodajo in skušajo pridobiti in upoštevati stališča interesnih združenj in lokalnih skupnosti. Za državni svet in njegove komisije je to tudi priložnost, da uveljavi svoje z ustavo določene pristojnosti in sam predlaga zakonodajo z rešitvami, ki so za občine bolj ugodne. Na enem od posvetov je bila izpostavljena tudi pristojnost državnega sveta, da lahko vloži zahtevo ustavnemu sodišču za začetek postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti predpisov in splošnih aktov. Državni svet bi moral dati tej pristojnosti večji poudarek. To je posebej primerno, kadar so državni svetniki v dilemi, ali sprejeti odločilni veto na zakon, ki vsebuje le nekaj spornih določb.

IV.

Na posvetih so predstavniki občin večkrat izpostavili, da ministrstva občinam posredujejo obsežna gradiva v zvezi z zadevami, ki se nanašajo na lokalne skupnosti, tik pred končnim rokom za oddajo pripomb in mnenj. Zato je nemogoče, da bi poleg lastnega dela gradivo strokovno pregledali in podali pripombe, v kolikor pa občine oblikujejo pripombe, se največkrat sploh ne upoštevajo. Po njihovem mnenju ministrstva pripravljajo zakone neusklajeno, predvsem premalo strokovno in brez analiz o finančnih posledicah uveljavitve zakonskih predlogov za občine. Velja še opozoriti na podzakonske akte, ki se ne sprejemajo v zakonsko določenih rokih, kar povzroča težave občinam, ki izvajajo zakone. Pravočasno sprejemanje teh aktov je za lokalne skupnosti marsikdaj življenjskega pomena, zato lahko državni svet preko vprašanj in pobud opozarja na ta problem. To je še toliko bolj pomembno, ker je državni svet na državni ravni praktično edini organ, ki zastopa (tudi) lokalne interese. Seveda ne smemo mimo združenj občin, ki predstavljajo interese svojih članic pred državnimi organi, kadar ti oblikujejo ali sprejemajo zakone in druge predpise, s katerimi se določajo naloge, pravice, obveznosti in odgovornosti občin, ter nudijo pomoč občinam pri razreševanju problemov, vendar izkušnje občin kažejo, da jim tudi zaradi premajhnega števila zaposlenih ne morejo nuditi take pomoči, kot si jo občine želijo.

Župani poudarjajo, da je nujna jasna razmejitev pristojnosti med državo in lokalnimi skupnostmi, predvsem pa se država ne sme vmešavati v izvirne naloge občin. Reforma lokalne samouprave bo uspešna le ob sprejetju paketa zakonodaje, zato je nujno, da se še pred sprejemom zakonodaje, ki se tiče vsebine in organizacije lokalne samouprave, sprejme zakon o sistemu financiranja občin, ki je jedro problema v vseh občinah, saj je nerazvojno naravnan. Njegove določbe o sredstvih za finančno izravnavo, ki so namenjena občinam, ki z lastnimi prihodki ne morejo zagotoviti svoje primerne porabe, za občine namreč niso stimulatивne.

Razpravljavci so na regionalnih posvetih opozarjali, da bi moralo Ministrstvo za finance začeti dialog z občinami in koncept financiranja občin oblikovati na novi osnovi in občinam zagotoviti lastne finančne vire in s tem finančno avtonomijo. Pri oblikovanju sprememb zakona o financiranju občin bi moralo ministrstvo upoštevati pripombe občin in ovrednotiti dodatne naloge, ki se s področno zakonodajo (šolstvo, urejanje prostora, socialno varstvo) prenašajo na občine. Veljalo bi razmisliti, katere naloge bodo občine opravljale (npr. prostor) in na podlagi tega jim določiti

izvirne prihodke. Lokalne skupnosti bi morale participirati na sredstvih, ki jih v državni proračun odvajata gospodarstvo s sedežem v njihovih občinah, saj bi s tem imele finančno osnovo za postavljanje lokalne podjetniške infrastrukture. Pri podeljevanju koncesij bi morali imeti v ospredju tudi območje, kjer se ustvarja prihodek in poskrbeti, da del prihodkov ostane v prostoru.

Tudi predstavniki gospodarstva in malega gospodarstva opozarjajo na preveliko obremenjenost (malega) gospodarstva. Slednji pričakujejo pomoč državnega sveta pri ustvarjanju pogojev za gospodarjenje, in sicer pri sprejemanju ustreznih zakonskih rešitev, ki bodo razbremenile gospodarstvo (zmanjšanje dajatev) in s tem omogočile obstoj razvojnega potenciala gospodarstvenikov in obrtnikov. Državni svet se zaveda, da bo treba z vstopom Slovenije v EU povečati konkurenčnost gospodarstva in zato sprejeti program ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti. Ugotavlja, da je od stopnje gospodarske moči odvisen tudi obseg sredstev državnega proračuna, od tega pa obseg sredstev za področje šolstva, zdravstva, socialne varnosti. Od državnega sveta se pričakuje, da bo ob obravnavi zakonodaje, ki se nanaša na ekonomsko in davčno politiko, podprl take rešitve, da bo imelo gospodarstvo interes za vlaganja in zaposlovanje. Za to je treba ustvariti produktivno okolje, kar pomeni kvalitetno šolstvo, zdravstvo, socialo in infrastrukturo, ki so se izkazala kot ena izmed najbolj problematičnih področij.

Na eni strani so občine, ki jih država z uvajanjem novih standardov na področju šolstva vedno bolj finančno obremenjuje, na drugi strani postaja izobraževanje vedno dražje, zato tisti, ki nimajo denarja, nimajo enakega dostopa do izobraževanja, s čimer se socialne razlike še bolj povečujejo. Na posvetih so bila izražena pričakovanja, da bo državni svet podprl prizadevanja za ustanavljanje visokošolskih središč v posameznih okoljih, ki bodo pripomogla tudi k temu, da bodo mladi ostajali v domačem okolju, to pa je pomembno tudi za ohranjanje poseljenosti in nadaljnji razvoj posameznih okolij (Pomurje, Velenje, Novo mesto, Škofja Loka). Državni svet mora biti pozoren na zdravstveno in pokojninsko reformo, da ne bodo sprejete rešitve na račun malih ljudi.

Eden najbolj problematičnih zakonov je zakon o urejanju prostora, ki v občinah povzroča velike obremenitve, saj na njegovi podlagi izdajajo lokacijsko informacijo o parcelah, kar zahteva dodatno zaposlovanje, za kar občine niso dobile dodatnih sredstev. Vse obremenitve, ki jih občine dobijo na novo, je treba finančno ovrednotiti in občinam zagotoviti sredstva za dodatno zaposlovanje. Upravna taksa je za njeno izdajo prenizka glede na zahtevnost postopka. Na tem mestu velja opozoriti, da je državni svet na 9. seji, 9. 7. 2003, obravnaval vprašanje državnega svetnika Vovka Petrovskega v zvezi z višino plačila upravne takse za izdajo lokacijske informacije ter predlagal Ministrstvu za finance in Ministrstvu za okolje, prostor in energijo, da vprašanje preuči v smislu spremembe višine upravne takse. Ministrstvo za okolje, prostor in energijo meni, da bi morala biti lokacijska informacija glede na pomen in zahtevnost ter posledice, ki jih ima za vse udeležene v postopku njene izdelave in uporabe, ovrednotena višje in to s posebno upravno takso. Ministrstvo za finance je v svojem odgovoru poudarilo, da je v zakonodajni postopek predložen predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o upravnih taksah, ki vključuje tudi predlog spremembe na področju zaračunavanja upravnih taks za lokacijske informacije v smislu višje upravne takse. Taka rešitev je bila v državnem zboru tudi sprejeta.

Opozoriti velja na področje otroškega varstva, kjer so plače regulirane s strani države, medtem ko morajo občine zagotoviti sredstva za plače zaposlenih. V primeru povečanja plač bi morala Vlada RS, ki na predlog Ministrstva za finance določi občinam zneske finančne izravnave, preko primerne porabe zagotoviti dodatna sredstva. Izražena so bila tudi mnenja, da ni prav, da so plače zaposlenih na področju predšolske vzgoje enotne ne glede na kraj dela, saj tudi druga področja (npr. gospodarstvo) ne poznajo enotnih plač. Občine tudi nimajo nobenega vpliva pri izbiri ravnatelja vrtca, saj lahko podajo samo mnenje, ki nima nobene teže. Predlagano je bilo, da bi država predpisala minimalne standarde, ki bi jih morale občine zagotoviti v vrtcih, če pa so občine sposobne zagotoviti več, lahko to tudi predpišejo. Ker morajo občine plačevati tudi organiziranje vrtcev v bolnišnicah, je bilo predlagano, da se to rešuje v okviru šolskega ali zdravstvenega finančnega vira.

Občinski proračuni so obremenjeni, ker morajo občine zagotavljati socialno pomoč nezaposlenim ter plačevati dom starejših za ljudi, ki niso sposobni sami živeti. Ker cene v teh ustanovah strahovito naraščajo, morajo občine vsako leto več sredstev namenjati za socialne transfere. Pri tem velja opozoriti, da marsikje ljudje niso zainteresirani delati, saj so kot brezposelni upravičeni do velikih finančnih ugodnosti v breme občinskih proračunov (plačevanje vrtcev, subvencije za stanovanjsko najemnico). Temu področju mora državni svet ob obravnavi področne zakonodaje

nameniti večjo pozornost in opozarjati na povečevanje stroškov občin zaradi dodatnih obveznosti, na katere pa pri sprejemanju proračunov ne računajo.

V zvezi z izobraževanjem so bila izražena pričakovanja, da bo državni svet temu področju dal večjo težo in opozoril na premajhno povezanost izobraževalnih institucij z gospodarstvom. Izraženo je bilo mnenje, da izobražujemo ljudi, ki jih gospodarstvo ne potrebuje, na drugi strani pa primanjkuje strokovnjakov s tehničnimi znanji. Razpravljavci pričakujejo, da bo državni svet opozoril na problem upadanja števila vpisov učencev v šole, ki izvajajo poklicno izobraževanje. Večje spodbude bi morali namenjati za izvajanje dualnega sistema poklicnega izobraževanja, saj pridobijo učenci - vajenci v tem sistemu bistveno več praktičnega znanja, ki je nujen pogoj za razvoj malega podjetništva. To vprašanje je pomembno tudi z vidika konkurenčnosti slovenskega gospodarstva, saj bodo slovenska podjetja brez ustreznega kadra v EU težje konkurirala.

Za gospodarstvenike predstavljajo upravni postopki (npr. pridobitev gradbenega dovoljenja za graditev objektov) veliko obremenitev, saj so predolgi in prezapleteni, medtem ko se potrebe gospodarstva spreminjajo iz dneva v dan. Glede na vlogo gospodarstva pri razvoju lokalnega okolja bi se morali zgledovati po drugih evropskih državah, kjer se davke od dobička pravnih oseb odvaja v občine, ki oblikujejo sklade za komunalno urejanje con za potrebe (malega) gospodarstva. Nadalje je bila dana pobuda, da bi bilo treba na državni ravni oblikovati spodbude, npr. nižje davke ali celo popolna oprostitve davkov za podjetja na ranljivih območjih (npr. obmejna območja), da bi bila motivirana za vlaganja v nova delovna mesta.

Na posvetih so razpravljavci potrdili opozorila državnega sveta, da je malo gospodarstvo eno izmed ključnih nosilcev razvoja našega prostora, zato mu je treba nameniti večjo pozornost in razvojne spodbude. Še posebej so bili izpostavljeni mali obrtniki, ki niso sposobni slediti vsem novim predpisom, ki se stalno spreminjajo. Zato je bil podan predlog, da bi za potrebe malih obrtnikov sprejemali manj zapletene in bolj razumljive predpise. Izpostavljen je bil problem finančne nediscipline v gospodarstvu, saj so obrtniki, ki so že tako čedalje bolj finančno obremenjeni, zadnji, ki so plačani. Posledica tega je, da ne plačujejo dajatev. V zvezi s tem je bila podana pobuda, da bi zaostriili odnos do obrtnikov in podjetnikov, ki ne poravnavajo svojih obveznosti. Pri oblikovanju vsebine sprememb obrtnega zakona, ki prinaša vrsto sprememb v smislu centralizacije, se pričakuje pomoč državnega sveta.

V zvezi z okoljsko problematiko so razpravljavci poudarjali, da občine, kjer ekološki problemi nastajajo in ostajajo, od ekoloških taks nimajo nič, saj denar ne ostaja v okolju, kjer se sredstva pobirajo. Zato bi morala država usmeriti ta sredstva nazaj v okolje za ureditev okoljskih vprašanj. Nadalje je bilo v zvezi s centralnim skladiščem RAO v Brinju opozorjeno, da še zmeraj ni sprejet podzakonski akt za ureditev vprašanja nadomestila za degradacijo okolja. Prav tako je problematično kršenje predpisov o minimalnem pretoku reke Bistrice zaradi obratovanja HE Golica. Glede ravnanja z izrabljenimi motornimi vozili je bil izpostavljen problem financiranja odstranitve starih bremen, saj sedanji sistem ne rešuje tega vprašanja, zato pa to ostaja na plečih lokalnih skupnosti, ki imajo že tako velike finančne težave. Na posvetih je bilo večkrat opozorjeno, da lokalne skupnosti niso sposobne obvladovati okoljskih problemov, zato je vzpostavitev pokrajini nujna tudi s tega vidika, saj lahko učinkoviteje opravljajo okoljske naloge (npr. ravnanje z odpadki). Večji poudarek je treba dati dvigu stopnje okoljske zavesti in povečanju znanj o okoljski problematiki, saj gre za pomembna dejavnika zmanjševanja pritiskov na okolje. Temu področju je državni svet že namenjal veliko pozornost ob obravnavi Poročila o stanju okolja za leto 2002, na prisotne negativne trende na področju varstva okolja bo pozoren tudi v prihodnje.

V Zasavju pričakujejo podporo državnega sveta pri sprejemanju sprememb zakona o postopnem zapiranju Rudnika Trbovlje – Hrastnik in razvojnem prestrukturiranju regije, s katerimi bi pridobili čas za izvedbo programov za prestrukturiranje regije. Opozorila so se nanašala tudi na dolgotrajne postopke zemljiškopravnih vpisov, ki odganjajo potencialne investitorje.

Glede na nacionalni in regionalni pomen Kobilarne Lipice bi se moral državni svet angažirati in organizirati razpravo o njenem statusu v razvojem in turističnem smislu.

Ne glede na to, da je predsednik državnega sveta s strani Ministrstva za notranje zadeve dobil zagotovilo, da so župani dobro seznanjeni z uvajanjem schengenske meje, bi moral državni svet opozoriti na problem obmejnih občin, saj se ljudje zaradi uvajanja schengenske meje soočajo s številnimi težavami (npr. omejeno gibanje), poleg tega ima vsaka obmejna občina specifične težave.

3. Volilne enote

Po zakonu o določitvi volilnih enot za volitve predstavnikov lokalnih interesov v državni svet (Ur. l. RS, št. 48/92) in zakonu o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij (Ur. l. RS, št. 60/94, 69/94, 73/94, 73/95, 56/98, 67/98, 72/98, 73/98, 75/98, 52/2002) obsegajo volilne enote naslednje občine:

JOŽEF JERAJ zastopa interese občin 1. volilne enote, ki obsega naslednje občine: Brezovica, Dobrova - Polhov Gradec, Dol pri Ljubljani, Horjul, Ig, **Ljubljana**, Medvode, Škofljica, Velike Lašče, Vodice

MARKO JUVANČIČ zastopa interese občin 2. volilne enote, ki obsega naslednje občine: Domžale, **Kamnik**, Komenda, Litija, Lukovica, Mengeš, Moravče, Šmartno pri Litiji, Trzin

Prof. dr. ALOJZ KRIŽMAN zastopa interese občin 3. volilne enote, ki obsega naslednje občine: Duplek, Hoče – Slivnica, Kungota, **Maribor**, Miklavž na Dravskem polju, Pesnica, Rače-Fram, Starše, Šentilj

MILAN OZIMIČ zastopa interese občin 4. volilne enote, ki obsega naslednje občine: Lovrenc na Pohorju, Oplotnica, Ruše, Selnica ob Dravi, **Slovenska Bistrica**

GREGOR VOVK PETROVSKI zastopa interese občin 5. volilne enote, ki obsega naslednje občine: Bistrica ob Sotli, Braslovče, **Celje**, Dobje, Dobrna, Kozje, Laško, Podčetrtek, Polzela, Prebold, Radeče, Rogaška Slatina, Rogatec, Slovenske Konjice, Šentjur, Štore, Šmarje pri Jelšah, Tabor, Vitanje, Vojnik, Vransko, Zreče, Žalec

DRAGO BAHUN zastopa interese občin 6. volilne enote, ki obsega naslednje občine: Gornji Grad, Ljubno, Luče, Mozirje, Nazarje, Solčava, Šmartno ob Paki, Šoštanj, **Velenje**

ROBERT ČEH zastopa interese občin 7. volilne enote, ki obsega naslednje občine: Destrižnik, Dornava, Gorišnica, Hajdina, Juršinci, Kidričevo, Majšperk, Markovci, Podlehnik, **Ptuj**, Sv. Andraž v Slovenskih Goricah, Trnovska vas, Videm, Zavrč, Žetale

DARKO FRAS zastopa interese občin 8. volilne enote, ki obsega naslednje občine: Benedikt, Cerkljenjak, Gornja Radgona, Križevci, Lenart, **Ljutomer**, Ormož, Radenci, Razkrižje, Sveta Ana, Sveti Jurij ob Ščavnici, Veržej

JANEZ SUŠNIK zastopa interese občin 9. volilne enote, ki obsega naslednje občine: Cerklje na Gorenjskem, Gorenja vas – Poljane, Jezersko, **Kranj**, Naklo, Preddvor, Šenčur, Škofja Loka, Trzič, Železniki, Žiri

BORIS JANEZ BREGANT zastopa interese občin 10. volilne enote, ki obsega naslednje občine: Bled, Bohinj, **Jesenice**, Kranjska Gora, Radovljica, Žirovnica

MARJAN MAUČEC zastopa interese občin 11. volilne enote, ki obsega naslednje občine: Beltinci, Cankova, Črenšovci, Dobrovnik – Dobronak, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš – Hodos, Kobilje, Kuzma, Lendava – Lendva, Moravske Toplice, **Murska Sobota**, Odranci, Puconci, Rogašovci, Šalovci, Tišina, Turnišče, Velika Polana

DAVID NABERGOJ zastopa interese občin **12. volilne enote**, ki obsega naslednje občine: Ajdovščina, Brda, Kanal ob Soči, Miren – Kostanjevica, **Nova Gorica**, Šempeter – Vrtojba, Vipava

JURIJ KAVČIČ zastopa interese občin **13. volilne enote**, ki obsega naslednje občine: Bovec, Cerklje, Idrija, Kobarid, **Tolmin**

Mag. ADOLF ZUPAN zastopa interese občin **14. volilne enote**, ki obsega naslednje občine: Dolenjske Toplice, Mirna peč, **Novo mesto**, Šentjernej, Škocjan, Trebnje, Žužemberk

IVAN BUKOVEC zastopa interese občin **15. volilne enote**, ki obsega naslednje občine: Črnomelj, **Metlika**, Semič

Mag. ZLATKO JENKO zastopa interese občin **16. volilne enote**, ki obsega naslednje občine: Divača, Hrpelje – Kozina, Ilirska Bistrica, Komen, Pivka, Postojna, **Sežana**

VINCENC OTONIČAR zastopa interese občin **17. volilne enote**, ki obsega naslednje občine: Bloke, Borovnica, Cerklje, **Logatec**, Loška Dolina, Vrhnika

BRANKO KODRIČ zastopa interese občin **18. volilne enote**, ki obsega naslednje občine: Izola, **Koper**, Piran

RADO KRPAČ zastopa interese občin **19. volilne enote**, ki obsega naslednje občine: Črna na Koroškem, Dravograd, Mežica, Mislinja, Muta, Podvelka, Prevalje, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem, Ribnica na Pohorju, **Slovenj Gradec**, Vuzenica

ŠTEFAN TERAŽ zastopa interese občin **20. volilne enote**, ki obsega naslednje občine: Brežice, **Krško**, Sevnica

BRANKO MAJES zastopa interese občin **21. volilne enote**, ki obsega naslednje občine: Hrastnik, **Trbovlje**, Zagorje ob Savi

VINCENC JANŠA zastopa interese občin **22. volilne enote**, ki obsega naslednje občine: Dobrepolje, **Grosuplje**, Ivančna Gorica, Kočevje, Kostel, Loški Potok, Osilnica, Ribnica, Sodražica

4. Svetniške pisarne

Za opravljanje stikov z volilno bazo so državni svetniki, predstavniki lokalnih interesov, v svojih volilnih enotah odprli svetniške pisarne:

JOŽE JERAJ - VE 1

Vsak prvi torek v mesecu med 10. in 12. uro v prostorih Informacijske pisarne MOL, Mačkova 1, zaželenja predhodna najava (na tel: 01 306 10 33) oz. možen dogovor za srečanje izven uradnih ur in v primestih občinah

MARKO JUVANČIČ - VE 2

Vsako prvo sredo v mesecu med 14. in 17. uro v prostorih Občine Kamnik

PROF. DR. ALOJZ KRIŽMAN - VE 3

Vsak prvi in tretji petek v mesecu med 11. in 12. uro, Mestna občina Maribor, soba 122, Ulica Heroja Staneta 1, 2000 Maribor

MILAN OZIMIČ - VE 4

Vsak delovni dan občinske uprave (v ponedeljek, torek in četrtek med 7. in 15. uro, v sredo med 7. in 17. uro ter v petek med 7. in 13. uro) v pisarni direktorja občinske uprave Občine Slovenska Bistrica, Kolodvorska 10, Slovenska Bistrica

GREGOR VOVK PETROVSKI - VE 5

Vsako prvo sredo v mesecu med 10. in 12. uro v prostorih LDS, Ul. Ivanke Uranjek 1, Žalec

DRAGO BAHUN - VE 6

Vsako prvo sredo v mesecu med 14. in 17. uro v prostorih Mestne občine Velenje, Titov trg 1, Velenje, pisarna št. 11

ROBERT ČEH - VE 7

Vsak torek od 13.30 do 15. ure v prostorih Mestne občine Ptuj, soba 1/I, Mestni trg 1, Ptuj

DARKO FRAS – VE 8

Vsak ponedeljek med 10. in 12. uro (oziroma po predhodnem dogovoru vsak delovni dan v delovnem času Občinske uprave) na sedežu Občinske uprave Občine Cerkljenjak, Cerkljenjak 25, Cerkljenjak

JANEZ SUŠNIK - VE 9

·Vsako prvo sredo v mesecu od 14. do 16. ure (možno do 17. ure) v prostorih Mestne občine Kranj, soba 20/1. nadstropje, Slovenski trg 1, Kranj in
·vsako zadnjo sredo v mesecu od 13. do 15. ure v Martinovi hiši, Mestni trg 24, Škofja Loka

BORIS JANEZ BREGANT – VE 10

Vsak prvi ponedeljek v mesecu med 15. in 18. uro v pisarni župana Občine Jesenice, Cesta železarjev 6, Jesenice.

MARJAN MAUČEC – VE 11

Vsak prvi četrtek v mesecu med 14. in 16. uro v prostorih Občine Beltinci, Mladinska 2, Beltinci.

DAVID NABERGOJ - VE 12

Vsak tretji ponedeljek v mesecu od 14. do 15. ure v prostorih Mestne občine Nova Gorica, poslanska pisarna 1/I, Trg Edvarda Kardelja 1, Nova Gorica

JURIJ KAVČIČ – VE 13

·Vsak prvi petek v mesecu med 12. in 13. uro, Občina Cerklje, Bevkova 9, Cerklje
·Vsak zadnji petek v mesecu med 12. in 13. uro, v prostorih Upravne enote Tolmin, Ulica padlih borcev 1/b, Tolmin

MAG. ADOLF ZUPAN – VE 14

Vedno je na voljo županom in drugim zainteresiranim

IVAN BUKOVEC – VE 15

Vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu od 7.30 do 12. ure v pisarni župana, Občina Semič, Štefanov trg 9, Semič

MAG. ZLATKO JENKO – VE 16

·Vsak prvi ponedeljek v mesecu med 12. in 13. uro v prostorih občinske uprave Občine Ilirska Bistrica (pritličje), Bazoviška 14, Ilirska Bistrica
·Vsak prvi ponedeljek v mesecu med 14. in 15. uro v prostorih občinske uprave Občine Sežana, Partizanska cesta 4, Sežana
·Vsak prvi ponedeljek med 16. in 17. uro v prostorih GZS – Območna zbornica Postojna, Cankarjeva ul. 6, Postojna

VINCENC OTONIČAR - VE 17

Vsak prvi ponedeljek v mesecu med 18. in 19. uro v prostorih Občine Cerklje, pisarna v pritličju, Cesta 4. maja 53, Cerklje

BRANKO KODRIČ – VE 18

Vsak drugi ponedeljek v mesecu med 12. in 15. uro v prostorih OO LDS Koper, Gortanov trg 15, Koper

RADO KRPAČ – VE 19

Vsak prvi torek v mesecu med 9. in 12. uro v prostorih GZS - Območne zbornice Koroška, Koroška cesta 47, Dravograd

ŠTEFAN TERAŽ – VE 20

Vsak ponedeljek med 17. in 18. uro v prostorih Občine Sevnica, Glavni trg 19a, Sevnica

BRANKO MAJES – VE 21

Vsak ponedeljek med 7.30 in 8. uro v prostorih Občine Hrastnik, Pot Vitka Pavliča 5, Hrastnik
(Možno tudi izven uradnih ur ob predhodnem dogovoru preko tajnice župana Občine Hrastnik ali tajnice v TKI Hrastnik)

VINCENC JANŠA – VE 22

Vsak prvi ponedeljek v mesecu med 17. in 19. uro v upravni stavbi Občine Kočevje, I. nadstropje – hodnik desno – prostor med pisarnama št. 32 in 33, Ljubljanska cesta 26, Kočevje.

Sklep državnega sveta ob obravnavi poročila o regionalnih posvetih v obdobju od 7. februarja 2003 do 24. Oktobra 2003

Državni svet Republike Slovenije je na 17. seji, dne 21. 1. 2004, ob obravnavi Poročila o regionalnih posvetih, ki so bili organizirani v vseh 22 volilnih enotah, v skladu s prvim odstavkom 86. člena poslovnika državnega sveta (Ur.l. RS, št. 44/93 in 14/99) sprejel naslednji

SKLEP:

1. Državni svet se je seznanil s Poročilom o regionalnih posvetih, ki predstavlja enega izmed osnovnih dokumentov za njegovo nadaljnje delo.
 2. Državni svet poudarja, da je regionalizacija Slovenije z vidika sedanjega neenakomernega regionalnega razvoja nujna. Za ustanovitev pokrajin je potrebna sprememba ustave, ker ne omogoča ustanavljanje pokrajin s funkcijami, kot naj bi jih pokrajina imela. Poleg tega je potreben resen pristop k oblikovanju pogojev za ustanovitev pokrajin, med katerimi je najbolj pomemben gospodarsko razvojni potencial, saj drugače pokrajine ne bodo učinkovite.
 3. Državni svet opozarja, da se mora reorganizacija državne uprave voditi vzporedno z regionalizacijo in mora zajeti vse organe državne uprave, saj uprava lahko učinkovito deluje le ob notni organizaciji.
 4. S sprejemanjem zakonov se na lokalne skupnosti prenašajo nove zahteve in obveznosti, ki občinam povzročajo nove finančne obremenitve. Državni svet ugotavlja, da je temeljni problem veljavnega sistema financiranja občin višina primerne porabe na prebivalca, ki ne zagotavlja obsega sredstev za izvajanje zakonsko določenih nalog. Redko poseljena in izrazito gorska območja imajo zaradi velikih stroškov za infrastrukturo dodatne finančne obveznosti, zato jim ob manjših možnostih dodatnih virov financiranja ostaja manj sredstev za razvojne naloge. Lokalne skupnosti bi morale participirati na sredstvih, ki jih v državni proračun odvajata gospodarstvo s sedežem v njihovih občinah, saj bi s tem imele finančno osnovo za postavljanje lokalne podjetniške infrastrukture. Ministrstvo za finance mora čimprej pripraviti in v obravnavo predložiti nov zakon o financiranju občin, ki bo občinam zagotovil lastne finančne vire in s tem finančno avtonomijo.
- Državni svet tudi pričakuje, da bodo čimprej sprejete predlagane spremembe in dopolnitve zakona o upravnih taksah, na podlagi katerih naj bi se zvišale upravne takse za izdajanje lokacijske informacije, saj sedanja višina upravne takse ne ustreza zahtevnosti postopka, ki v občinah zahteva dodatno zaposlovanje.
5. Državni svet nadalje opozarja, da občine, kjer ekološki problemi nastajajo in ostajajo, od ekoloških taks nimajo nič, saj denar ne ostaja v okolju, kjer se sredstva pobirajo. Zato bi morala država usmeriti ta sredstva nazaj v okolje za ureditev okoljskih vprašanj.
 6. Državni svet tudi opozarja, da so javni razpisi za sofinanciranje razvojnih projektov za občine preveč zapleteni, največkrat pa so stroški prijave na razpis večji od razpisanih sredstev. Občine vložijo veliko truda v projekte, s katerimi kandidirajo na javnih razpisih za pridobitev dodatnih sredstev, vendar so skoraj neuspešne pri tem, ker finančno niso sposobne zagotoviti lastne udeležbe, ki je nujna.

Državni svet tudi ugotavlja, da občine v nekaterih statističnih regijah (npr. Osrednjeslovenska, Gorenjska) nimajo možnosti pridobiti razvojnih sredstev oziroma so upravičene do bistveno manj sredstev evropskih strukturnih skladov, ker imajo previsok BDP oziroma so bolj razvite. Te občine ne bi smele biti že vnaprej izključene, ampak bi moral biti osnovni pogoj za pridobitev razvojnih sredstev razvojno naravnan projekt.

7. Državni svet opozarja, da pristojna ministrstva v fazi priprave zakonov in drugih predpisov občinam prepozno posredujejo gradiva v zvezi z zadevami, ki se nanašajo na lokalne skupnosti, zato slednje nimajo možnosti podajati pripomb, v kolikor pa občine oblikujejo pripombe, se jih ne upošteva.
8. Državni svet opozarja na problem pomanjkanja delovnih mest v manj razvitih območjih, zaradi česar se ta okolja soočajo z odlivom intelektualnega potenciala oziroma begom možganov. Zato so ta območja kadrovsko šibkejša in s tem manj uspešna pri pripravi kvalitetnih razvojnih projektov, ki so pogoj za koriščenje sredstev evropskih strukturnih skladov.
9. Državni svet poudarja, da se ob gradnji avtocest pozablja na druge državne ceste (glavne in regionalne), ki so z vidika hitrejšega gospodarskega razvoja pomembne za območja, odmaknjena od osrednjega avtocestnega križa. Zato pričakuje, da bo Ministrstvo za promet čimprej pripravilo in v obravnavo predložilo nacionalni program izgradnje državnih cest.
10. Državni svet ugotavlja, da je sodelovanje in povezovanje lokalnih skupnosti z regionalnimi razvojnimi agencijami, gospodarsko in obrtno zbornico ter drugimi nosilci razvoja v okolju eden izmed osnovnih pogojev za reševanje problemov in doseganje boljših gospodarskih rezultatov v regijah.
11. Državni svet poudarja, da je treba za dvig konkurenčne sposobnosti slovenskega (malega) gospodarstva ustvariti produktivno okolje in voditi tako ekonomsko in davčno politiko, da bodo imela podjetja interes za vlaganje in zaposlovanje. Ker se potrebe gospodarstva zaradi globalizacijskih procesov spreminjajo iz dneva v dan, bi morali glede na vlogo gospodarstva pri razvoju lokalnega okolja poenostaviti in skrajšati upravne postopke za zgraditev gospodarskih objektov in tudi na ta način spodbujati potencialne investitorje.
12. Državni svet opozarja na problem finančne nediscipline v gospodarstvu, ki povzroča mnogim podjetjem nelikvidnost, marsikdaj pa tudi stečajne podjetij in s tem odpuščanje delavcev.
13. Državni svet se zaveda pomena izobraževanja, zato podpira prizadevanja za ustanavljanje visokošolskih središč v posameznih okoljih, ki bodo pripomogla, da bodo mladi ostajali v domačem okolju, kar je pomembno za ohranjanje poseljenosti in nadaljnji razvoj posameznih okolij.
14. Zaradi premajhne povezanosti izobraževalnih institucij in gospodarstva imamo na eni strani preveč kadrov, ki jih gospodarstvo ne potrebuje, na drugi strani primanjkujejo strokovnjaki s tehničnimi znanji (npr. elektroinženir, strojni in gradbeni inženir). Državni svet opozarja, da je treba dati izobraževanju še večji poudarek in s finančnimi in drugimi oblikami spodbud povečati interes med mladimi za tehnično izobrazbo ter jih tudi na ta način spodbuditi za delo v

gospodarstvu. Prav tako je treba namenjati večje spodbude poklicnemu izobraževanju, še posebej dualnemu sistemu poklicnega izobraževanja, saj pridobijo učenci - vajenci v tem sistemu bistveno več praktičnega znanja, ki je nujen pogoj za razvoj malega podjetništva.

15. Državni svet podpira predloge za podaljšanje veljavnosti zakona o postopnem zapiranju Rudnika Trbovlje – Hrastnik in razvojnem prestrukturiranju regije, saj se bo s tem brez dodatnih investicijskih vlaganj pridobil čas za izvedbo programov za prestrukturiranje regije.
16. Glede na nacionalni in regionalni pomen Kobilarne Lipice se bo državni svet vključil v razpravo o njenem statusu v razvojnem in turističnem smislu.

17. Državni svet ugotavlja, da so občine ob meji s Hrvaško seznanjene z uvajanjem schengenskega režima s strani Ministrstva za notranje zadeve, medtem ko imajo občani pomanjkljive informacije. Državni svet opozarja, da ima vsaka obmejna občina specifične težave, ki jih je treba posebej reševati.

* * *

Komisije državnega sveta se bodo do vseh izpostavljenih problemov opredelile in na njih opozarjale ob obravnavi zakonskih predlogov in drugih aktov.